

PROGRAM DELA

ZNANSTVENO-RAZISKOVALNEGA SREDIŠČA KOPER

za leto 2024

KAZALO VSEBINE:

UVOD K PROGRAMU DELA ZRS Koper za leto 2024	4
1. VIZIJA IN POSLANSTVO ZRS Koper	6
1.1. Vizija	6
1.2. Poslanstvo	6
2. PREDSTAVITEV ZRS Koper:	7
2.1. Osnovni podatki	7
2.2 ORGANIZIRANOST	8
2.3. ORGANI ZRS Koper	9
3. POUČENJE PROGRAMU DELA ZA LETO 2024	11
4. DOLGOROČNI CILJI	13
5. LETNI CILJI TER PROJEKTI IN NALOGE ZA URESNIČITEV CILJEV ZA LETO 2024	15
5.1 Opisni kazalniki in aktivnosti na področju promocije:	18
5.2 Fizični in finančni kazalniki ciljev:	18
6. ZAKONSKE IN DRUGE PODLAGE NA KATERIH TEMELJIJO CILJI IN AKTIVNOSTI ZRS Koper:	24
7. PROJEKTI IN PROGRAMI	26
7.2. Infrastrukturni program	39
7.3. Mednarodno sodelovanje	39
7.5. Drugi projekti	46
8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ	46
8.1 Investicije v zgradbe	46
9. DRUGA POJASNILA, KI OMOGOČAJO RAZUMEVANJE PREDLAGANIH CILJEV	51
9.1. Opis raziskovalnih projektov in programov	51
10. FINANČNI NAČRT 2024	83
10.1 Splošni del finančnega načrta	83
10.1.1. Izhodišča in kazalci, na katerih temeljijo izračuni in ocene potrebnih sredstev za leto 2024	83
10.1.2 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka	85
10.1.3 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka	90
10.1.4 Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti	98
10.1.5 Načrt računa finančnih terjatev in naložb	100

10.1.6 Načrt računa financiranja	100
10.2 SEZNAM PRILOG	100
11. KADROVSKI NAČRT.....	101
11.1. Sistemizacija delovnih mest	101
11.2. Notranja organizacijska struktura.....	101
11.3. Kadrovske preglednice	103
12. ENAKOST SPOLOV:	106

UVOD K PROGRAMU DELA ZRS Koper za leto 2024

Leto 2023 je bilo zelo uspešno z nadpovprečno uspešnimi znanstvenoraziskovalnimi dosežki raziskovalcev/k in vodstva ter kakovostno podporo strokovnih sodelavcev/-k. V vseh letih delovanja je ZRS Koper postal Mediteranski referenčni center znanstvenoraziskovalne odličnosti, temu standardu pa nameravamo slediti tudi v prihodnje.

Osrednjo dejavnost, izvajanje in pridobivanje nacionalnih in mednarodnih znanstvenoraziskovalnih projektov najvišje kakovosti ter prenos znanja v družbo, smo uspešno uresničevali tudi v letu 2023. Pridobili smo več temeljnih, podoktorskih, ciljnih in prilagojenih raziskovalnih projektov ter sofinanciranja aktivnosti bilateralnega sodelovanja. V letu 2023 smo prvič kot prejemnik stabilnega financiranja izvedli institucionalni Poziv za zbiranje predlogov prijave novega raziskovalnega programa ZRS Koper ter pridobili nov program za naslovom: "Sredozemske kmetijske prakse in družbe v prilagajanju okoljskim spremembam", ki se je pričel izvajati s 1.1.2024.

Zelo uspešni smo bili tudi v mednarodnem raziskovalnem prostoru in pridobili več mednarodnih in tržnih projektov.

Največji in najbolj pereč problem ostaja raziskovalna infrastrukturna, pomanjkanje ustreznih laboratorijev in prostorov za raziskovalno delo. S pomočjo MVZI in Mestne občine Koper smo že v letu 2023 pričeli s pripravo projektne dokumentacije za prostore stare karavle na Plavjah kjer bo nastal nov Kompetenčni center za oljkarstvo in ostale mediteranske kulture. Eden izmed razlogov za izvedbo investicije je zagotoviti ustrezne prostore za izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v nasadih mediteranskih kultur in oljarni. Trenutno se oljkarstvo razvija na najbolj ranljivem območju, ki ga ogrožajo klimatske spremembe, degradacija kmetijskih zemljišč in urbanizacija. S pomočjo ustrezne infrastrukture centra bodo zagotovljeni osnovni pogoji za trajnostno in krožno pridelavo, s čimer bodo lahko dosegli strateške cilje v oljkarstvu v skladu s Skupno kmetijsko politiko. Poleg tega bo center temelj močne in vzdržne oljkarske industrije, ki bo lahko konkurirala na svetovnih trgih ter izboljšal poslovno okolje, zlasti za mala in srednje velika podjetja. V letu 2023 smo uspešno nadaljevali tudi vse potrebne aktivnosti s ciljem zagotovitve centralne upravne stavbe ZRS Koper za potrebe vseh inštitutov na novi lokaciji palače De Belli v Kopru in pridobili pravnomočno gradbeno dovoljenje tudi na tem področju bomo nadaljevali s pripravo dokumentacije v letu 2024.

Skladno z novim Zakonom o raziskovalni in inovacijski dejavnosti smo konec leta 2023 pričeli s pripravo strategije, s katero bomo jasno opredelili tudi vlaganja in usmerjanje nadaljnega razvoja znanstvenoraziskovalne dejavnosti. Zaključek priprave strategije in sprejem le te na organih ZRS Koper je predviden v letu 2024. Posebna prioriteta ostaja vlaganje v mlade kadre ter povečanje števila mladih raziskovalcev in raziskovalnih programov. Tej nalogi bomo posvetili prednostno obravnavo in tako bomo v sodelovanju z ARIS ter sprejetimi podzakonskimi akti iskali najboljše možnosti organiziranja in vlaganja v nove razvojne projekte. Tudi v bodoče bomo ostali aktivni člani KOsRIS-a ter si skupaj z ostalimi javnimi raziskovalnimi zavodi (JRZ) prizadevali za dvig kakovosti znanstvenoraziskovalnega prostora v Sloveniji ter njegovo primerljivost s širšim mednarodnim raziskovalnim prostorom. Poseben izziv, ki še vedno ostaja neizvršen, je ustanovitev Evro-sredozemske doktorske šole – EMPOS, skupaj z Evro-sredozemsko univerzo – EMUNI, ki obeta ploden in uspešen prenos raziskovalnih dosežkov.

Vsekakor je za nami izredno dinamično obdobje naglega in zelo intenzivnega razvoja na vseh področjih – sledeč znanstveni produkciji lahko izpostavimo izredno rast znanstveno-raziskovalne odličnosti ZRS Koper, številne mednarodne odmevne objave in uspeh pri pridobivanju nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih projektov ter številne nagrade in priznanja, ki so jih prejeli naše raziskovalke in raziskovalci. Vzorec prepoznavnosti, ki smo si ga zastavili, je združevati znanstveno odličnost z družbeno koristnim ter uporabniku in javnosti prijaznim raziskovalnim okoljem, ki ga odlikujejo visoke etične in moralne norme. In to bomo s svojim delom in nastopom ohranili tudi v bodoče.

Prof. dr. Rado Pišot, direktor

1. VIZIJA IN POSLANSTVO ZRS Koper

1.1. Vizija

Vizija Znanstveno-raziskovalnega središča Koper je postati središče raziskovalne kakovosti v zahodni Sloveniji, zato si prizadeva v svoje vrste privabiti ugledne domače in tuje raziskovalce ter se razvijati v smeri uglednih svetovnih inštitutov za sodobne in napredne znanosti. Z zagotavljanjem kakovostne raziskovalne infrastrukture, spodbudnega okolja in na raziskovalca usmerjeno delovanje strokovnih služb ter informacijsko podprtih dejavnosti želi ZRS Koper k sodelovanju pritegniti zainteresirane kakovostne tako mlade kot tudi uveljavljene raziskovalce.

Raziskovalno delo kot temelj razvoja akademske odličnosti učiteljev in raziskovalcev omogoča tudi povezovanje z visokoškolskimi zavodi, kjer se neposredno uresničuje prenos znanja v študijski proces. Bodoči strokovnjaki na trgu dela bodo tako prepoznali dodano vrednost raziskovalnih dosežkov v praksi. Raziskovalci ZRS Koper bodo še naprej sodelovali in se povezovali z visokoškolskimi inštitucijami ter utrjevali že dosežene povezave z univerzami in samostojnimi visokoškolskimi zavodi doma in po svetu. Raziskovalno delo kot temelj razvoja akademske odličnosti učiteljev in raziskovalcev omogoča povezovanje z gospodarstvom, oblikuje mreže z drugimi raziskovalnimi inštitucijami in z drugo zainteresirano javnostjo. Znanstveno-raziskovalno delo predstavlja temelj povezovanja med vedami in stroko. Smisel povezovanja je v oblikovanju sinergij novih raziskovalnih idej in motivov za delovanje v interdisciplinarnih raziskovalnih programih in projektih. Posledično se v tem povezovanju uresničuje poslanstvo javnega raziskovalnega zavoda ZRS Koper.

Sledeč zastavljenim smernicam bo ZRS Koper še nadalje tlakoval pot raziskovanju in inovacijam v primorskem obmejnem in čezmejnem prostoru, Sredozemlju in Srednji Evropi.

Nova Strategija, ki je trenutno še v pripravi bo opredelila tudi specifikne in nadgradnjo podane vizije.

1.2. Poslanstvo

V vseh letih delovanja je ZRS Koper postal je postal Mediteranski referenčni center znanstvenoraziskovalne odličnosti, temu standardu pa nameravamo slediti tudi v prihodnje.

Temeljno poslanstvo ZRS Koper je ostati referenčno jedro znanstveno-raziskovalne dejavnosti na področjih in znanstvenih disciplinah, ki jih preučujejo in razvijajo njegovi inštituti. Skupaj s pripadajočimi infrastrukturnimi enotami je cilj razvijati spodbudno okolje za raziskovalca, raziskovanje sodobnih vprašanj družbe in prispevati k njeni blaginji ter se tako odzivati na potrebe okolja in gospodarstva (sodelovanje z gospodarstvom in storitvenimi dejavnostmi v javnem in zasebnem sektorju, z državnimi organi, lokalnimi skupnostmi ter civilno družbo – neposrednimi uporabniki znanja).

Delovanje ZRS Koper je zlasti usmerjeno v delovanje in raziskovanje v specifičnem sredozemskem prostoru, kjer se bodo nadgradile mnoge uspešne raziskave na področjih, ki jih je v 29 letih obstoja preučeval ZRS. Predvsem z vključitvijo v čezmejna partnerstva na obeh straneh državne meje, kar je tudi tendenca spodbujanja evropskega raziskovanja v programih teritorialnega sodelovanja in zahtev trga. ZRS Koper bo tudi nudil pomoč lokalnim podjetjem pri iskanju poslovnih partnerjev – preko podjetniških mrež ter s svojim znanjem, svojimi izkušnjami in pridobljenimi »know-how« kompetencami bo deloval kot podpora pri razvoju lokalnih skupnosti. Obalna regija pa bo s tem postala inkubator inovacij evro-sredozemskih razvojnih strategij v malem.

Nova Strategija, ki je trenutno še v pripravi bo opredelila tudi specifikne in nadgradnjo podanega poslanstva in ga dodela glede na zastavljene cilje, ki so bili že doseženi.

2. PREDSTAVITEV ZRS Koper:

2.1. Osnovni podatki

Ime:	Znanstveno-raziskovalno središče Koper
Skrajšano ime:	ZRS Koper
Pravno org. oblika:	Javni zavod
Sedež:	Garibaldijeva ulica 1, 6000 Koper
Matična številka:	7187416000
Davčna številka:	SI38108674
Telefon:	+386 (0)5 663 700
Fax:	+386 (0)5 663 710
E-naslov:	info@zrs-kp.si
Spletna stran:	https://www.zrs-kp.si/
Zakoniti zastopnik – direktor:	prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik

Začetek delovanja in raziskovanja v okviru ZRS Koper sega v leto 1994, ko je bil s sklepom o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda ustanovljen JRZ Znanstveno-raziskovalno središče Republike Slovenije. Usmerjeno raziskovanje in vsebina raziskovalnih programov so postavili ZRS Koper v posebno vlogo, za katero so ob problemsko kompleksnih vsebinah značilni interdisciplinarni metodološki pristopi ter prenos teh pristopov in znanstveno-raziskovalnih dognanj na neposredne uporabnike. V tej vlogi je ZRS Koper od samega začetka sodeloval tudi pri organizaciji in uresničevanju podlag za nastanek ter razvoj visokega šolstva na Primorskem in udeleževal ta cilj kot inkubator študijskih programov primorske univerze. Tako je leta 2003 na podlagi *Odloka o ustanovitvi Univerze na Primorskem* (UP) postal njena članica. Velika večina študijskih programov nove univerze je nastala in zaživela na raziskovalnih podlagah raziskovalcev ZRS Koper. Rigidnost univerzitetnega sistema, nerazumevanje potreb hitrega in dinamičnega prilagajanja raziskovalcev sodobnim izzivom evropskega raziskovalnega prostora predvsem pa omejevanje razvoja ZRS s strani vodstva UP je botrovalo odločitvi, da ZRS poišče nove razvojne možnosti.

S ciljem odgovornega oblikovanja svoje prihodnosti so raziskovalci ZRS Koper stremeli po novi organiziranosti. S sklepom Vlade Republike Slovenije je bil tako dne 26. 11. 2016 ustanovljen javni raziskovalni zavod Znanstveno-raziskovalno središče Koper.

Danes ZRS Koper kot multidisciplinarni javni raziskovalni zavod izvaja kot javno službo raziskovalne programe, temeljno in aplikativno raziskovanje ter naloge javne službe, strokovne in druge naloge s področja sredozemskega kmetijstva s poudarkom na oljkarstvu ter skrbi za razvoj in delovanje infrastrukture v okviru *Raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije*. Njegova strateška usmerjenost je predvsem raziskovalna dejavnost, prenos znanja na področja študij Sredozemlja in njihovih posebnosti in povezovanje s centri znanja znotraj in izven Evrope na raziskovalnem in študijskem področju. Temeljni cilji so usmerjeni v ustvarjanje vrhunske znanosti, sledenje kriterijem znanstvene odličnosti z izvajanjem raziskav v javnem interesu na »nišnih področjih« in s tem v prispevanje k splošnemu družbenemu napredku. Ostati in se še nadalje razvijati kot Mediteranski referenčni center znanstveno-raziskovalne odličnosti je izziv, ki usmerja strategijo in ciljne dejavnosti sodelavcev Znanstveno-raziskovalnega središča Koper.

2.2 ORGANIZIRANOST

Za izvajanje svoje dejavnosti in nalog je ZRS Koper organizacijsko razdeljen na naslednje organizacijske enote:

- raziskovalne skupine – inštitute,
- infrastrukturne enote – centre in laboratorije,
- knjižnico,
- založbo,
- upravo.

INŠTITUTI:

- INŠTITUT ZA DRUŽBOSLOVNE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA FILOZOFSKE in RELIGIJSKE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA JEZIKOSLOVNE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA KINEZIOLOŠKE RAZISKAVE
- INŠTITUT ZA OLJKARSTVO
- INŠTITUT ZA ZGODOVINSKE ŠTUDIJE
- PRAVNI INŠTITUT
- MEDITERANSKI INŠTITUT ZA OKOLJSKE ŠTUDIJE
- INŠTITUT ZA VEDENJSKO EKONOMIJO
- INŠTITUT ZA VINARSTVO IN VINOGRADNIŠTVO

SKUPNE INFRASTRUKTURNE ENOTE:

- CENTER MEDITERANSKIH KULTUR
- CENTER ZA BENEŠKO ZGODOVINO IN KULTURNO DEDIŠČINO
- CENTER ZA RAZISKOVANJE JAVNEGA MNENJA
- CENTER ZA AZIJSKE ŠTUDIJE
- KNJIŽNICA
- MEDITERANSKI CENTER ZDRAVJA
- ZALOŽBA ANNALES ZRS KOPER
- CENTER ZA UPRAVLJANJE PROJEKTOV

INFRASTRUKTURNE ENOTE INŠTITUTOV:

- LABORATORIJ IKARUS
- LABORATORIJ INŠTITUTA ZA OLJKARSTVO

UPRAVA ZRS KOPER:

- SLUŽBA ZA PRAVNE IN KADROVSKE ZADEVE
- SLUŽBA ZA FINANCE IN KONTROLING
- SLUŽBA ZA SPLOŠNE ZADEVE
- SLUŽBA ZA STIKE Z JAVNOSTJO
- NABAVNA SLUŽBA
- SLUŽBA ZA INFORMATIKO

2.3. ORGANI ZRS Koper

Upravni odbor ZRS Koper

Upravni odbor ima pet članov, od katerih dva člana imenuje ustanovitelj, in sicer enega na predlog ministrstva, pristojnega za znanost, in enega na predlog ministrstva, pristojnega za kmetijstvo; dva člana imenuje Znanstveni svet ZRS Koper iz vrst uporabnikov dejavnosti ZRS Koper, ki imajo dolgoročen interes pri povezovanju raziskovalnih dejavnosti zavoda, oziroma zainteresirane javnosti in enega člana izvolijo zaposleni delavci ZRS Koper izmed sebe.

SESTAVA UPRAVNEGA ODBORA ZRS KOPER:

- Tomaž Može, predsednik,
- doc. dr. Helena Motoh, podpredsednica,*
- dr. Mladen Gasparini, dr. med, član,
- prof. dr. Jadran Lenarčič, član
- dr. Bojan Mevlja, član

Znanstveni svet ZRS Koper

Skladno s 1. odstavkom 15. člena *Akta o ustanovitvi ZRS Koper* se za obravnavanje in odločanje o vprašanih področja strokovnega dela zavoda oblikuje Znanstveni svet. Znanstveni svet ima najmanj 9 članov. Člane Znanstvenega sveta volijo raziskovalci na neposrednih volitvah. Za člana Znanstvenega sveta je lahko izvoljen znanstveni svetnik, strokovno raziskovalni svetnik, višji znanstveni sodelavec, višji strokovno raziskovalni sodelavec, vodja notranje organizacijske enote in vodja programa. V letu 2021 je potekel mandat večini članov Znanstvenega sveta ZRS Koper, vsi potrebni postopki skladno s Statutom ZRS Koper so bili že izvedeni in izvoljen je bil nov Znanstveni svet ZRS Koper.

SESTAVA ZNANSTVENEGA SVETA ZRS KOPER:

- prof. dr. Egon Pelikan, znanstveni svetnik, predsednik
- prof. dr. Mateja Sedmak, znanstvena svetnica, namestnica predsednika
- prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik, član,
- prof. dr. Vesna Mikolič, znanstvena svetnica, članica,
- prof. dr. Nadja Furlan Štante, znanstvena svetnica, članica,
- prof. dr. Boštjan Šimunič, znanstveni svetnik, član,
- prof. dr. Boris Kryštufek, znanstveni svetnik, član,
- dr. Jerneja Penca višja znanstvena sodelavka, članica
- izr. prof. dr. Rok Svetlič, znanstveni svetnik, član,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, članica,
- prof. dr. Roberto Biloslavo znanstveni svetnik, član
- Peter Čerče, član.

VODSTVO ZRS Koper

Delo in poslovanje ZRS Koper vodi direktor. Direktor ZRS Koper, prof. dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik, je bil ponovno imenovan s sklepom UO ZRS Koper za obdobje od 1. 6. 2022 do 31. 5. 2027.

Namestnik direktorja:

- dr. Tilen Glavina, znanstveni sodelavec*.

*(Mandat namestnika direktorja je vezan na mandat direktorja.)

Vodja uprave:

- Mateja Krmelj, univ. dipl. prav.

Svetovalca direktorja*:

- prof. dr. Nadja Furlan Štante, znanstvena svetnica, in
- Iztok Škerlič.

*(Mandat svetovalcev direktorja je vezan na mandat direktorja.)

Vodje raziskovalnih skupin – inštitutov:

- prof. dr. Vesna Mikolič, znanstvena svetnica, predstojnica Inštituta za jezikoslovne študije,
- prof. dr. Egon Pelikan, znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za zgodovinske študije,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, predstojnica Inštituta za oljkarstvo,
- prof. dr. Mateja Sedmak, znanstvena svetnica, predstojnica Inštituta za družboslovne študije,
- prof. dr. Rado Bohinc, znanstveni svetnik, predstojnik Pravnega inštituta,
- prof. dr. Boštjan Šimunič, znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za kineziološke raziskave,
- prof. dr. Lenart Škof, znanstvenik svetnik, predstojnik Inštituta za filozofske in religijske študije,
- dr. Jerneja Penca, višja znanstvena sodelavka, predstojnica Mediteranskega inštituta za okoljske študije,
- prof. dr. Roberto Biloslavo znanstveni svetnik, predstojnik Inštituta za vedenjsko ekonomijo,
- doc. dr. Maja Podgornik, znanstvena sodelavka, v.d. predstojnice Inštituta za vinogradništvo in vinarstvo.

Vodje infrastrukturnih enot:

- Center mediteranskih kultur - dr. Milena Bučar Miklavčič, višja asistentka,
- Center za beneško zgodovino in kulturno dediščino – dr. Tilen Glavina, znanstveni sodelavec,
- Center za raziskovanje javnega mnenja – dr. Maja Zadel, asistentka z doktoratom,
- Center za azijske študije – dr. Helena Motoh, višja znanstvena sodelavka,
- Laboratorij IKARUS – dr. Uroš Marušič, višji znanstveni sodelavec,
- Laboratorij Inštituta za oljkarstvo – dr. Milena Bučar Miklavčič, višja asistentka,
- Mediteranski center zdravja – dr. Rado Pišot, znanstveni svetnik,
- Center za upravljanje projektov – Ana Šajn

Vodja knjižnice: Peter Čerče,

Vodja založbe: Alenka Obid.

Upravljaljske dejavnosti:

Uprava in Center za upravljanje projektov sta enoti, ki sta zadolženi za izvajanje podpornih dejavnosti za raziskovalnih organizacijskih enot. Glavne dejavnosti, ki jih izvajajo, so finančno poslovanje, administrativno-tehnična podpora pri vodenju projektov, kadrovske zadeve, nabava, splošne zadeve, administrativne zadeve za organe upravljanja in podobno, PR služba in informacijska podpora.

Omenjene službe zagotavljajo:

- hitre in kakovostne storitve, ki nudijo strokovno-administrativno podporo raziskovalcem pri spremljanju razpisov, prijavi in poročanju o izvajanju nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih projektov;
- strokovno-administrativno podporo v komisijah, delovnih telesih (komisija za izvolitve v nazive, etična komisija ...), koordinacijo pri pripravi poročil in programov dela ZRS Koper ter vodenjem obsežnega arhiva spremlja raziskovalno dejavnost in z njo povezane dejavnosti;
- samostojno izvajanje zakonsko, podzakonsko in pod statutarno predpisane postopke s področja javne službe;
- nemoten pretok informacij, skrb za sprejem gostov, promocijo, stike z javnostjo in organizacijo prireditvev in ažurno spremlja pojavnost ZRS Koper v medijih;
- skrb za hitro in ažurno delovanje institucije, njenih zaposlenih in zunanjih sodelavcev;
- podporo založniški dejavnosti pri promociji in prodaji znanstvenih publikacij;
- vsem zaposlenim nudi tehnično podporo pri uporabi in nabavi delovne raziskovalne in druge tehnične opreme.

3. POUDARKI PROGRAMA DELA ZA LETO 2024

1. V letu 2024 bomo nadaljevali z izvajanjem 30 raziskovalnih projektov financiranih s strani Javne agencije za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije, in sicer 20 temeljnih raziskovalnih projektov, v okviru katerih je v dvanajstih (12) ZRS Koper nosilna organizacija in v osmih (8) sodelujoča organizacija, 1 aplikativni, 2 podoktorska, 3 ciljne (2 novo pridobljen v letu 2023) in 3 prilagojene projekte (1 novo pridobljen v letu 2023). V letu 2023 smo pridobili tudi 1 nov projekt v okviru Javnega poziva za (so)financiranje projektov in programov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev.
2. V mesecu januarju 2024 je Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije objavila Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024. Rok za oddajo prijave je 12.1.2024. V okviru razpisa smo oddali 23 projektov. Rezultate razpisa bomo prejeli v mesecu juliju 2024. Predvideni začetek (so)financiranja izvajanja projektov je 1. 10. 2024. Prav tako bo ARIS v mesecu novembru 2024 objavila Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2025.
3. Nadaljujemo delo na 7-ih obstoječih raziskovalnih programih (5 matičnih in 2, kjer ZRS Koper nastopa kot sodelujoča organizacija). V mesecu decembru 2023 je bil izdal sklep o sofinanciranju novega raziskovalnega programa z naslovom »Sredozemske kmetijske prakse in družbe v prilagajanju okoljskim spremembam«. Vodja novega raziskovalnega programa je dr. Jerneja Penca. Pričetek izvajanja raziskovalnega programa je 1.1.2024, v obsegu 1,5 FTE.
4. V mesecu juliju 2023 smo v okviru Javnega razpisa za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme -Paket 22 oddali tri (3) prijave za naslednje raziskovalne opreme: Oprema za nevrorehabilitacijo, Nadgradnja raziskovalne opreme za karakterizacijo olj in kakovostno spremljanje vplivov novih tehnologij in Institucionalni raziskovalni oblak. Rezultate pričakujemo v mesecu januarju 2024.

5. Na dan 31. 12. 2024 načrtujemo, da bo zaposlenih 137 raziskovalcev; od tega 52 moških (30,33 FTE) in 41 žensk (34,20 FTE). V letu 2024 načrtujemo, da se bo v pedagoški proces vključilo 24 raziskovalcev, zaposlenih na ZRS Koper. V letu 2024 na ZRS Koper načrtujemo gostovanje 10 odličnih tujih uveljavljenih znanstvenikov.
6. Po obračunskem toku ZRS Koper FN 2024 načrtuje prihodke v skupni višini 6.670.424EUR (256.596 EUR več v primerjavi z oceno realizacije 2023). ZRS Koper ne načrtuje presežka prihodkov nad odhodki, in niti obratno, presežka odhodkov nad prihodki. V letu 2024 je načrtovani delež prihodkov iz naslova tržne dejavnosti 2 % od celotnih prihodkov ZRS Koper.
7. V letu 2024 je na ZRS Koper zaposlenih 13 MR. Upravni odbor ZRS Koper je na svoji 1. izredni seji dne 16.3.2023 sprejel Pravilnik o izboru in financiranju usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev v obdobju 2023 – 2027. Pravilnik določa podlago za financiranje usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev, in sicer določitev števila in postopek določitve mentoric in mentorjev ter mladih raziskovalk in raziskovalcev, program usposabljanja, kriterije, način ocenjevanja in izbor kandidatki in kandidatov za mlade raziskovalke in raziskovalce v obdobju 2023 – 2027. Skladno s Pravilnikom smo s 1.10.2023 zaposlili tri nove mlade raziskovalce. Tudi letos bomo v mesecu marcu 2024 pozvali vodje raziskovalnih programov ZRS Koper za oddajo predlogov kandidatov za mentorje MR, kateri bodo z usposabljanjem novih MR pričeli v mesecu oktobru 2024. S 1. oktobrom smo zaposlili mlado raziskovalko v okvirju projekta OPEN BOREDRS financiranega s pomočjo ERC Advance grant.
8. V letu 2023 smo na ZRS Koper izvajali skupno šestindvajset (26) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. Od tega v 2024 nadaljujemo z izvajanjem štiriindvajset (24) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov iz leta 2023. V letu 2022 sta bila zaključena dva (2) mednarodno znanstveno-raziskovalnih projektov, na novo pa smo pričeli izvajati štiri (4) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. V letu 2023 smo oddali osemindvajset (48) novih prijav na razpise za mednarodne znanstveno-raziskovalne projekte, od katerih bomo v letu 2023 pričeli izvajati štiri (4) projektov. Od vseh prijav, ki smo jih oddali v letu 2023, je devetnajst (19) projektnih prijav še v evalvaciji.
9. V letu 2024 ZRS Koper načrtuje izvajanje 8-ih projektov Obzorja, posebej bi želeli izpostaviti prestižni projekt Evropskega raziskovalnega sveta (European Research Council) za uveljavljene raziskovalce OPEN BORDERS, financiran iz ERC Advanced Grant ERC-2021-ADG programa.
10. Skupni načrtovani prihodki v letu 2024 za izvajanje projektov Obzorja 2020 znašajo 403.438,00 EUR in ERC projekt vrednosti 256.000,00.
11. V letu 2024 ZRS Koper načrtuje izvajanje 6-ih projektov, ki se sofinancirajo iz Evropskih strukturnih in investicijskih skladov v skupni vrednosti 52.084,00 EUR.
12. V letu 2024 ZRS Koper načrtuje dodatno okrepitev Centra za upravljanje projektov (CUP), in sicer načrtujemo vzpostavitev Pisarne za prenos znanj, znotraj infrastrukturne enote CUP. Polovična zaposlitev bo financirana iz programa evropske kohezijske politike 2021-2027, razpis: Vzpostavitev delovanja novih pisarn za prenos znanja. Planiramo da bomo projekt začeli izvajati z 1.februarjem.

4. DOLGOROČNI CILJI

Nova Strategija, ki je trenutno še v pripravi bo opredelila tudi nove cilje oziroma nadgradnjo obstoječih še nerealiziranih ciljev v 5-letnem obdobju delovanja.

STATUS IN ORGANIZIRANOST

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju statusnih in organizacijskih usmeritev zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- vzpostavitev interdisciplinarnega javnega raziskovalnega zavoda z referenčnimi raziskovalnimi centri za področne specifikke v okviru sredozemskih študij, študij kultur v stiku ter trajnostne obravnave zdravja, kakovosti življenja in naravne raznovrstnosti;
- povečevanje deleža tako temeljnega raziskovanja kot tudi aplikacij v izobraževalne in družbene rabe;
- redno posodabljanje informacijske in laboratorijske opreme in redni prirast tiskanih enot knjižničnega gradiva;
- prenos znanstvenih dosežkov v pedagoško prakso v sodelovanju z visokošolskimi zavodi doma in na tujem;
- dvig prepoznavnosti ZRS Koper s promocijo mladih in uveljavljenih raziskovalcev ter njihovih znanstvenih dosežkov kot perspektivnega centra znanja na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni,
- zagotavljanje transparentne periodične mednarodne evalvacije raziskovalnih organizacij in postopkov izbire financiranih znanstvenoraziskovalnih in inovacijskih dejavnosti, ki bo temeljila na preglednem, mednarodno primerljivem sistemu vrednot in kazalnikov

KADRI

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na kadrovskem področju zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- pridobivati in zaposlovati mlade obetavne raziskovalce;
- prenašati znanja uveljavljenih domačih in tujih raziskovalcev na mlajše generacije perspektivnih raziskovalcev;
- vzpostaviti vzdržno kadrovske piramido;
- uvajati perspektive študente, tudi iz mednarodnega prostora, v raziskovanje,
- skrbeti za izobraževanje, razvoj in dodatno usposabljanje zaposlenih;
- nagrajevanje in stimulacija nosilcev najkakovostnejših znanstveno-raziskovalnih dosežkov;

RAZISKOVALNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju raziskovalne in razvojne dejavnosti zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- strateško usmerjati raziskovalno dejavnost in prenos znanja na področje študij Sredozemlja ter se povezovati s centri znanja znotraj in izven Evrope še posebej z Bližnjim in Daljnim vzhodom na raziskovalnem in študijskem področju;
- ustvarjati vrhunske znanosti in slediti kriterijem znanstvene odličnosti z izvajanjem raziskav v javnem interesu na »nišnih področjih« in s tem prispevati k splošnemu družbenemu napredku;
- v Sloveniji in bližnji okolici postati ena izmed vodilnih oz. referenčnih točk za:
  - o vprašanja medkulturnega stika – raziskav s področja etničnih in medkulturnih študij, migracij, manjšinskih vprašanj, fenomena vsakdanjega življenja, družinskega življenja, človekovih pravic in marginalnih skupin ter javnomnenjske, ciljne in tržne raziskave;
  - o problematiko filozofije prava in države ter religiološka in sodobna teološka raziskovanja;

- raziskovanje na področju jezikoslovja in besedne umetnosti čezmejnega zahodnega slovenskega kulturnega prostora in širše v novih zgodovinskih danostih s poudarkom na odnosih med posameznikom in družbo ter družbenimi skupinami;
  - kineziološke raziskave za podporo vseživljenjskega gibalnega razvoja v podporo trajnega zdravja; ugotavljanje stika med gibalno in kognitivno vadbo ter prehrano; oblikovanje novih ukrepov na nižnjih področjih delovanja, na področju raziskav skeletne mišice, motoričnega učenja in motorične kontrole;
  - sredozemsko kmetijstvo in oljkarstvo, ki bo uresničevalo strateške cilje, zapisane v Strategiji za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 za področje oljkarstva in sredozemskih kultur;
  - področje živil in prehrane: raziskave in razvoj metod za ugotavljanje kakovosti in pristnosti živil, v povezavi z vplivi na zdravje in okolje;
  - meroslovje v kemiji: zagotavljanje ciljev nacionalne meroslovne strategije na prioritetnih (zagotavljanje varne hrane, razvoj metod za preverjanje zdravstvenih in prehranskih trditev) in nižnjih področjih (HPLC-MS karakterizacija sekoroidnih in drugih fenolnih spojin v bioloških materialih);
  - klimatske spremembe in trajnostni razvoj v luči interdisciplinarnega proučevanja naravnega in družbenega okolja,
  - zgodovinske študije v čezmejnem severno-jadranskem prostoru, ki bodo nadgradile obmejne študije na prostoru stika med Srednjo Evropo in Sredozemljem v »dolgem trajanju« od zgodnje novoveške do najnovejše zgodovine ter za preučevanje političnih, ideoloških, gospodarskih, socialnih, kulturnih in verskih dinamik te regije v širšem kulturnem prostoru in v globalnem kontekstu.
- postati ena izmed vodilnih znanstvenih založb v Sloveniji s povečanjem števila izdanih publikacij, predvsem znanstvenih monografij in člankov;
  - okrepiti vključenost raziskovalcev v visokošolski proces in druge oblike širjenja in prenosa znanstvenih dosežkov;
  - spodbujati prenos znanstvenih rezultatov v gospodarstvo;
  - proaktivno uvajanje načel odprte znanosti in odprtega inoviranja

INFRASTRUKTURA

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju razvoja raziskovalne infrastrukture zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- povečati delež stabilnega sofinanciranja dejavnosti kot infrastrukturnega programa, kar bo posledično izboljšalo podporo raziskovalnim programom in projektom, državnim in drugim vladnim organom ali resorjem pri izvajanju njihove službe;
- vključevati se v nacionalno in mednarodno raziskovalno infrastrukturo specializiranih laboratorijev;
- vzpostaviti eno izmed vodilnih znanstvenih založb v državi in spletnega poslovanja založbe;
- okrepiti delovanja knjižnice kot veznega člana med bibliografsko, znanstveno-raziskovalno in založniško sfero matične ustanove;
- izboljšati raziskovalno infrastrukturo, skrbeti za njeno sprotno obnavljanje, nadgradnjo in optimalni izkoristek,
- Vzpostavitev odlične in mednarodno konkurenčne raziskovalne infrastrukture

FINANCE

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju financiranja svoje dejavnosti zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- usmeriti se v tržno dejavnost in možnosti prenosa znanja neposrednim uporabnikom;

- pridobivati alternativna sredstva za aktivno vključevanje mlajših raziskovalcev v raziskovalno delo;
- zagotoviti likvidnost poslovanja pri izvajanju mednarodnih projektov.

LOKALNA, NACIONALNA IN MEDNARODNA VPETOST

ZRS Koper si je v prihajajočem obdobju na področju lokalne, nacionalne in mednarodne vpetosti zastavil naslednje dolgoročne cilje:

- krepiti sodelovanje z lokalnim okoljem – lokalna skupnost, gospodarstvo domača in tuja podjetja, javni zavodi, nevladne organizacije in drugi uporabniki;
- krepiti sodelovanje z ministrstvi (MKGP, MIZŠ, MGRT, MOP) ter z drugimi državnimi organi, inšpektorati in občinami;
- krepiti sodelovanje v obstoječih mednarodnih povezavah;
- sodelovati pri oblikovanju nacionalnih razvojnih politik;
- vzpostaviti infrastrukturno podporo pri prenosu znanj iz raziskovanja v gospodarstvo in izobraževanje s poudarkom na sodelovanju pri podiplomskih študijskih programih;
- redno vzdrževati obstoječe in širiti mednarodne mreže v Sredozemlju, na Bližnjem Vzhodu in v Aziji;
- sodelovati v strokovnih, tehničnih in znanstvenih odborih mednarodnih organizacij;
- sodelovati z drugimi infrastrukturnimi programi in omrežji v Sloveniji;
- vključiti akreditirani in mednarodno priznani Laboratorij Inštituta za oljkarstvo v mednarodno mrežo raziskovalne infrastrukture kot specializirani del nacionalne raziskovalne enote na področju meroslovja v prehrani in nutricionistki.

5. LETNI CILJI TER PROJEKTI IN NALOGE ZA URESNIČITEV CILJEV ZA LETO 2024

Nova Strategija, ki je trenutno še v pripravi bo opredelila tudi nove cilje oziroma nadgradnjo obstoječih še nerealiziranih ciljev v 5-letnem obdobju delovanja.

STATUS IN ORGANIZIRANOST

- Spodbujati način dela in nastopanja v javnosti, ki predstavlja sodelavce in dejavnost ZRS kot znanstveno odlično, družbeno koristno in uporabniku ter javnosti prijazno okolje z visokimi etičnimi in moralnimi standardi;
- zagotoviti učinkovitost podpornih služb in oblikovati kadrovske strukture tako, da bo sodelovanje raziskovalcev in strokovnih sodelavcev v raziskovalnem procesu učinkovito; s tem namenom vključiti strokovne sodelavce v raziskovalne projekte/programme v okviru veljavne zakonodaje in projektnih pogojev;
- povezovati se med inštituti ZRS Koper pri prijavih raziskovalnih projektov, organizaciji znanstvenih simpozijev in drugih kontinuiranih znanstvenih dejavnosti;
- sodelovati z visokošolskimi zavodi pri prenosu znanstvenih dosežkov v pedagoško prakso (sodelovanje z univerzami obmejnega prostora in širše) ter vzpostavljati podlage za nove usmeritve študijev in disciplin v visokošolskem izobraževanju;
- sodelovati z univerzami, visokošolskimi in raziskovalnimi zavodi v slovenskem in mednarodnem prostoru, z ministrstvi in drugimi državnimi organi, občinami in lokalno skupnostjo;
- vzpostaviti, vzdrževati in razvijati znanstveno-raziskovalne in razvojne dejavnosti, ki omogočajo ohranjanje in razvoj novih dosežkov infrastrukturnih centrov (npr. podlaga za razvoj nacionalnih etalonov, merilnih metod ter podporo gospodarstvu in drugim uporabnikom NMS ...);
- razvijati izboljšave agrotehničnih ukrepov v tehnologiji pridelave in predelave oljk glede na spremenjene klimatske razmere;

- vključiti Mediteranski inštitut za okoljske študije v mednarodne mreže institutov in združenj, ki delujejo na področju klimatskih sprememb in varovanja okolja.

KADRI

- Spodbujati delovanje zaposlenih, ki naj bo znanstveno odlično, družbeno koristno in prijazno ter v skladu z visokimi etičnimi in moralnimi standardi;
- dvigovati kulturo raziskovanja z vzpostavitvijo spodbudnih kriterijev uspešnosti in spodbujati znanstveno-raziskovalno produktivnost; zagotavljati čim stabilnejše financiranje zaposlenih raziskovalcev;
- zagotavljati pogoje za strokovni razvoj vseh zaposlenih;
- zagotavljati nove možnosti za spodbujanje in nagrajevanje zaposlenih;
- spodbujati znanstveno-raziskovalno delo mlajših in podoktorskih raziskovalcev;
- skrbeti za ustrezno kadrovsko strukturo, ki bo omogočala optimalen izkoristek intelektualnega in infrastrukturnega potenciala zavoda;

RAZISKOVALNA IN RAZVOJNA DEJAVNOST

- Povezovati se s sorodnimi mednarodnimi in nacionalnimi ustanovami pri uveljavljanju in prijavljanju skupnih projektov;
- povečati število objav v mednarodno priznanih revijah;
- povečati izdajo znanstvenih monografij ter prevodov monografij v več jezikih pri tujih založbah;
- usmerjati raziskovalno dejavnost v prostor stika med osrednjo Evropo in Sredozemljem ter preučevanje politično-ideoloških, ekonomskih, socialnih, kulturnih, družbenih in religijskih dinamik te regije v globalnem kontekstu;
- razviti nove smeri »materialne« in »elementarne« ontologije, fenomenologije, evro-azijskih filozofskih ter religijskih stikov;
- raziskovati jezik in besedno umetnost ter kulture in jezike v stiku v čezmejnem, kontaktnem prostoru in širiti raziskovalne modele v širši evropski prostor;
- usmeriti se v deficitarna raziskovalna področja na področju pravnih ved (filozofija prava, teorija kaznovanja, pravo človekovih pravic in svoboščin, pravna zgodovina, pravne spomenice, nastale na ozemlju današnje države, pravo v medkulturnem okolju, pravo in jezik);
- krepiti področje raziskav pametnega kmetijstva, tehnologij pridelave hrane ter zmanjševanja ranljivosti na podnebne spremembe,
- okrepiti raziskave s področja klimatskih sprememb s posebnim ozirom na pomen vode in zraka – z interdisciplinarnega vidika ter s sodelovanjem naravoslovnih, družbenih in humanističnih ved.
- spodbujanje razvoja občanske znanosti in vključevanje javnosti v znanstvenoraziskovalno dejavnost.
- spodbujanje razvoja nacionalne znanstvene založniške dejavnosti za delovanje po načelih odprte znanosti.

INFRASTRUKTURA

- Prizadevati si za postopno povečevanje sredstev namenjenih izvajanju infrastrukturne dejavnosti;
- nadgraditi diagnostično opremo Mediteranskega centra zdravja;
- razširiti akreditirane dejavnosti s področja oljčnega olja na ostala olja;
- pridobiti evropsko infrastrukturo na področju meroslovja;
- pridobiti dodatne prostore za postavitve knjižničnega gradiva in vzpostaviti ustrezen letni prirast tiskanih enot knjižničnega gradiva;
- ponovno vzpostaviti redni letni prirast tiskanih enot knjižničnega gradiva;
- pridobitev trajnih prostorov za izvajanje oljarske dejavnosti.

FINANCE

- Pridobiti dolgoročno programsko financiranje s strani ARIS na področjih, ki še niso programsko financirana s prijavo novih programov;
- povečati delež tržnih raziskav za uporabnike storitev ZRS Koper;
- zavzemati se za ponovno vzpostavitev nacionalnega sofinanciranja mednarodnih projektov po zgledu sosednjih držav;
- pridobiti stabilno financiranje (s strani Fundacije za šport in MIZŠ) za izvajanje strokovnih nalog spremljanja pripravljenosti vrhunskih športnikov
- pridobiti finančna sredstva za vzpostavitev prostorov in opreme za Inštitut za oljkarstvo.

LOKALNA, NACIONALNA IN MEDNARODNA VPETOST

- Povečati delež projektov za potrebe lokalnih subjektov, gospodarstva in druge uporabnike;
- pridobiti status referenčnega laboratorija ter vključitev akreditiranega Laboratorija Inštituta za oljkarstvo v mednarodno mrežo raziskovalne infrastrukture »Hrana in zdravje« ter nacionalno raziskovalno enoto »METROFOOD-SI« na področju meroslovja v prehrani in nutricionistiki;
- zagotoviti pogoje za uspešno nadaljnje delovanje Olimpijskega medicinskega centra v sodelovanju s partnerji;
- zagotoviti pogoje za uspešno delovanje centra SMART, v okviru katerega bosta delovala tudi Olimpijski referenčni medicinsko-terapevtski center OKS in akreditiran FIFA Medical Centre of Excellence;
- vzpostaviti v povezavi z Evro-sredozemsko univerzo (EMUNI univerzo), pedagoške in raziskovalne pogoje za akreditacijo novih študijskih programov v okviru EMPOS, skupne Evrosredozemske podiplomske šole mednarodne podiplomske šole;
- sodelovati z visokošolskimi zavodi na podiplomskih programih;

FIZIČNI IN OPISNI KAZALCI

Nova Strategija, ki je trenutno še v pripravi bo opredelila tudi nove kazalniki skladno i novimi oziroma nadgrajenimi cilji.

V nadaljevanju so podani opisni, fizični in finančni kazalniki, s pomočjo katerih bomo merili uresničevanje zastavljenih ciljev.

5.1 Opisni kazalniki in aktivnosti na področju promocije:

- podelitev nagrad in priznanj ZRS Koper,
- redna strokovna predavanja in prispevki na konferencah doma ter v tujini, promocija le-teh na drugih raziskovalnih ustanovah in v medijih,
- organizacija mednarodnih in nacionalnih konferenc, posvetov, okroglih miz in simpozijev ter drugih dogodkov z raziskovalnih področij ZRS Koper,
- obveščanje javnosti o dogodkih in drugih aktivnostih ter dosežkih ZRS Koper,
- obveščanje javnosti o raziskavah in projektih, raziskovalni opremi ter ponudbi storitev,
- obveščanje javnosti o izdanih monografijah in drugih publikacijah Založbe Annales,
- izdaja tiskanih izvodov publikacij ZRS Koper: predstavitvene publikacije ZRS Koper v slovenskem in tujem jeziku, znanstvene periodične publikacije (Annales Kineziologija, Poligrafi idr.),

5.2 Fizični in finančni kazalniki ciljev:

- število organiziranih mednarodnih in nacionalnih konferenc, simpozijev, okroglih miz, predstavitev raziskovalnih dosežkov ter drugih dogodkov z raziskovalnih področij ZRS Koper,
- število organiziranih splošnih predstavitvenih dogodkov ZRS Koper,
- število strokovnih predavanj in prispevkov na konferencah doma ter v tujini,
- število objav v medijih,
- število izdanih monografij ZRS Koper,
- število izdanih drugih publikacij Založbe Annales ZRS Koper,
- število novo zaposlenih mladih obetavnih raziskovalcev,
- število zaposlenih perspektivnih študentov,
- število zaposlenih s statusom MR,
- število zagovorov doktoratov MR-jev v roku,
- število zaposlenih MR-jev, ki so doktorirali v roku,
- delež finančnih sredstev (EUR), namenjenih spodbujanju in nagrajevanju obetavnih, nadpovprečnih in vrhunskih znanstvenoraziskovalnih dosežkov ter raziskovalnih skupin,
- število vabljenih uveljavljenih, vrhunskih tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS Koper,
- število izobraževanj, dodatnih strokovnih usposabljanj zaposlenih na ZRS Koper,
- število povezovanj ZRS Koper s sorodnimi mednarodnimi in nacionalnimi ustanovami,
- število izvajanj raziskav v javnem interesu na nižnjih področjih,
- SICRIS točke raziskovalne uspešnosti (upoštevane točke),
- število objav v revijah, indeksiranih v bazah Scopus ali WoS,
- SICRIS točke objav v znanstvenih monografijah (2.01 in 1.16),
- nadpovprečna znanstvena uspešnost (točke A"),
- število čistih citatov znanstvenih del v zadnjih 10 letih (Scopus ali WoS),
- število podeljenih inovacij in patentov,
- število raziskovalcev z znanstveno-raziskovalnimi nazivi od znanstvenega sodelavca dalje, ki dosegajo zahtevano število točk za vodjo temeljnega projekta,
- število slovenskih raziskovalcev ZRS Koper, gostujočih v tujih državah,
- število tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS Koper,
- obseg financiranja infrastrukturnega programa,

- prirast inventarnih enot knjižničnega gradiva,
- prirast inventarnih enot knjižničnega gradiva, pridobljenih z nakupom,
- vsi stroški knjižnice ZRS Koper (EUR),
- sredstva, porabljena za nakup vsega knjižničnega gradiva (EUR),
- povečanje obsega sredstev, financiranih od ARIS, za raziskovalne programe; temeljni, aplikativni in podoktorski projekti ter projekti CRP v delu, ki jih financira ARIS,
- povečanje obsega finančnih sredstev s trga (EUR),
- povečanje obsega finančnih sredstev lokalnega okolja (lokalna skupnost, gospodarstvo, javni zavodi in drugi uporabniki) (EUR),
- pridobitev statusa nacionalnega laboratorija, umestitev laboratorija v evropsko infrastrukturo,
- vzdrževanje in širitev akreditirane dejavnosti s področja oljčnega olja na ostala olja,
- število sodelovanj pri podiplomskih programih,
- število sodelovanj z gospodarstvom,
- povečanje deleža financiranja mednarodnih projektov,
- povečanje mednarodne vpetosti in vzpostavitev nove mednarodne raziskovalne mreže.

5.3 KAZALNIKI

Kazalniki	Načrtovana vrednost kazalnika v letu 2023	Realizirana vrednost kazalnika v letu 2023	Načrtovana vrednost kazalnika v letu 2024
Povečati število organiziranih mednarodnih in nacionalnih konferenc, simpozijev, okroglih miz, predstavitev raziskovalnih dosežkov ter drugih dogodkov z raziskovalnih področij ZRS Koper	38	55	65
Povečati število organiziranih splošnih predstavitvenih dogodkov dela ZRS Koper	9	11	15
Število strokovnih vabljenih predavanj in prispevkov na konferencah doma ter v tujini	65	66	66
Število objav o ZRS Koper v medijih	100	650	1000
Število izdanih monografij raziskovalcev ZRS Koper	15	20	21
Število izdanih drugih publikacij ZRS Koper založbe Annales ZRS	20	17	18
Povečati število novo zaposlenih mladih obetavnih raziskovalcev	3 FTE	3,03 FTE	0 FTE
Povečati število zaposlenih perspektivnih študentov	1	1	1

Povečati število zaposlenih s statusom MR	4	5	3
Število zagovorov doktoratov MR-jev v roku	1	0	1
Število novo zaposlenih MR-jev, ki so doktorirali v roku	1	0	1
Povečati delež finančnih sredstev (EUR), namenjena spodbujanju in nagrajevanju obetavnih, nadpovprečnih in vrhunskih znanstveno-raziskovalnih dosežkov in raziskovalnih skupin	3,3 %	3,3 %	3,3 %
Povečati število vabljenih uveljavljenih, vrhunskih tujih raziskovalcev, gostujočih na ZRS Koper	27	30	30
Delež povečanja števila zaposlenih raziskovalcev	6,33 % povečanje števila zaposlenih raziskovalcev glede na 31.12.2022	15,2% povečanje števila zaposlenih raziskovalcev glede na 31.12.2022	2,2% povečanje števila zaposlenih raziskovalcev glede na 31.12.2023
Povečati število izobraževanj, dodatnih strokovnih usposabljanj zaposlenih ZRS Koper	29	33	35
Število povezovanj ZRS Koper s sorodnimi mednarodnimi in nacionalnimi ustanovami	30	31	35
Število izvajanj raziskav v javnem interesu na nižnjih področjih	8	8	10
Povečati število SICRIS točk raziskovalne uspešnosti (upoštevane točke)	8.148,62	6402.40	6.722,52
Povečati število objav v revijah indeksiranih v bazah Scopus ali Wos	110	71	74
Povečati število SICRIS točk objav v znanstvenih monografijah (2.01 in 1.16)	984	2349,33	2466,80
Nadpovprečna znanstvena uspešnost (točke A")	1.140	762,25	800

Povečati število čistih citatov znanstvenih del v zadnjih 10 letih (Scopus ali WoS)	18.725	21.584	22,663
Povečati število podeljenih inovacij in patentov	0	0	0
Povečati število raziskovalcev z znanstveno-raziskovalnimi nazivi od znanstvenega sodelavca dalje, ki dosegajo zahtevano število točk za vodjo temeljnega projekta	48	50	51
Povečati število slovenskih raziskovalcev ZRS Koper, gostujočih v tujih državah;	26	28	28
Obseg financiranja infrastrukturnega programa	2,1 FTE	2,1 FTE	2,1 FTE
Posodobitev in gradnja nove raziskovalne infrastrukture na prednostnih raziskovalnih področjih	Dokončanje palače Baseggio pridobitev uporabnega dovoljenja	Realizirano	Nadaljevanje priprave projektne dokumentacije in pričetek gradnje CMK Playje ter obnove Palače De Belli
Prirast inventarnih enot knjižničnega gradiva	231	170	178
Od tega prirast inventarnih enot, pridobljenih z nakupom	77	67	70
Vsi stroški knjižnice ZRS Koper (EUR)	62.710,60	68.981,66	72.430,74
Od tega sredstva, porabljenega za nakup vsega knjižničnega gradiva (EUR)	10.942,50	12.036,75	12.638,58
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za raziskovalne programe v FTE	1.191.288 17,34 FTE	1.191.288 17,34 FTE	1.191.288 17,34 FTE
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za temeljne projekte v FTE	872.029	872.029	872.029
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za aplikativne projekte v FTE	38.324	38.324	38.324
Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za podoktorske projekte v FTE	74.120	74.120	74.120

Obseg sredstev (EUR), financirano od ARIS za CRP projekte v	32.638	32.638	32.638
Obseg sredstev (EUR) s trga	2 %	2 %	2 %
Obseg sredstev (EUR) iz lokalne skupnosti	0,10%	0,10%	0,27%
Obseg sredstev (EUR), od drugih naročnikov in uporabnikov storitev	0,05%	0,05%	0,05%
Povečati število sodelovanj pri podiplomskih programih	20	24	26
Povečati število sodelovanj, partnerstev z drugimi javnimi raziskovalnimi zavodi, visokošolskimi institucijami idr.	26	30	34
Povečati število sodelovanj z gospodarstvom	35	35	37
Povečati število nacionalnih raziskovalnih projektov	31	30	35
Povečati število programskih skupin ARIS	7	8	8
Povečati število infrastrukturnih programov ARIS	1	1	1
Povečati število projektov v sodelovanju z gospodarstvom oz. drugimi uporabniki znanja	32	37	37
Število projektov v sodelovanju z lokalno skupnostjo	15	15	16
Povečati delež sredstev financiranja programskih skupin ARIS glede na vsa ostala sredstva za raziskovalne projekte ARIS	69%	69%	69%
Delež financiranja mednarodnih projektov	16 %	16 %	18,8 %
Povečati število novih mednarodnih raziskovalnih mrež	5	5	5
Število zastavljenih in izvedenih terenskih tehnoloških poskusov	3	3	3
Število pobranih vzorcev oljčnega olja in obseg izvedenih kemijskih analiz	2000	2000	2000

Število sort, primernih za pridelavo v Sloveniji	15	15	15
Število vzpostavljenih osnovnih matičnih nasadov	1	1	1
Vzpostavljene baze o gospodarsko pomembnih boleznih in škodljivcih oljk	1	1	1
Število opravljenih poskusov pridelave in predelave namiznih oljk	1	1	1

6. ZAKONSKE IN DRUGE PODLAGE NA KATERIH TEMELJIJO CILJI IN AKTIVNOSTI ZRS Koper:

ZRS Koper deluje na podlagi zavezujočih predpisov Evropske unije in Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006, 47/2013– UZ148,47/2013– UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), zakonov in njihovih podzakonskih aktov, ki urejajo raziskovalno dejavnost, ter predpisov drugih področij (javne finance, delovna zakonodaja idr.).

V okviru zakonske ureditve na državni ravni navajamo temeljne predpise in področno zakonodajo, ki ureja raziskovalno dejavnost, in sicer:

- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148 in 47/13 – UZ90, 97, 99,75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a);
- Resolucija o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22);
- Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21 in 40/23);
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22);
- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96, 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP);
- Kolektivna pogodba za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/08, 23/09, 91/09, 89/10, 89/10, 40/12, 46/13, 95/14, 91/15, 21/17, 46/17, 69/17, 80/18 in 136/22);
- Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 – popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoIP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07,120/07, 57/08 – KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/17, 80/18, 31/19, 80/19, 97/20, 160/20, 88/21 in 136/22);
- Kolektivna pogodba za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 45/92, 50/92 – popr.,5/93, 18/94 – ZRPJZ, 50/94, 45/96, 51/98, 73/98 – popr., 39/99 – ZMPUPR, 106/99, 07/00, 64/01, 84/01, 85/01 – popr., 43/06 – ZKoIP, 61/08, 67/08, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 80/18, 160/20, 88/21, 136/22 in 11/23);
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23);
- Sklep o ustanovitvi javnega raziskovalnega zavoda Znanstveno-raziskovalno središče Koper (Uradni list RS, št. 114/22);
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17);
- Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17);
- Uredba komisije (EU) št. 29/2012 z dne 13. januarja 2012 o tržnih standardih za oljčno olje (UL L št. 012 z dne 14. 1. 2012);
- Uredba Komisije (EU) št. 611/2014 v zvezi s programi za podporo sektorju oljčnega olja in namiznih oljk;
- Uredba komisije (EGS) št. 2568/91 o značilnostih oljčnega olja in olja iz oljčnih tropin ter o ustreznih analiznih metodah z dopolnitvami;

- Uredba Komisije (EU) št. 432/2012 o seznamu dovoljenih zdravstvenih trditev na živilih, razen trditev, ki se nanašajo na zmanjšanje tveganja za nastanek bolezni ter na razvoj in zdravje otrok;
- Uredba (EU) št. 1151/2012 Evropskega parlamenta in sveta o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil;
- Zakon o meroslovju – ZMer-1 (Uradni list RS, št. 26/05);
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in sveta o izvajanju uradnega nadzora in drugih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih;
- Uredba o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti (Uradni list RS, št. 59/23);
- Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 št. 63100-1/2023/5 z dne 31. 5. 20231;
- Uredba o načinu priprave kadrovskega načrta posrednih uporabnikov proračuna in metodologiji spremljanja njihovega izvajanja za leti 2022 in 2023 (Uradni list RS, št. 162/22);
- Splošni akt o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 166/22);
- Pravilnik o sofinanciranju aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/23);
- Zakon o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2023 in 2024 (Uradni list RS, št. 150/22, 65/23, 76/23 – ZJF-I, 97/23 in 123/23 – ZIPRS2425);
- Spmembe proračuna Republike Slovenije za leto 2024 (Uradni list RS, št. 123/23);
- Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18, 79/18 in 78/23 – ZORR);
- Uredba o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15), v povezavi s sklepom Vlade RS št. 00712-35/205/23 z dne 15. 2. 2007;
- Uredba o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino (Uradni list RS, št. 76/19, 180/20 in 116/21).

Strateški dokumenti:

- Program dela Znanstveno-raziskovalnega središča Koper za obdobje 2019–2022;
- Strategija dela in razvoja ZRS Koper – Mediteranskega centra znanstveno raziskovalne odličnosti (v pripravi);
- Strategija razvoja Slovenije (SRS);
- Strategija za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva do leta 2020 (strategija oljkarstva je opredeljena na str. 127-129);
- Strategija meroslovja v Republiki Sloveniji do 2025: MEROSLOVJE za tehnološki preboj (sprejeta 30. 8. 2017), kjer je strateško umeščen tudi Laboratorij Inštituta z oljkarstvo kot nacionalni etalon;
- Mednarodni sporazum o oljčnem olju in namiznih oljkah 2015, ki ga je vlada RS podprla v juniju 2017;
- Strategija pametne specializacije – partnerji SRIP Hrana;

- Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023;
- Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030).

Pri svojem delovanju pa ZRS Koper uporablja tudi vso ostalo splošno zakonodajo, ki ureja delovanje javnih zavodov ter drugih pravnih oseb (statusno pravno, delovnopravno, davčno pravo in druge veje zakonodaje).

Predpisi, ki zadevajo poslovanje ZRS Koper, so objavljeni na spletni strani: <https://www.zrs-kp.si/index.php/onas/akti/>.

ZRS Koper skladno z določbami 80. člena ZZrID dosega minimalne pogoje za pridobitev stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, glede na podane kriterije in sicer:

- zaposlitve v FTE raziskovalcev: na dan 31.12.2022 je bilo zaposlenih 55,3 FTE raziskovalcev,
- dodeljena sredstva iz aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti presegajo vrednost 500.000 Eur, kar je podrobneje pojasnjeno v finančnem načrtu,
- izvajanje raziskovalnih oziroma inovacijskih projektov okvirnega programa EU: V zadnjem osemletnem obdobju je ZRS Koper izvajal 9 raziskovalnih oziroma inovacijskih projektov okvirnega programa EU za raziskave, razvoj in inovacije v skupni vrednosti pogodbenih sredstev ZRS Koper v skupni višini 1.808.740 EUR.

7. PROJEKTI IN PROGRAMI

Znanstvenoraziskovalna dejavnost, vključena v sredstva za stabilno financiranje znanstvenoraziskovalne dejavnosti prejemnika stabilnega financiranja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: S-ZRD-O)

7.1. Vsota ISF-O in PSF-O

Steber in vsebinski sklopi	Višina sredstev v letu 2024 (v EUR) - skupaj
Institucionalni steber financiranja (ISF-O) - skupaj	1.438.860
Infrastrukturna dejavnost	226.913
Upravljavska in podporna dejavnost	1.211.947
Programski steber financiranja (PSF-O) - skupaj	1.464.719
Raziskovalni programi	1.191.288
Mladi raziskovalci	273.431
Skupaj sredstva za ISF-O in PSF-O	2.903.579
Razvojni steber financiranja (RSF-O)	185.637
SKUPAJ SREDSTVA ZA STABILNO FINANCIRANJE (ISF-O+PSF-O+RSF-O)	3.089.217

RAZVOJNI STEBER FINANCIRANJA

Razvojni steber financiranja, ki je novost novega zakona je namenjen spodbujanju razvoja znanstvenoraziskovalne in infrastrukturne dejavnosti, in sicer z vidikov kakovosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, internacionalizacije, odprtosti ter prenosa znanja in sodelovanja z okoljem, ki pripomorejo k doseganju ciljev in rezultatov ter izvajanju ukrepov ali nalog s področja znanstvenoraziskovalne dejavnosti, opredeljenih v strateških dokumentih države in EU, ob upoštevanju poslanstva in strategije posameznega prejemnika stabilnega financiranja.

Delitev sredstev razvojnega stebra financiranja bo potekala z vidika razvojnih prioritete, opredeljenih v Strategiji ZRS Koper, na podlagi sklepa direktorja po predhodnem mnenju Znanstvenega sveta ZRS Koper.

Sredstva razvojnega stebra v višini 185.637 EUR bodo v letu 2024 razdeljena po ekonomskih namenih kot sledi:

- pleče: 106.596 EUR
- prispevki: 17.162 EUR
- stroški materiala in storitev: 61.879 EUR.

MLADI RAZISKOVALCI

V letu 2023 je na ZRS Koper zaposlenih štirinajst (14) MR, in sicer: (10) MR, ki smo jih pridobili v okviru Javnih pozivov za dodelitev mentorskih mest raziskovalnim programom: OPASSI Oskar v okviru programa P6-0272, PUŠ Katarina v okviru programa P5-0381, KOŠIR Diana v okviru programa P5-0409, TRIVUNČEVIĆ Rade v okviru programa P6-0400 ter (5) MR izbranih na osnovi Pravilnika o izboru in financiranju usposabljanja mladih raziskovalk in raziskovalcev prvič v letu 2022: HAJDINAC Sara v okviru programa P6-0272 in ŠMID Karin v okviru programa P6-0434 ter v letu 2023 : ŠKJORJANC Tjaša v okviru programa P6-0279, HADALIN Štefan v okviru programa P6-0272 in CIKAČ Ana v okviru programa P5-0381.

V okviru mednarodnih projektov imamo zaposlena dva (2) mlada raziskovalca. KRALJ Erik se usposablja v okviru mednarodnega projekta SCORE. HOFMANN Nina se usposablja v okviru mednarodnega projekta OPENBORDERS. V letu 2024 na mednarodnih projektih ne planiramo zaposlitev mladih raziskovalcev.

Mladega raziskovalca KOPJAR Karla smo v letu 2023 zaposlili v okviru sredstev v namen zagona Inštituta za vinogradništvo in vinarstvo.

NACIONALNI PROGRAMI

Raziskovalni programi	Matični	Partnerski
Obstoječe število	5	2

Nov program 2024	1	0
------------------	---	---

V letu 2024 se nadaljuje izvajanje 7-ih obstoječih programskih skupin (5 matičnih raziskovalnih programov in 2 raziskovalnih programov v soizvajanju).

Upravni odbor ZRS Koper na svoji 5. izredni seji, dne 26.9.2023, sprejel Pravilnik o stabilnem financiranju ZRS Koper. Skladno s Pravilnikom odločitev o ustanovitvi, preoblikovanju ali ukinitvi raziskovalnega programa sprejme Upravni odbor ZRS Koper ob predhodnem mnenju Znanstvenega sveta ZRS Koper.

Ustanavljanje raziskovalnega programa se je izvedlo na podlagi upoštevanja rezultatov zadnjih izvedenih vrednotenj raziskovalnih programov s strani ARIS in ZRS Koper. Po sprejetju Metodologije vrednotenja je bila sprejeta tudi odločitev o ustanovitvi novega programa, zato smo meseca oktobra 2023 objavili Poziv za zbiranje predlogov za nov raziskovalni program ZRS Koper. Prijava novega raziskovalnega programa je morala izkazovati jasno vsebinsko diferenciacijo od obstoječih raziskovalnih programov ZRS KOPER. Rok za oddajo predlogov je bil 6.11.2023 v katerem smo prejeli eno prijavo z naslovom »*Sredozemske kmetijske prakse in družbe v prilagajanju okoljskim spremembam*«, ki vsebinsko prekriva izbrana področja panelov ERC: LS8 Okoljska biologija, ekologija in evolucija in SH2 Institucije, upravljanje in pravni sistemi. Pričetek izvajanja 1.1.2024.

7.2. Znanstvenoraziskovalna dejavnost, ki se financira po javnih razpisih in pozivih:

V nacionalnem okviru bomo na ZRS Koper v letu 2024 izvajali trideset (30) projektov: dvajset (20) temeljnih, en (1) aplikativni, dva (2) podoktorska projekta, tri (3) ciljne raziskovalne projekte in tri (3) prilagojene projekte. Od tega smo v letu 2023 pridobili dvanajst (12) novih projektov: sedem (7) temeljnih projektov, en (1) podoktorski, dva (2) ciljna, en (1) prilagojena raziskovalna projekta in 1 projekt v okviru Javnega poziva za (so)financiranje projektov in programov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev (šifra projekta MN-0001-1510).

V mesecu februarju 2023 smo oddali štirinajst (14) prijav na Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 kot nosilna organizacija ter šest (6) prijav kot sodelujoča organizacija. S 1.10.2023 smo pričeli z izvajanjem 6 novih projektov, in sicer 4 kot vodilna inštitucija in 2 kot sodelujoča organizacija.

V letu 2024 bomo nadaljevali z izvajanjem osmih (8) bilateralnih projektov, in sicer s štirimi (4) projekti z Združenimi državami Amerike, dvema (2) projektoma s Črno goro, dvema (2) projektoma z Republiko Srbijo. V letošnjem letu smo s 1.1.2024 pričeli tudi z izvajanjem dveh novih projektov pridobljenih na Javnem razpisu za (so)financiranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino v letih 2024 – 2025. V letu 2024 načrtujemo oddati še 10 prijav na razpisane mednarodne bilateralne projekte.

Raziskovalni projekti	Matični (obstoječi)	Partnerski (obstoječi)	Plan 2024
<i>*Temeljni projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 (februar 2023)</i>	3	2	5
<i>*Podoktorski projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 (februar 2023)</i>	1	0	1
<i>*Aplikativni projekti Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023 (februar 2023)</i>	0	0	0
<i>**Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024 (januar 2024)</i>	11	12	23
CRP projekti	2	1	v fazi izvajanja
CRP projekti od tega nova s 1.10.2023	1	1	2
Bilateralni projekti v fazi izvajanja	10	0	10 ***
Temeljni projekti od tega 5 novih s 1.10.2023	12	8	v fazi izvajanja
Podoktorski projekti	2	0	v fazi izvajanja
Aplikativni projekti	1	0	v fazi izvajanja

Prilagojeni ERC v okviru komplementarne sheme za prijave na razpise Evropskega raziskovalnega sveta	2	0	v fazi izvajanja
Prilagojeni FWO kjer FWO (The Research Foundation – Flanders) deluje v vlogi vodilne agencije prijavljenega projekta	1	0	v fazi izvajanja
Projekt/programov za krepitev mednarodne mobilnosti slovenskih raziskovalcev in raziskovalnih organizacij ter za spodbujanje mednarodne vpetosti slovenskih prijaviteljev (NOO)	1	0	v fazi izvajanja

Opombe:

* V mesecu februarju (28.2.2023) je bila načrtovana oddaja prijav na *Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023*. ZRS Koper je na omenjenem razpisu kandidiral s 14 prijavi (kot nosilna) in v 6 prijavih kot sodelujoča organizacija. V okviru razpisa smo pridobili 6 novih projektov (4 kot nosilna, 2 kot sodelujoča).

**V mesecu novembru 2023 je ARIS objavil načrtovan *Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024*. ZRS Koper je na omenjenem razpisu kandidiral z 23 prijavi. Rok za oddajo 12.1.2024.

***V letu 2024 načrtujemo tudi oddajo še 10 prijav na razpisane bilateralne projekte, ki bodo objavljeni v okviru mednarodnih javnih razpisov in pozivov v letu 2024 na Javni agenciji za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

Na Javni razpis za izbiro raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa (CRP) smo oddali 2 prijavi, in sicer eno kot nosilna organizacija v okviru Inštituta za oljkarstvo in eno kot sodelujoča organizacija v okviru Inštituta za kineziološke raziskave. Obe prijavi sta bili odobreni. Pričetek izvajanja ciljnih raziskovalnih projektov 1.10.2023.

V letu 2024 se na ZRS Koper nadaljuje usposabljanje desetih (10) mladih raziskovalcev, ki so po ZZrID uvrščeni v programski steber stabilnega financiranja.

Skladno z vabilom ARIS so vodje programov in projektov ZRS Koper oddali predloge najvidnejših raziskovalnih dosežkov - Odlični v znanosti. Gre za projekt v okviru aktivnosti promocije znanosti, ki ga ARIS izvaja že vrsto let zapored in je namenjen izboljšanju prepoznavnosti znanosti. V okviru projekta Odlični v znanosti 2023 je bilo izbranih 49 raziskovalnih dosežkov, ki so predstavljeni v letnem poročilu agencije za leto 2023 in v okviru dogodka Dan ARIS organizira predstavitev najvidnejših dosežkov v znanosti za preteklo leto po izboru Znanstvenoraziskovalnih svetov ved.

S strani raziskovalk ZRS Koper je svoj dosežek na Dnevu ARIS predstavila dr. Jerneja Penca, predstojnica Mediteranskega inštituta za okoljske študije ZRS Koper, in sicer s področja interdisciplinarnih raziskav – prispevek Trajnost, preobrazbene spremembe in vloga oblasti. Med izbranimi raziskovalnimi dosežki pa je tudi dr. Noreen Herzfeld, sodelavka Inštituta za filozofske in religijske študije ZRS Koper s prispevkom s področja teologije: Teologija Umetnost inteligence: odnos med božanskim in človeškim v robotski dobi.

V letu 2023 smo na Javnem razpisu za povračilo stroškov znanstvenih objav v zlatem odprtem dostopu oddali 10 znanstvenih objav ter s strani ARIS prejeli odobritev za povračilo stroškov v višini 16.803,79 EUR. Na Javni razpis za povračilo stroškov znanstvenih objav v zlatem odprtem dostopu (za leto 2024) nameravamo oddati 9 prijav .

Poleg navedenih nacionalnih projektov se izvajajo različni projekti v sodelovanju z gospodarstvom, lokalnimi skupnostmi in drugimi uporabniki znanja.

BILATERALNI PROJEKTI

V mesecu decembru 2023 smo prejeli rezultate Javnega razpisa za sofinanciranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Bosno in Hercegovino na katerem smo pridobili 2 nova projekta

BI-BA/24-25-029

Dr. Uroš Marušič

Izboljšanje zmogljivosti in okrevanja: vključevanje bio in neurofeedbacka v šport in rehabilitacijo

1.1.2024-31.12.2025

Biofeedback, vključno s svojim področjem neurofeedbacka, je široko uporabljena in inovativna psihološka tehnika, ki se uporablja tako v preventivnih kot terapevtskih okoljih za različna zdravstvena stanja, kot so motnja pomanjkanja pozornosti s hiperaktivnostjo, epilepsija, anksioznost, kognitivne motnje, demenca, Parkinsonova bolezen in še več. Ta bilateralni projekt sodelovanja si prizadeva združiti edinstveno strokovno znanje vsakega partnerja. Slovenija bo prispevala k širitvi s področja znanstvenega raziskovanja v praktične aplikacije, medtem ko se bo Bosna in Hercegovina osredotočila na prehod iz praktične uporabe bio- in neurofeedbacka pri športnikih v klinično populacijo. Sodelovanje med Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper (Slovenija) in Fakulteto za šport na Univerzi v Banja Luki (Bosna in Hercegovina) bo izboljšalo znanstveni ugled in aplikativno vrednost obeh institucij. Projekt namerava zaprositi za skupno raziskovalno financiranje, na primer prek razpisa Erasmus+ sport ali programa Obzorje Evropa. Trenutni bilateralni projekt predvideva kratkoročne in dolgoročne izmenjave, vključno z eno daljšo izmenjavo mladega raziskovalca iz Bosne in Hercegovine. Cilji tega bilateralnega sodelovanja med Slovenijo in Bosno in Hercegovino so okrepitev sodelovanja pri skupnih raziskavah, poudarek na pomembnosti intervencij z bio- in neurofeedbackom tako pri športnikih kot pri populaciji pacientov, spodbujanje vključenosti v globalno mrežo raziskovalcev na področju bio- in neurofeedbacka, prenos znanja o obdelavi podatkov in optimizaciji s strani slovenskega partnerja ter pridobivanje bosanskega strokovnega znanja pri prenosu teorije v prakso, še posebej na področju vrhunškega športa.

BI-BA/24-25-027

Dr. Boštjan Šimunič

Dekompozicija tenziomiograma postaktivacijske potenciacije: vpliv podaljšane neaktivnosti na kontraktilne lastnosti skeletnih mišic

1.1.2024-31.12.2025

Gibalna neaktivnost (GN) je neodvisna od največkrat priporočene srednje do visoke intenzivne gibalne aktivnosti in je danes že 2. dejavnik umrljivosti, saj povzroča > 5 milijonov smrti na leto. Lahko se šteje za pandemijo, ker zmanjša toleranco za vadbo in dramatično poveča tveganje za bolezni. Glavne spremembe so na ravni mišic (izguba mase in moči), živčnega sistema (motnje centralne in periferne motorične kontrole) in presnove (motnje oksidativnega metabolizma in inzulinske rezistence). Večina prejšnjih študij se je osredotočala samo na mišice, na mlade preiskovance in nekaj študij tudi na starostnike. Nekaj študij je obravnavalo interakcije med mišicami in živčno kontrolo prek senzomotoričnih zank in živčno-mišičnih stičišč, ki vodijo do intolerance do vadbe in presnovnih motenj celotnega telesa ter mehanizmov v ozadju. GN prizadene vse starostne skupine in malo je znanega o učinkih GN na funkcijo starejših (65+). Projektne dejavnosti se bodo osredotočile na živčno mišično in

presnovno poslabšanje med GN in okrevanjem po tem. Učinke GN bomo preučevali z uporabo visoko nadzorovanega ležanja v postelji (BR), ki velja za zlati standard za preučevanje učinkov GN, pri 10 mlajših (18-30 let) in 10 starejših (65+ let) odraslih moških po 21 in 10 dnevih ležanja, v tem vrstnem redu. Po BR bodo preiskovanci opravili tudi 21-dnevno rehabilitacijo. Bilateralni del projekta ARIS bo preučeval spremembe živčnomišične kontrole:

Naloga 1: mišični volumen, arhitektura, kontraktlnost, sila in moč

Naloga 2: velikost, hitrost, tip mišičnih vlaken

Naloga 3: Živčnomišični vzorci rekrutacije

Junija 2023 smo prejeli rezultate Javnega razpisa za sofinanciranje znanstvenoraziskovalnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo na katerem smo pridobili 2 nova projekta

BI-RS/23-25-054

Dr. Nadja Furlan Štante

RELIGIJSKE POLITIKE IN SVOBODA VESTI V PRVI IN DRUGI JUGOSLAVIJI: KONTEKSTI SPREMEMB

1.7.2023-30.6.2026

Kompleksnost raziskovanja religijskih skupnosti v odnosu do verskih politik in vprašanja spoštovanja človekovih pravic zahteva preučitev zgodovinskih, geografskih in političnih kontekstov, relevantnih zakonov in njihovega izvajanja. Religijske politike – zlasti njihova implementacija – se lahko razlikujejo tudi znotraj iste države. Jugoslavija je bila morda ena izmed versko najbolj raznolikih evropskih držav z izkušnjo več političnih sistemov, pri čemer so se razvila različna razumevanja religijskih praks, sobivanja in odnosov med religijo in državo. Zato različna politična, družbena in geografska okolja prve in druge (socialistične) Jugoslavije odpirajo množico vprašanj o državni ureditvi verske svobode in svobode vesti. Čeprav je bila z ustavo osmim »tradicionalnim« verskim skupnostim v Kraljevini SHS/Jugoslaviji priznana verska svoboda in verska enakopravnost, te pogosto niso bile enako tretirane. Religijska politika je bila pogojena z – večinoma konfliktnimi – odnosi med Srbsko pravoslavno in Katoliško cerkvijo. Komunistična partija Jugoslavije je predvsem v prvem desetletju po prihodu na oblast po drugi svetovni vojni z restriktivnimi religijskimi politikami skušala tudi zavirati različne nacionalizme. Ustava je zagotavljala svobodo veroizpovedi in spoštovanje verskih pravic, vendar je religijo opredelila kot zasebno stvar, s čimer je postala nepomembna in nevidna v javnosti. Preučili bomo, kako sta bila nereligioznost in »znanstveni ateizem« kot uradni stališči vladajoče stranke posredovani v vseh sferah javnega življenja, predvsem v šolskem izobraževanju. Poleg tega bodo predstavljeni osamljeni poskusi preučevanja vprašanj, kot sta svoboda verovanja in 'svoboda pred vero', ki sta bili vključeni v sporni program vladajoče Komunistične partije Jugoslavije.

Neravnovesja v relacijah moči, ki so posledica nespoštovanja verske enakopravnosti tradicionalnih ver s strani države, bomo analizirali v štirih študijah primerov:

- 1) v manjšinskem kontekstu srbske pravoslavne skupnosti v večinsko katoliški družbi v slovenskem delu jugoslovanske kraljevine;
- 2) izzivih religijskih manjšin v večinsko pravoslavni družbi v Srbiji in državni politiki do religijskih manjšin;
- 3) analizi instrumentov ateizacije šolskega izobraževanja v socialističnem obdobju na podlagi šolskih učnih načrtov in javnih polemik v Sloveniji in Srbiji;
- 4) pomanjkljivosti jugoslovanske socialistične religijske politike s predstavitvijo dominantnih in alternativnih diskurzov v poznem socialističnem obdobju v Sloveniji in Srbiji.

Raziskovanje razmerja med religijsko dinamiko in medreligijskimi interakcijami nam bo omogočilo oceniti »pluralnost« jugoslovanskih verskih politik in njihovo proklamirano specifičnost v »postkomunističnem« vzhodnoevropskem okviru. Namen tega raziskovalnega projekta je združiti srbske in slovenske raziskovalce in raziskovalke, ki se ukvarjajo z zgodovino in antropologijo religijskih in/ali etničnih skupnosti v 20. stoletju. Projektni pristop je v osnovi primerjalen in interdisciplinaren, saj preučuje več vprašanj v specifičnih in širših kontekstih.

Da bi razumeli razmerja moči v Jugoslaviji, je ključno upoštevanje heterogenosti praks, politik, kultur in 'tradicij' v odnosu do religij znotraj istih političnih režimov. Projektna skupina tako namerava obravnavati problematiko iz perspektive pluralnosti zgodovin z izvedbo primerjalnih reflektivnih arhivskih raziskav, dopolnjenih s predhodnim etnografskim terenskim delom. Uporabili bomo inovativen pristop k študijam interakcij med religijskimi akterji in državnih religijskih politik s poudarkom na (pre)spraševanju o in spreminjanju religijskih, etničnih, simbolnih, političnih in družbenih meja. Tako bo projekt presejal najsodobnejše raziskave na področju religiologije, intelektualne zgodovine, zgodovine in antropologije religije, kar so člani projekta že prikazali v dosedanjih raziskavah (glej: Đurić Milovanović, *Alternative Religiosity in Communist Yugoslavia: Migration as Survival Strategy of the Nazarene Community*, *Open Theology*, 2017; A. Đurić Milovanović, *Jadranska Đorđević Crnobrnja, Bayram Sofra in Belgrade – a Contribution to the Interreligious Dialogue and Visibility of Minority Religious Communities*, *Bulletin of the Institute of Ethnography*, 2021; M. Đoković, *Le relazioni politico-ecclesiastiche tra la Serbia e la Santa Sede dal 1878 al 1918*. Excerpta ex *Dissertatione ad Doctoratum*, 2020; N. Furlan Štante, *Strengths and weaknesses of women's religious peace-building (in Slovenia)*, *Annales: anali za istrske in mediteranske študije, Series historia et sociologia*, 2020; G. Mithans, *Religious conversions and religious diversification in interwar Yugoslavia and Slovenia*, *Occasional papers on religion in Eastern Europe*, 2020; M. Režek, *The ideologization of history education and textbooks in Slovenia (Yugoslavia) during socialism, 1945-1990, Nationhood and politicization of history in school textbooks: identity, the curriculum and educational media*, 2020; J. Ramšak, *The crumbling touchstone of the Vatican's Ostpolitik: relations between the Holy see and Yugoslavia, 1970-1989*, *International history review*, 2021).

Poleg tega želimo vzpostaviti teoretični okvir; ugotovitve, temelječe na zgodovinskih, antropoloških in religioznih raziskavah, pa bomo primerjali in aplicirali na področje človekovih pravic. Multikonfesionalna regija nekdanje Jugoslavije bo omogočila premik v perspektivi, ki določa prevladujoče zahodnocentrične znanstvene prispevke o religijskem pluralizmu.

Cilji projekta so prispevati k zgodovinskim raziskavam religijskih skupnosti in državnih politik v času kraljevine in v obdobju socialistične Jugoslavije ter tako vpeljati primerjalno perspektivo v raziskave širšega konteksta regionalnih in vzhodnoevropskih religijskih politik; spodbujati nova interdisciplinarna področja študij religijskih skupnosti v Srbiji in Sloveniji; sodelovati s kolegi/cami iz Slovenije/Srbije pri tematici zelo aktualni v 20. stoletju in še danes; izdati posebno številko znanstvene revije s prispevki članov projekta; ter organizirati skupno delavnico oziroma znanstveni sestanek, na katerem bodo sodelovali člani in članice projektnih ekip in drugi strokovnjaki za odnose med državo in religijo iz Srbije in Slovenije ter kjer bodo predstavljeni izsledki arhivskih in drugih raziskav izvedenih v okviru bilateralnega projekta. Pričakovani rezultati so tudi nadgradnja že vzpostavljenega sodelovanja med sodelujočimi člani, organizacija dogodkov kot so webinar in gostujoča predavanja, ki bodo obogatile tekoče projekte (N6-0173 *Religijske spremembe na Slovenskem in v Jugoslaviji: verski prestopi in procesi ateizacije*; P6-0434 *Konstruktivna teologija v dobi digitalne kulture in antropocena*) ter preučitev drugih možnosti znanstvenega sodelovanja (npr. v okviru evropskih shem).

BI-RS/23-25-010

Dr. Saša Pišot

**ŠPORT MLADIH V PRIMEŽU EPIDEMIJE COVID-19" - OSIP V PARTCIPACIJI IN NJEGOVE POSLEDICE
1.7.2023-30.6.2026**

Z zaprtjem šol in telovadnic ter prekinitvijo šolskih in klubskih športnih tekmovanj zaradi izbruha pandemije COVID-19, od 16. marca 2020 se je "zaprl" tudi organizirani šport mladih. Za mlade, na pragu profesionalne športne kariere, je lahko prekinitve vadbe vir izjemnega razočaranja (Liu, 2020), saj jim onemogoča napredek v športu in razvoj njihovih sposobnosti. Daljše obdobje prekinitve treninga, lahko poveča tako negotovost kot stres, s tesnobo ob vrnitvi v šport in na tekmovanja. Športniki, ki so

prikrajšani za možnost dokazovanja in preizkušanja meja svoje zmogljivosti, lahko kažejo tudi nižjo raven samozavesti, kar lahko povzroči neudeležbo ali opustitev participacije v timu ali športne dejavnosti (Dagnall et al., 2021). Osebnostne lastnosti, ki posameznike motivirajo, da bi bili sprejeti oz. se izognili zavrnitvi, so nepogrešljiva orodja, ki omogočajo preživetje in ohranjanje. Zaprtje športa mladih v času COVID-19 vsekakor predstavlja oviro za ohranjanje zadostne motivacije in športne identitete, zato je treba problem dodatno raziskati.

Ugotavljanje posledic - morebitnega upada participacije mladih v organiziranem športu z vidika trenerjev različnih selekcij mladih športnikov v prvem in drugem valu pandemije COVID-19, je bil eden od glavnih ciljev prejšnjega raziskovalnega programa, ki ga je v letu 2021 in izvedel Inštitut za kineziološke raziskave ZRS Koper. Z raziskavo, katero bi razširili tudi na ozemlje Srbije, bi poleg terenske raziskave s trenerji, razširili tudi na populacijo mladih športnikov. Tako bomo s širitvijo raziskave na dve državi, Srbijo in Slovenijo, vključili perspektivo mladih športnikov v smislu spreminjanja in prilagajanja novim razmeram "zaprtja športa" oziroma "spletne vadbe". Poleg že omenjenega "osipa" iz športa mladih bomo v raziskavi ugotavljali tudi subjektivne spremembe pri mladih športnikih v smislu opaznih sprememb v njihovi samozavesti, motivacije in pripadnosti ekipi, športne identitete ter primerjave (samoocene) telesne pripravljenosti pred obdobjem zaprtja in po ponovnem odprtju mladinskega športa.

Cilj projekta je ugotoviti vpliv vladnih ukrepov "zaprtja športa za mlade" med pandemijo COVID-19 na posebne psiho-socialne razsežnosti in telesno pripravljenost mladih športnikov. Raziskava bo potekala po mešanem metodi (MIX METHOD) (kvantitativni in kvalitativni analizi), vključuje pa izvajanje spletnih anket med trenerji in športniki ter pogovore v fokusnih skupinah z mladimi športniki. Hkrati se bodo podatki lahko primerjali s podatki, pridobljenimi v drugih državah. Imeli bomo tudi priložnost primerjati stališča trenerjev o omenjeni tematiki, kar bo omogočilo skupen vpogled v spremembe in izzive, s katerimi so se mladi športniki, trenerji in klubi soočili zaradi omejevalnih ukrepov v obdobju 2020-2022. ankete in fokusnih skupin mladih športnikov želimo pridobiti tudi konkretnije podatke o zaznavanju posledic zaprtja športnih klubov ter primere dobrih praks in ideje za izboljšanje delovanja klubov, zlasti v primeru nadaljnjih omejitev mladinskega športa. Upamo, da bomo na ta način pridobili nova spoznanja, ki bodo klubom pomagala pri razvoju talentov in pripravi prihodnjih vrhunskih športnikov.

Namen raziskave je raziskati trenutne razmere in probleme s katerimi se med omejevalnimi ukrepi ne soočajo le trenerji, temveč tudi mladi športniki. Poleg zajemanja zaznanih sprememb s pomočjo spletne ankete in fokusnih skupin mladih športnikov želimo pridobiti tudi konkretnije podatke o zaznavanju posledic zaprtja športnih klubov ter primere dobrih praks in ideje za izboljšanje delovanja klubov, zlasti v primeru nadaljnjih omejitev mladinskega športa. Upamo, da bomo na ta način pridobili nova spoznanja, ki bodo klubom pomagala pri razvoju talentov in pripravi prihodnjih vrhunskih športnikov.

Metode: Namen raziskave je izvesti spletno anketo o nekaterih psihosocialnih in fizičnih dejavnikih mladih v športu (motivacija, samozavest, pripadnost in fizične sposobnosti), poleg tega pa še kvalitativno metodo fokusnih skupin.

BI-ME/23-24-024

Dr. Blaž Lenarčič

MEDKULTURNA IN ETNIČNA VPRAŠANJA V IZOBRAŽEVALNIH INSTITUCIJAH IN VSAKDANJH PRAKSAH MLADOSTNIKOV: SLOVENIJA IN ČRNA GORA

1.1.2023-21.12.2024

Na zelo splošni ravni se projekt ukvarja z obravnavo in oblikovanjem modelov aktivnega sobivanja različnih narodov ter večinskih in manjšinskih etničnih in kulturnih skupnosti na primeru dveh držav nekdanje Jugoslavije in sicer Slovenije ter Črne Gore. Primerjava med tema dvema državama je

zanimiva z vidika, da je bila Slovenija prva izmed nekdanjih jugoslovanskih republik, ki se je osamosvojila (1991), Črna Gora pa zadnja (2006). Poleg tega sta se obe države soočale s problematiko avtohtonih manjšin že v času Jugoslavije in zanimivo bo opazovati, kako se na tej osnovi medkulturne in medetnične dinamike med mladimi razvijajo danes. Med drugim je tovrstno preučevanje pomembno z vidika oblikovanja in zagotavljanja sodobne odprte, dinamične, na različnosti utemeljene, pa vendar ubrane in do drugega spoštljive evropske identitete. V tem smislu projekt izhaja iz dejstva, da v zadnjih letih različne raziskave tako v Sloveniji (npr. Kralj in Žakelj; Žagar, 2018), kot v Črni Gori (npr. Bešić; 2019, Troch; 2014) kažejo na povečevanje stopnje

medetničnih konfliktov (tako na individualni, kot na skupinski ravni), nacionalizmov, ksenofobije, in etnocentrizmov med mladimi. Zaradi tega se predlagani projekt osredotoča na obravnavo mlajših pripadnikov družbenih manjšin. Prav na področju raziskovanja medkulturnih odnosov se predvsem v kontekstu manjšinske problematike odpira mnogo zanimivih in (še) neodgovorjenih vprašanj, kot so na primer urejanje položaja etničnih manjšin in priseljencev; glede pravic, ki jih posamezne države priznavajo manjšinskim etničnim skupinam; glede identitete pripadnikov avtohtonih manjšin in priseljencev in nenazadnje tudi glede prisotnosti in obravnavanja medkulturnih in etničnih vprašanj v šolskem sistemu. Slednjemu bo dal precejšen poudarek predlagani bilateralni projekt. Študij, ki bi tovrstne probleme primerjalno raziskovale obenem pa tudi postavljale temelje za njihovo dolgoročno evalvacijo je relativno malo. Vsebine predlaganega projekta so v prvi vrsti usmerjene k razumevanju in vrednotenju kulturne različnosti v procesih družbene integracije v šoli in vsakdanjih praksah otrok. Preučevanje vprašanj, povezanih z etničnostjo, kulturno identiteto, etnično heterogamijo in posledično kulturno asimilacijo na eni, ter kulturnim pluralizmom na drugi strani se neposredno navezuje na pridobivanje ustreznih znanj, ki predstavljajo osnovo za oblikovanje nacionalne večkulturne politike. Znanstveno preučevanje medetničnih stikov je tako še posebej pomembno v luči širitve EU na Balkan in aktualnih migracijskih procesov, namreč ravno poznavanje narave in možnih scenarijev medkulturnih stikov je pogoj za razvijanje medkulturnega dialoga. Hkrati pa proučevanje tovrstnih procesov v veliki meri prispeva tudi k praktičnemu utemeljevanju evropske paradigme "združena v raznolikosti". Slednje je še posebej pomembno za izobraževalno politiko, ki je lahko bolj ali manj vključujoča in lahko učinkovito skrbi za prisotnost učnih vsebin, ki pripomorejo k medetničnemu spoznavanju in medkulturnemu dialogu.

BI-ME/23-24-013

Dr. Jure Ramšak

PLURALNOST RELIGIJSKE PODOBE IN VERSKIH POLITIK SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE: ZGODOVINSKI IN PRAVNI VIDIKI NA PRIMERU SLOVENIJE IN ČRNE GORE

1.1.2023-21.12.2024

Navkljub skoraj poenotenemu pravnemu okvirju, izpeljanem iz marksistično-leninističnega razumevanja religije, je prišlo znotraj etnično in versko mešane socialistične Jugoslavije do očitnih razlik med religijskimi politikami med posameznimi konstitutivnimi republikami. Različne strategije in prakse, implementirane s strani republiških socialističnih elit, so vplivale ne le na religijske spremembe v času obstoja SFRJ, ampak tudi širše politične dinamike zlasti v času poznega socializma. Vse to odpira vrsto vprašanj, mdr. zakaj je bila ateizacija v pravoslavnih okoljih navidezno učinkovitejša kot v katoliških in v kakšnem odnosu je bila socialistična sekularizacija z etnizacijo religije, značilno za osemdeseta in devetdeseta leta. Preučevanje različnih razmerij, ki so se izoblikovale med večinskimi in manjšinskimi verskimi skupnostmi in republiškimi vodstvi je aktualno tudi v sodobnem kontekstu, saj lahko prav z analizo teh zgodovinskih okoliščin pojasnimo nekatere današnje specifičnosti, ki zaznamujejo razburkano religijsko situacijo ne le v Črni Gori, ampak tudi v nekaterih drugih državah naslednicah SFRJ.

Medtem ko večina obstoječih akademskih analiz z monodisciplinarne perspektive naslavlja fenomene političnega in religijskega v kontekstu posameznih republik, prinaša ta projekt dve bistveni novosti. Njegova multidisciplinarna skupina, sestavljena iz zgodovinarjev, pravnikov in politologov bo

primerjalno pogledala na odnose, ki so vladali med cerkvijo in državo na različnih koncih SFRJ. Naš multidisciplinarni in primerjalni pristop je še posebej relevanten zato, ker imamo opraviti na eni strani z večinsko katoliškim, na drugi strani pa z večinsko pravoslavnim okoljem in s tem povezanimi socio-političnimi determinantami, s katerimi so se soočale republiške socialistične oblasti v različnih obdobjih obstoja Jugoslavije. V kolikor upoštevamo sicer vse šibkejši federalni okvir, lahko opazimo vrsto odstopajočih izpeljav religijskih politik, čemur bodo sledile tudi naše raziskave. Te specifike se nam dobro razkrivajo tudi skozi komunikacijo republiških in zveznih oblasti z religijskimi organizacijami iz tujine, še zlasti z Vatikanom. Dejstvo, da je bila Jugoslavija edina evropska socialistična država z navezanimi diplomatskimi odnosi s Svetim sedežem, je pomenilo tudi da je imel ta še posebej dober vpogled v dogajanja ne le v katoliškem delu Jugoslavije, čemur bomo posvetili našo posebno pozornost.

Bilateralni projekt bo raziskovalcem iz obeh držav omogočil dostop do arhivov verskih komisij in drugih relevantnih arhivskih virov. Izjemnega pomena bo tudi skupna diskusija, organizirana na način gostujočih predavanj in skupnih konferenc, saj bomo na ta način učinkovito razširili interpretacijski okvir, ki ga sicer razvijamo v okviru nacionalnih projektov raziskav. Pričakujemo, da bodo člani projektne skupine sodelovali kot avtorji znanstvenih prispevkov v okviru posebne številke znanstvene revije, ki jo imamo v načrtu za leto 2023/2024. Integracija dela na bilateralnem projektu v širši program mednarodnih aktivnosti ZRS Koper in Univerze v Podgorici – Fakultete za politične vede bo omogočila diseminacijo naših rezultatov onkraj Slovenije in Črne gore. Koordiniranje delovnih praks projektov članov iz obeh držav in vključevanje nekaterih drugih mednarodno uveljavljenih raziskovalcev v skupne akademske aktivnosti bo nudilo tudi odlično osnovo za oblikovanje širšega konzorcija za kasnejše prijave mednarodnih raziskovalnih projektov.

BI-US/22-24-130

Dr. Borut Klabjan

KONTINUITETA IN SPREMEMBE V SEVERNEM JADRANU, 1914-1924: LOKALNE IN GLOBALNE DIMENZIJE

1.7.2022 - 30.6.2024

Raziskava se osredotoča na transnacionalno obmejno območje severnega Jadrana od začetka prve svetovne vojne julija 1914 do Rimskega sporazuma januarja 1924, ko je bilo mesto Reka/Fiume priključeno Italiji in je bilo začasno rešeno jadransko vprašanje. Kot potrjuje več nedavnih študij, je to desetletje temeljnega pomena na svetovni ravni, severni Jadran pa predstavlja edinstven laboratorij za preučevanje preobrazbe Evrope v dvajsetem stoletju.

Ta projekt prispeva k ponovnemu razmisleku o razmerju med nacionalno pripadnostjo, ozemeljsko pripadnostjo in državno suverenostjo s preučevanjem vloge državljanstva med prvo svetovno vojno in po njej na obmejnem območju severnega Jadrana. S ponovnim razmislekom o procesih kategorizacije narodov ter opredelitvi držav in njihovih državljanov ta projekt analizira številne oblike vključevanja in izključevanja na prehodu iz vojne v mir v ključnem obdobju sodobne evropske zgodovine.

Cilj sodelovanja je v možnost raziskovanja z arhivskimi viri v ZDA za slovenske sodelujoče raziskovalce, ter raziskovanje ameriške sodelujoče raziskovalke v slovenskih arhivih. Za slovenske raziskovalce bodo ameriški arhivi omogočili vpogled predvsem v diplomatsko zgodovino ter zgodovino slovenske emigracije. Ameriška sodelujoča raziskovalka pa bo v slovenskih arhivih nadaljevala lastno raziskovanje geografskega prostora severnega Jadrana, kateri je osrednji fokus njenega akademskega zanimanja. Prav tako bo pomembna izmenjava znanj in izsledkov tekočih raziskav med raziskovalci iz obeh držav. Takšno sodelovanje se je v preteklosti že izkazalo za zelo plodovito. Maura E. Hametz, nosilka ameriškega dela bilaterale, se je na primer že udeležila mednarodne znanstvene konference »Oborožena meja: politično nasilje v severnem Jadranu 1914–1941«, ki je potekala v Kopru med 24. in 25. majem 2018, kateri je sledil tudi njen članek v posebni izdaji revije *Acta Histriae*, namenjeni prispevkom iz konference. Sodelovanje z Borutom Klabjanom, slovenskim nosilcem bilaterale, je bilo

predstavljeno tudi s soavtorskim prispevkov v znanstveni monografiji *Sissi's world : the Empress Elisabeth in memory and myth*, izdani leta 2018. Prav tako sta predstavljala prispevke na skupnem panelu v okviru dveh mednarodnih konferenc in sicer: »Transnational Italies«, ki se je odvila 26-28 oktobra 2016 v Rimu in »Anti-Fascism and Ethnic Minorities«, ki je bila organizirana 11-12 novembra 2021 v Turkuju (Finska).

Prispevek bilaterale bo tako v nadaljevanju in razširitvi že vzpostavljenega medsebojnega sodelovanja, katero se bo izražalo v prisotnosti slovenskih raziskovalcev na konferencah in gostujočih predavanjih v ZDA, kot tudi ameriške raziskovalke v Sloveniji. Slovenski udeleženci bilaterale bodo nova znanstvena dognanja, katera bodo rezultat sodelovanja objavili v *Journal of Modern Italian Studies*, ameriška raziskovalka v bilaterali pa v slovenskih revijah za medsebojno izmenjavo novih dognanj.

BI-US/22-24-044

Dr. Boštjan Šimunič

DEKOMPOZICIJA TENZIOMIGRAMA SKELETNIH MIŠIČ

1.7.2022 do 30.6.2024

Intrinzične kontraktilne lastnosti skeletne mišice so: čas latence, čas krčenja, čas polovičnega sproščanja, maksimalna sila, hitrost krčenja, tonus, itd. in so pomembne za mnoga področja (npr. športno treniranje, rehabilitacija, športna in medicinska diagnostika, raziskovanje, staranje). Že od 18. stoletja, se jih meri z uporabo dinamometrov, ki se jih pritrdi nekaj centimetrov distalno od osi sklepa, direktno na kožo nad kostjo. Čeprav znanstveni dokazi (Huijing in Baan, 2001; Kawakami in Lieber, 2000) že dolgo potrjujejo omejitve pri rabi dinamometrov za merjenje kontraktilnih lastnosti in s tem implicirajo na nizko kakovost interpretacije rezultatov. Te omejitve so predvsem v potrebnem večjem številu stimulacijskih impulzov za reprezentativni odziv sile skeletne mišice iz katerega lahko izločimo kontraktilne lastnosti, dušenje in zakasnitve pri propagaciji mehanskega signala od mesta krčenja - trebuha mišice do distalne točke merjenja, neselektivna postavitev senzorja in tako neselektivno merjenje, sovplivanje koaktiviranih okolišnjih mišic, vpliv mehanike sklepa, elastičnost tetiv/ovojnic, dušenje signala ob trenju aktivnih vlaken ob neaktivno tkivo).

Slovenska raziskovalna skupina je predlagala tenziomiografijo (TMG) kot eno izmed metod za zajem kontraktilnih lastnosti skeletnih mišic, ki meri odebelitev trebuha mišice med izometrično, električno izvabljeno kontrakcijo, na selektiven in neinvaziven način. Od prvega znanstvenega publiciranja metode v letu 1990 (Valenčič, 1990) je bilo narejenih kar nekaj nadgradenj metode. Tako je druga generacija metode zamenjala analogni senzor premika z digitalnim komparatorjem in rabo sistema vzmeti, ki nudi konstanto silo upora mišičnemu trebuhu. Senzor omogoča visoko razmerje signal/šum, visoko občutljivost in nerabo postopkov za postprocesiranje zajetih signalov. Takoj smo lahko dokazali visoko multivariatno povezanost med mišično sestavo (težkimi verigami miozina tipa 1) in kontraktilnimi parametri izločenih iz odziva TMG, z le 6% standardne napake predikcije (Šimunič et al., 2011). Kasneje smo ugotovili, da so kontraktilni parametri TMG izjemno dobro ponovljivi (Šimunič, 2012 in 2019).

BI-US/22-24-115

Dr. Saša Pišot

ŠPORTNE AKTIVNOSTI NA PROSTEM IN NJIHOVO MESTO V VSAKDANJEM ŽIVLJENJU

1.7.2022 -30.6.2024

Vse sociologije (vključno s sociologijo športa) si prizadevajo izboljšati razumevanje vsakdanjega življenja. Zato smo za temelj naše raziskave, ki se osredotoča na gibalne /športne aktivnosti (GŠA), izbrali vsakdanje življenje kot usmerjeno in vodeno človekovo delovanje.

Znanstveni dokazi opozarjajo, da družba postaja sedeča. Veliko breme gibalne neaktivnosti je pojav sedečega, neaktivnega življenjskega sloga, ki smo mu priča vsaj zadnji dve desetletji. Glede na težko obdobje, ki ga že skoraj dve leti doživljamo z omejevalnimi ukrepi pandemije COVID-19, še posebej omejitvami GŠA, z ukrepi vlade, kot so "ostanite doma", "šolanje od doma", "zaprtje športnih objektov in športnih igrišč" itd. smo že opazili negativne posledice na gibalno vedenje prebivalstva (~50 % zmanjšanje zmerne in intenzivne gibalne dejavnosti (MVPA) poleg ~50 % povečanja gibalne neaktivnosti (GN). Ob zmanjšanju količinske ravni GŠA opažamo tudi zmanjšanje ozaveščenosti javnosti in upoštevanje priporočljivih smernic za GŠA, kot dodatno posledico ukrepov (omejitev razdalje, strogi varnostni ukrepi, strah pred COVID-19 itd.), ki ljudem preprečujejo oz. otežujejo udeležbo v organiziranih športnih dejavnostih.

Trenutne pandemične razmere bi morale motivirati in povečati pomen GŠA za posameznika ter njegovo družbeno in naravno okolje. Kaže, da bodo v prihodnosti, ne le zaradi strogih ukrepov, strahu pred virusom in tveganja okužbe pri P/SA v zaprtih prostorih, temveč tudi zaradi pozitivnih učinkov vadbe na prostem, ki zagotavlja zdravje, GŠA na prostem postale prednostna naloga. Zato je namen projekta, da raziščemo ne le negativne posledice trenutne pandemije na gibalno vedenje, temveč tudi vse bolj individualiziran sodobni življenjski potek posameznika in vlogo GŠA v dveh kulturno in okoljsko različnih državah.

Glavne raziskovalne teme, ki jih bo obravnaval projekt bodo:

- Raziskovanje negativnih pandemičnih posledic za gibalne navade v vsakdanjem življenju v povezavi z udeležbo pri organiziranih športnih dejavnostih v zaprtih prostorih in na prostem.
- raziskovanje posebnosti spreminjanja vsakdanjega življenja v okviru družbenih dejavnikov (na podlagi paradigme zdravega življenjskega sloga, Cockerham, 2006), zlasti v ekstremnih okoliščinah, ki vplivajo na količino in obliko vsakodnevne GŠA, ki jo oseba izvaja v svojem življenju s primerjavo dveh različnih državah;
- pregledati dokaze o pozitivnih učinkih dejavnosti na prostem in dodatnih dejavnosti, ki vplivajo na zdravje in sicer:
  - *načine izvajanja dejavnosti na prostem (v povezavi z naravnim in družbenim okoljem - uporaba najboljših praks iz obeh držav (GŠA na prostem v vseh letnih časih)*
  - *možne intervencije za ozaveščanje - dvig ozaveščenosti o GŠA na prostem v vseh letnih časih in za vse generacije.*

BI-US/22-24-052

Dr. Uroš Marušič

UČINKI GIBALNE AKTIVNOSTI BREZ SPECIFIČNE VADBE PRI PARKINSONOVI BOLEZNI

1.7.2022-30.6.2024

Obe strani (SLO in ZDA) pokrivata sorodno področje raziskovanja in na ta način bodo tudi cilji in sodelovanje vsebinsko usmerjeno v znanstveno področje nevroznosti gibanja in preučevanja lajšanja simptomov Parkinsonove bolezni (PB). Pokončna stoja lahko izboljša zdravje prek boja proti negativnim učinkom telesne nedejavnosti zaradi dolgotrajnega sedenja. Za bolnike s PB je lahko idealna oblika nizko intenzivne gibalne aktivnosti brez specifične oblike vadbe, saj zagotavlja aktivnost mišic spodnjih okončin in konstantno posturalno aktivnost, ki jo je mogoče enostavno vključiti v številne rutine vsakodnevnega življenja že v domačem okolju. Namen pričujočega projekta bo preizkusiti izvedljivost pokončnega stoječega položaja pri populaciji PB za zmanjšanje dolgotrajne gibalne neaktivnosti in spremljanje njihovih dolgotrajnih učinkov. Na novo razvite ergonomске stoječe mize bodo ovrednotene na obeh straneh (ZDA in SLO), da bi ugotovili njihovo optimalno razmerje med uporabo in odzivom/učinki. Za doseg te ciljev bomo v okviru že obstoječih projektov izvedli vrsto pilotnih in kliničnih študij. Bilateralni projekt bo finančno pokrival samo potne in nastanitvene stroške. Kot tak bo ta

dvostranski projekt olajšal sodelovanje, ki ne bi obstajalo zaradi trenutnih omejitev v nacionalnih projektih (npr. običajno omejitev financ za potovanja v ZDA).

Bilateralno sodelovanje med SLO-ZDA želi:

1. Utrditi sodelovanje na raziskovalnem področju med inštitucijama Znanstveno-raziskovalnim središčem Koper (Slovenija) in University of Michigan (ZDA).
2. Izpostaviti pomen gibalnih intervencij pri Parkinsonovi bolezni
3. Se posledično močneje vključiti v svetovno mrežo raziskovalcev s področja Parkinsonove bolezni,
4. Navezati močnejše stike s še ostalimi raziskovalci univerze v ZDA ter v bodoče prijaviti nov skupni projekt,
5. Ponuditi znanje raziskovalcev ZDA o zdravljenju Parkinsonove bolezni,
6. Ponuditi znanje obdelave podatkov in optimiziranja časa obdelave podatkov Ameriškim raziskovalcem ter se posledično vključiti v že obstoječe projekte
7. Usvojiti ameriška znanja prenosa »iz teorije v prakso«.

7.2. Infrastrukturni program

ZRS Koper je vstopil v novo shemo financiranja raziskovalne dejavnosti z izrazito nizko stopnjo sofinanciranja infrastrukturne dejavnosti (2,1 FTE v plačnem delu). Ta delež sofinanciranja je v primerjavi z nekaterimi JRZ, sorodnimi bodisi po velikosti ali pa po aktivnostih, ki jih izvaja, res zelo majhen. Primerjavo z drugimi JRZ smo izvajali tako po absolutnem številu FTE za infrastrukturni program, kot v razmerjih FTE na število strokovnih ali tehničnih sodelavcev, FTE na skupno število zaposlenih in FTE na število programskih skupin (podatki iz SICRIS in poročil ARIS). Pri vseh obravnavanih kriterijih je delež sofinanciranja infrastrukturne dejavnosti najnižji prav na ZRS Koper. Posebej pa želimo izpostaviti primerjavo z drugimi JRZ v kriteriju FTE infrastrukturnega programa na sklop raziskovalne opreme večje vrednosti, pridobljene v okviru razpisov ARIS, kjer ZRS Koper izrazito izstopa v negativnem smislu. ZRS Koper je namreč zelo uspešen pri prijavih na javne razpise ARIS za sofinanciranje nabave raziskovalne opreme, v kar vložijo tudi precej lastnih sredstev, pridobljenih iz drugih virov. Z odobrenimi sredstvi za sofinanciranje infrastrukturne dejavnosti v višini 2,1 FTE v plačnem delu, ki jih razdeli med osem infrastrukturnih organizacijskih enot, pa je skoraj nemogoče zagotoviti primerno uporabo nabavljene raziskovalne opreme. Višjih (tudi 100% in 200% višje) deležev financiranja infrastrukturne dejavnosti so deležni nekateri JRZ, ki so znatno manjši po številu raziskovalk in raziskovalcev in ki v obdobju od 2018 dalje niso pridobili nobenega elementa raziskovalne opreme večje vrednosti.

7.3. Mednarodno sodelovanje

V letu 2023 smo na ZRS Koper izvajali skupno šestindvajset (26) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. Od tega nadaljujemo z izvajanjem štiriindvajset (24) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov iz leta 2023. V letu 2022 sta bila zaključena dva (2) mednarodno znanstveno-raziskovalnih projektov, na novo pa smo pričeli izvajati štiri (4) mednarodnih znanstveno-raziskovalnih projektov. V letu 2023 smo oddali oseminštirideset (48) novih prijav na razpise za mednarodne znanstveno-raziskovalne projekte, od katerih bomo v letu 2023 pričeli izvajati štiri (4) projektov. Od vseh prijav, ki smo jih oddali v letu 2023, je devetnajst (19) projektnih prijav še v evalvaciji.

TEKOČI PROJEKTI v letu 2024

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
TEK	IZO	EUtopiaSIF	Eutopia Science and Innovation Fellowship	H2020	H2020-MSCA-COFUND-2019
TEK	IKARUS	TwinBrain	Twinning the Brain with machine learning for neuromuscular Efficiency	H2020	H2020-WIDESPREAD-2018-2020
TEK	IKARUS	SKIEASY	Contemporary approaches for easier skills aquisition in skiing considering age, language and culture	Erasmus+ Sport	2020 EAC-A02-2019
TEK	IJŠ	ActivAge	Supporting ageing adults to stay active	Erasmus+ KA204 Strategic Partnership for adult education	Call 2020 Round 1 KA2 - Cooperation for innovation and the exchange of good practices
TEK	IKARUS	PARIPRE	Physically activity related-injuries prevention in ...	Erasmus+ Sport	2020 EAC-A02-2019
TEK	IZDŠ	REInSER	Refugees Economic Integration through Social ...	ADRION	3rd call for standard projects
TEK	IJŠ	Zgodbe o ribištvu	Zgodbe o ribištvu Slovenske Istre skozi čas	Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo - LAS ISTRE (ESPR)	RAZPIS ESPR 2020
TEK	IZDŠ	COORDINATE	COhort cOMmunity Research and Development Infrastructure Network for Access Throughout Europe	H2020-INFRAIA-2018-2020-1 - RIA Research and Innovation action	Integrating Activities for Starting Communities ID

TEK	MIOS	SCORE	Smart control of the climate resilience in European coastal cities	H2020: LC-CLA-2018-2019-2020 LC-CLA-13-2020	Climate resilience of European coastal cities and settlements
TEK	IZDŠ	PITCH	A model for gender-sensitive intergration strategies based on Personalised, particiPaTory, loCal, and multi-stakeHolder approaches	AMIF-AG	AMIF-2020-AG-CALL-01
TEK	IZDŠ	REBOOT NOW	Prevention of Gender-Based Violence in Schools after Lockdown	CERV-2021-DAPHNE	"Call for proposals to prevent and combat gender-based violence and violence against children)"
TEK	IZDŠ	CommunityLinkage	Improving gender-based violence service provision through the empowerment of migrant women as community-based mentors, trainers and agents of change	CERV-2021-DAPHNE	"Call for proposals to prevent and combat gender-based violence and violence against children)"
TEK	IJŠ	LITMAG	East European Literary Magazines 1945-2004: Testing the Boundaries and paving the way to democratization	CERV-2021-CITIZENS-REM	Testing the Boundaries and paving the way to democratization
TEK	PI	INNOCENT	Improving the application of the presumption of iNNOCeNce when applying elecTronic evidence	EU COMMISSION	JUST-2021-JACC
TEK	IZDŠ	GUIDEPREP	Growing Up In Digital Europe PREParation phase	HORIZON-CSA	HORIZON-INFRA-2021-DEV-02
TEK	IZŠ	OPEN BORDERS	Cold War Europe Beyond Borders. A Transnational History of Cross-Border Practices	ERC ADVANCED GRANT	ERC-2021-ADG

			in the Alps-Adriatic area from World War II to the present.		
TEK	IZDŠ	FATIMA2	Preventing Honour Related Violence against women through Social Impact Projects and Peer Learning led by young men	CERV-2022-DAPHNE	Citizens, Equality, Rights and Values Programme (CERV)
TEK	IKARUS	EWAS	Empowering Women Coaches and Administrators in Alpine Skiing	ERASMUS +	'A safe return to sport activities in clubs and schools for children during the post-COVID period/Genius Safe Motor Program'
TEK	IZO	Waste4Soil	Turning food waste into sustainable soil improvers for better soil health and improved food systems	HORIZON	HORIZON-MISS-2022-SOIL-01-02
TEK	MIOS	POSEIDONE	Promocija zelene in modre infrastrukture za nov okoljski razvoj/Promozione di infrastrutture verdi e blu dedicate a un nuovo ambiente	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	MIOS	ECOS2SMART	Spodbujanje aktivne ozaveščenosti državljanov za	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	IZŠ	RECAPMCV	Rekapitalizacija MerlinCV - Inovativna doživetja	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	IKARUS	X-BRAIN.NET	Mreža čezmejnega sodelovanja rehabilitacije bolnikov po možganski kapi z uporabo inovativnih	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis

			tehnologij		
TEK	IZDŠ	TESI	Training and Education in Social Innovation	INTERREG-ADRION	INTERREG V-B Adriativ-Ionian ADRION Programme 2014-2020 - 5. call
TEK	IKARUS	TBRAINBOOST	ERa talents for boosting and balancing brain circulation	HORIZON	HORIZON-WIDERA-2022-TALENTS-03
TEK	IKARUS	CHANCE	Cognitive Health Assessment; a Novelty in Care for Elderly	HORIZON	2023 PHArA-ONHorizon 2020

ODOBRENI PROJEKTI v letu 2023

<i>Status</i>	<i>Inštitut</i>	<i>Akronim</i>	<i>Polni naslov projekta</i>	<i>Program, pobuda</i>	<i>Razpis</i>
TEK	IKARUS	TBrainBoost	ERa talents for boosting and balancing brain circulation	HORIZON	HORIZON-WIDERA-2022-TALENTS-03
TEK	IZŠ	RecapMCV	Rekapitalizacija MerlinCV - Inovativna doživetja	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	IKARUS	X-BRAIN.net	Mreža čezmejnega sodelovanja rehabilitacije	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	MIOS	ECO2SMART	Spodbujanje aktivne ozaveščenosti državljanov za	Interreg Italija-Slovenija 2021-2027	1. Kapitalizacijski razpis
TEK	IZO	Waste4Soil	Turning food waste into sustainable soil improvers for better soil health and improved food systems	HORIZON	HORIZON-MISS-2022-SOIL-01-02
TEK	IKARUS	TBRAINBOOST	ERa talents for boosting and balancing brain circulation	HORIZON	HORIZON-WIDERA-2022-TALENTS-03

TEK	IKARUS	CHANCE	Cognitive Health Assessment; a Novelty in Care for Elderly	HORIZON	2023 PHArA-ONHorizon 2020
-----	--------	--------	--	---------	---------------------------

PROJEKTI V EVALVACIJI oz. OCENJEVANJU

Status	Inštitut	Akronim	Polni naslov projekta	Program, pobuda	Razpis
EVAL	MIOS	NATURES-T	Nature Restoration and Institutional Strengthening for Sustainability Transformations	HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-02	HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-02
EVAL	IZŠ	TransborderTV	Television beyond Cold War Blocks: the role of TV Koper-Capodistria in overcoming Upper Adriatic Border	HORIZON	HORIZON-MSCA-2023-PF-01
EVAL	IVE	E-Motus	E-Motus	Interreg Central Europe, 2nd Call	Interreg Central Europe, 2nd Call
EVAL	MIOS	NBS-adapt	NBS-adapt	Interreg SI-HR	Interreg SI-HR
EVAL	IZŠ	GLAGOLJICA	GLAGOLJICA	Interreg SI-HR	Interreg SI-HR
EVAL	MIOS	Hydros	Hydros	Interreg ADRION	Interreg ADRION
EVAL	MIOS	4PETHABECO	4PETHABECO	Interreg ADRION	Interreg ADRION
EVAL	IZO	QUALI – NET	QUALI – NET	Interreg ADRION	Interreg ADRION
EVAL	IKARUS	STERILISE	compariSon of inTervention Efficacy in saRcopenIa for Liver and kIdney diSEase	HORIZON	HORIZON-HLTH-2024-DISEASE
EVAL	IVE	Refošk	Valorizacija refoška z geografskim poreklom	Interreg Ita-Slo	Interreg Ita-Slo

Status	Inštitut	Akronim	Polni naslov projekta	Program, pobuda	Razpis
EVAL	IZO	Bio2TechAgri	Bio2TechAgri	Interreg Ita-Slo	Interreg Ita-Slo
EVAL	IZO	AL-GRAPE	Podpora digitalizaciji v vinogradništvu za obvladovanje škodljivih organizmov na čezmejnem območju Italija – Slovenija	Interreg Ita-Slo	Interreg Ita-Slo
EVAL	IZŠ	KAŠTellieri	Trajnostna kulturno-turistična destinacija Čezmejna Dežela prazgodovinskih gradišč – kaštelirjev Zgornjega Jadrana”	Interreg Ita-Slo	Interreg Ita-Slo
EVAL	IJŠ	Cross Terem	Crossborder standardization of institutional terminology	Interreg Ita-Slo	Interreg Ita-Slo
EVAL	IJŠ	Lara	Ženske na poti	Interreg Ita-Slo	Interreg Ita-Slo
EVAL	IFŠ/ CUP	SCI_ties	The Junction of Wisdom	MSCA	MSCA & Citizens European Researchers' Night and Researchers at Schools 2024-2025
EVAL	MIOS-IZO- IKR-IVE	LIFE4ADAPT	Slovenia’s Strategic Integrated LIFE Project for Adaptation	LIFE Strategic Integrated Projects	LIFE Strategic Integrated Projects - MIOS-IZO-IKR-IVE
EVAL	MIOS	PaturN2	Participatory Pathways for Urban Nature	DUT Call 2023	DUT Call 2023
EVAL	IJŠ	Biblioteca Statale Isontina - Gorizia		GO! 2025	GO! 2025

7.4. Opis strokovnih nalog oz. javne službe s področja oljkarstva

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je dne 28. decembra 2017 neposredno imenovalo za izvajalca javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin za področje oljkarstva Inštitut za oljkarstvo ZRS Koper. Javna služba za izvajanje strokovnih nalog v oljkarstvu z izvedbo aktivnosti prispevala k uresničevanju strateških usmeritev razvoja oljkarstva. V okviru javne

službe bo Inštitut za oljkarstvo v obdobju od 1. januarja 2018 do 31. decembra 2024 opravljal tudi vlogo koordinatorja za oljkarstvo.

V okviru javne službe za izvajanje strokovnih nalog v oljkarstvu, bodo v letu 2024 izvedene naloge s področja selekcije, introdukcije, razmnoževanje sadilnega material, ugotavljanje ustreznih tehnologij za pridelavo oljk ter ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo. Skladno z izvedenimi nalogami, bodo tako v letu 2024 ob zaključku 7 letnega obdobja zbrane morfološke, agronomske lastnosti ter značilnosti oljčnega olja sorte vseh opazovanih sort. Zbrani bodo tudi rezultati genotipizacije izbranih sort ter agronomskega vrednotenja in fenofaze različnih sort, ki so zasajene v introdukcijsko-kolekcijskem nasadu Purissima in Šempeter. V okviru izvedenih aktivnosti bodo zbrani tudi rezultati 7 letnega obdobja izvajanja tehnološki poskusi pridelave in predelave ter parametri, ki karakterizirajo posamezna sortna olja ter parametri kakovosti oljčnega olja posameznega letnika 2023.

V okviru javne službe za oljkarstvo bo ZRS Koper v letu 2024 skrbel tudi za vzdrževanje novo nastalega nasada v Marezigah.

Skladno z zastavljenimi dolgoročnimi cilji v Uredbi o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17) bomo v okviru naloge strokovno tehnične koordinacije v oljkarstvu skušali nadgraditi in okrepiti tudi sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja (ki v delu deluje tudi na področju oljkarstva), Javno službo zdravstvenega varstva rastlin (ki v delu deluje tudi na področju oljkarstva), Javno službo genske banke, službami ki delujejo v okviru MKGP (Direktorat za kmetijstvo; Direktorat za hrano in ribištvo; Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin) ter drugimi ministrstvi, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji in pridelovalci in predelovalci. V letu 2024 bomo slednje skušali doseči z večkrat-letno organizacijo ožjih in širših delovnih sestankov in dogodkov.

Skladno z zahtevami in izhodišči MKGP je za področje dela IZO ZRS Koper pripravljen podroben program dela javne službe v oljkarstvu za leto 2024 s kadrovskim in finančnim načrtom, ki je del letnega programa dela ZRS Koper. Podroben program dela javnih služb s področja oljkarstva je priložen Letnemu programu dela ZRS Koper (Priloga 1).

7.5. Drugi projekti

Tudi v letu 2024 si bomo prizadevali za okrepitev sodelovanja z lokalnimi skupnostmi, gospodarstvom in drugimi uporabniki storitev ter tako povečali skupno vrednost pogodb. Ob odgovornem zavedanju našega poslanstva je za naše nadaljnje delo izjemno pomembno tudi iskanje novih poslovnih možnosti, pri čemer se bo pozornost potencialnih partnerjev usmerjala v prepoznavanje inovativnega pristopa raziskovalnega dela, ter s tem širjenje partnerskih povezav na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni. Pri tem se soočamo tudi z možnostjo ustanavljanja nekaterih novih jeder raziskovanja predvsem na področju problematike in izzivov modre rasti, ribištva ter nekaterih drugih, izzivom časa ustrezno razvijajočih se področjem raziskovanja.

8. NAČRT INVESTICIJ IN INVESTICIJSKEGA VZDRŽEVANJ

8.1 Investicije v zgradbe

Vprašanje prostorske problematike ostaja ena pomembnejših in vseprisotnih tem poslovanja ZRS Koper. Boljša raziskovalna infrastruktura, predvsem laboratorijskega dela na čelu s potrebami laboratorija Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper ter iskanje trajne prostorske rešitve za vse inštitute in laboratorije, je ena temeljnih nalog vodstva ZRS Koper v prihodnjih letih.

1. Prav gotovo je prioriteta naloga zagotovitev trajnih prostorov za Laboratorij Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper (IZO ZRS Koper). Po uspešnih pogajanjih smo z Univerzo na Primorskem

(UP) ponovno za obdobje 5 leti oživelij najemno pogodbo za prostore v Livadah. Nova naloga, ki je pred nami, pa je ureditev trajnih lastnih prostorov za namene oljkarstva. Mestna občina Koper in ZRS Koper sta v začetku letu 2023 podpisala pogodbo o ustanovitvi stavbne pravice za objekte nekdanje vojaške karavle (Plavje), ki so bili zgrajeni v 50. letih prejšnjega stoletja in so dotrajani ter neustrezni za takojšnjo uporabo. V njih bo ZRS Koper uredil prostore za delovanje Centra mediteranskih kultur – Inštituta za oljkarstvo ZRS Koper, njegovega laboratorija in akreditirane dejavnosti ter ohranitev raziskovalne dejavnosti na področju dela laboratorija. Novi Kompetenčni center bi združeval infrastrukturo degustacijskega centra, laboratorijev ter Centra mediteranskih kultur:

- za potrebe ugotavljanja skladnosti (inšpekcijskega nadzora) v skladu s tržnimi normativi s področja ocenjevanja oljčnih olj. Metodologija in oprema sta predpisani v Uredbi Evropske komisije št. 2568/91, nazadnje spremenjena 2019,
- za potrebe certifikacijskih organov,
- za potrebe izvajanja strokovnih nalog,
- za raziskovalno delo,
- za potrebe izobraževanja strokovne javnosti (izvajanje tečajev za pridelovalce in potrošnike),
- za potrebe mednarodnega senzoričnega ocenjevanja,
- za potrebe izvajanja izobraževalnih programov
- za potrebe promocije
- za mednarodno sodelovanje na področju sensorike.

Obstoječim programom dela je nujno potrebno zagotoviti tudi zunanjo infrastrukturo za izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v nasadih mediteranskih kultur in oljarnah.

V končni obliki bo Kompetenčni center vseboval:

- prostore za delovanje v skupni izmeri 1.317 m²,
- tehnološki nasad s površino ,
- matični nasad.

V letu 2024 bodo naše aktivnosti osredotočene v iskanje proračunskih virov financiranja in začetek prenove Karavle Plavje. Obenem pa že poteka tudi priprava projektne in investicijske dokumentacije, ki naj bi bila dokončana do marca 2024.

2. Pristopiti k trajni in celostni prostorski rešitvi ZRS Koper je ravno tako osrednjega pomena. V zadnjih letih se je namreč ZRS Koper tako organizacijsko kot kadrovske pomembno okrepil. V letu 2022 je bila z MOK sklenjena pogodba o ustanovitvi stavbne pravice za obdobje 40 let. V letu 2022 je ZRS Koper skladno z določbami Zakona o javnem naročanju izvedel postopek oddaje naročila male vrednosti za izvedbo projektantskih storitev za obnovo Palače De Belli in tudi podpisal pogodbo z izbranim izvajalcem. Predmet pogodbe je razdeljen na štiri faze, v letu 2022 je bila tako izvedena prva faza, in sicer izdelava idejne zasnove za pridobitev projektne in drugih pogojev (IZP) in geodetski posnetek obstoječe stavbe. V letu 2023 je bila izdelana projektna in investicijska dokumentacija, sledila je pridobitev gradbenega dovoljenja 7.11.2023. Vsa ostala dela, vključno z GOI deli in nadzorom do pridobitve uporabnega dovoljenja, naj bi bila zaključena do maja 2025. V letu 2024 bodo naše aktivnosti osredotočene v iskanje proračunskih in projektne virov financiranja za pridobitev potrebnih sredstev za obnovo pridobljene stavbe.

Načrt investicij v letu 2024

Investicijski projekt (ime investicije)	Ocenjena vrednost celotne investicije v EUR z DDV	Obdobje investicije (od-do)	Načrt 2024 (v EUR)	Vir financiranja (če je financerjev več se navede financerja in znesek)	Načrtovana dela v letu 2024	opombe
Palača De Belli	5.403.640	2023-2025	0	lastna sredstva	Izdelava projektne dokumentacije za izvedbo gradnje	Načrtovan strošek za leto 2024 je 125.660,00 EUR, vendar ga ne planiramo v finančnem načrtu ker nimamo še zagotovljenih sredstev, prizadevamo si za pridobitev proračunskih sredstev, strošek bo v primeru pridobitve sredstev planiran v rebalansu
Kompetenčni center za oljkarstvo Plavje	3.982.782	2023-2026	50.641	lastna sredstva	Projektna dokumentacija za izvedbo gradnje, izvedba pripravljanih gradbenih del, izvedba gradbenih del in zunanje ureditve	Načrtovan strošek za leto 2024 je 529.751,00 EUR, vendar ga ne planiramo v finančnem načrtu ker nimamo še zagotovljenih sredstev, prizadevamo si za pridobitev proračunskih sredstev, strošek bo v primeru pridobitve sredstev planiran v rebalansu
Borilnica	1.213.121	2021-2023	170.581	MVZI in lastna sredstva	zaključna gradbena dela, restavratorska dela	

8.2. Investicije v osnovna sredstva

Vrsta opreme	Naziv opreme	Nabavna vrednost opreme	Načrt 2024 (v EUR z DDV)	Vir financiranja	Opombe
raziskovalna oprema	Oprema za nevrorehabilitacijo	53.755,01	0,00	ARIS Paket, lastni vir	ARIS bo predvidoma v mesecu januarju 2024 na podlagi izvedenih prerazporeditev in s tem zagotovljenih sredstev na projektu proračuna za sofinanciranje raziskovalne opreme objavila rezultate Javnega razpisa za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme (Paket 22), glede na to da rezultatov še nimamo v finančnem načrtu stroška še ne načrtujemo in ga bomo v primeru pridobitve sredstev načrtovali v rebalansu
raziskovalna oprema	NADGRADNJA RAZISKOVALNE OPREME ZA KARAKTERIZACIJO OLJ IN KAKOVOSTNO SPREMLJANJE VPLIVOV NOVIH TEHNOLOGIJ	351.784,94	0,00	ARIS Paket, MKGP, lastni vir	ARIS bo predvidoma v mesecu januarju 2024 na podlagi izvedenih prerazporeditev in s tem zagotovljenih sredstev na projektu proračuna za sofinanciranje raziskovalne opreme objavila rezultate Javnega razpisa za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme (Paket 22), glede na to da rezultatov še nimamo v finančnem načrtu stroška še ne načrtujemo in ga bomo v primeru pridobitve sredstev načrtovali v rebalansu
raziskovalna oprema	Institucionalni raziskovalni oblak	100.611,39	0,00	ARIS Paket, lastni vir	ARIS bo predvidoma v mesecu januarju 2024 na podlagi izvedenih prerazporeditev in s tem zagotovljenih sredstev na projektu proračuna za sofinanciranje raziskovalne opreme objavila rezultate Javnega razpisa za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme (Paket 22), glede na to da rezultatov še nimamo v finančnem načrtu stroška še ne načrtujemo in ga bomo v primeru pridobitve sredstev načrtovali v rebalansu
prevozno sredstvo	službeno vozilo Toyota RAV4 hibrid MY23 2.5	26.413	26.413	lastni vir	nadomestilo dotrajanega vozila
prevozno sredstvo	službena vozila – obroki lizinga	13.020	13.020	ARIS, lastni vir	
raziskovalna oprema	CIPR - delovne postaje	39.784	39.784		
	Skupaj	577.538,80	79.217		

8.3. Investicijsko vzdrževanje

Zaradi nerazpoložljivosti zadostnih sredstev za investicijske posege ZRS Koper v letu 2024, tako kot v predhodnih letih v finančnem načrtu ne načrtujemo investicijskega vzdrževanja na objektu sedeža zavoda, čeprav so določena dela nujno potrebna.

Prioritete ZRS Koper vezane na investicijsko vzdrževanje so navedene v spodnji tabeli:

Predmet IVD*	Ocenjena vrednost 2024
vzpostavitev in obnova nasada oljk s pripadajočo opremo	25.000,00 €
sanacija parketa v knjižnici	0,00
čiščenje prostorov palače De Belli - priprava in organizacija gradbišča	0,00
IKT Baseggio	0,00
menjava dotrajanih luči	0,00
sanacija odtočnih kanalov	0,00
prenova čajna kuhinje	0,00
SKUPAJ	25.000€

Skladno s 37. členom novega ZZrID se sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje javnih raziskovalnih zavodov določijo v skladu z letnim načrtom investicij in investicijskega vzdrževanja javnega raziskovalnega zavoda. Sredstva za investicije in investicijsko vzdrževanje se dodelijo na podlagi razpoložljivih sredstev v okviru Načrta razvojnih programov. Javnemu raziskovalnemu zavodu se sredstva za investicijsko vzdrževanje določijo na podlagi meril, opredeljenih v sklepu ministrstva, pristojnega za znanost, skladno z navedenim je predhodno potrebna izvedba vseh ustreznih podzakonskih aktov, zato smo navedli le prioritete pri IVD ne pa obdobja izvedbe le teh. V letu 2023 smo sicer s strani resornega ministrstva dobili odobreno sofinanciranje postavke čiščenje prostorov palače De Belli - priprava in organizacija gradbišča, po podpisu pogodbe s financerjem smo z izbranim izvajalcem sklenili pogodbo, izvajalec je dela že opravil, na podlagi računa za opravljeno storitev smo mu v letu 2023 poravnali stroške za katere bomo sredstva s strani financerja prejeli v letu 2024.

V letu 2024 ZRS Koper načrtuje nadaljevanje urejanja zemljišča za vzpostavitev novih matičnih nasadov za lokalne sorte oljk. Investicijsko vzdrževanja in obnova nasada, v skupni vrednosti 25.000 EUR, bo financirana z lastnimi sredstvi.

9. DRUGA POJASNILA, KI OMOGOČAJO RAZUMEVANJE PREDLAGANIH CILJEV

9.1. Opis raziskovalnih projektov in programov

NACIONALNO RAZISKOVANJE

MATIČNI PROGRAMI

Nov program ZRS Koper

Vodja: dr. Jerneja Penca

Sredozemske kmetijske prakse in družbe v prilagajanju okoljskim spremembam

Trajanje: 1.1.2024 – 31.12.2029

Sredozemlje je vroča točka družbenega in okoljskega bogastva, a tudi sprememb, ki obsegajo podnebne spremembe, izgubo biotske raznovrstnosti, onesnaženje in prekomerno izrabo virov in prostora. Sodobne 3 družbe se pospešeno soočajo z okoljskimi spremembami, ki ogrožajo dobrobit in zdrav razvoj družb, pa tudi njihovo preživetje. Programska skupina proučuje okoljske spremembe, od vzrokov do njihovega izražanja, ter cilja na razumevanje medsebojnega učinkovanja teh dejavnikov na osi globalno-lokalno. V delu se osredotoča na sredozemsko kmetijstvo (npr. oljkarstvo), ter njegovo prehransko in družbeno-ekonomsko vrednost, vezano na trajnostno pridelavo in predelavo živil. Raziskovalni izzivi v sredozemskem kmetijstvu, predvsem v oljkarstvu, so povezani s pridelavo in predelavo kakovostnega olja na trajnostni način. Kjer se spremembe okolja in tehnologij odražajo tudi na morebitni prisotnosti nenamernih procesnih in namernih snovi v živilih, jih je potrebno identificirati in nenehno spremljati. Raziskovalni program uvaja nova orodja in kompleksnejšo analitiko z namenom zaščite kakovosti in ohranjanja zdravja okolja, pridelovalcev in potrošnikov. Sredozemsko kmetijstvo obravnava kot agro-ekološki in živilsko-prehranski sistem, pa tudi kot element družbenega tkiva. Ob bok tem vidikom spremlja različne vidike rabe in upravljanja z naravnimi viri ter okoljske spremembe povezuje z družbenimi dejavniki. Raziskovanje se izrecno usmerja tudi v iskanje rešitev za družbeno-okoljsko krizo in identifikacijo intervencij, ki lahko prispevajo k preobražanju sistemov, zlasti v razvoju sonaravnih rešitev, upravljalških strukturah, zagotavljanju verodostojnih proizvodov, sodelovanju deležnikov, uvajanju pametnih tehnologij, družbenih inovacijah, in izobraževanju za trajnost. Programska skupina je izrazito interdisciplinarna in vključuje discipline biotehnike in naravoslovja (kmetijstvo vključno z varstvom rastlin, živilska tehnologija vključno s senzorično analizo, kemija vključno z meroslovjem, (bio)informatika) ter družboslovja (geografija, politične vede, pravo, izobraževanje). Raziskovalno delo temelji na kombinaciji pristopov; tako tistih znotraj vzpostavljenih disciplin kot tudi učinkovitega interdisciplinarnega in transdisciplinarnega pristopa. V družboslovju uporabljamo zlasti kvalitativne metode interpretacije in analize dokumentov in besedil, etnografsko terensko delo ter participativne metode. Naravoslovje in biotehnika temeljita na terenskih in laboratorijskih meritvah z uporabo naprednih senzorjev, merilnih postaj, programov in modelov za obdelavo podatkov; analizno delo pa temelji na uveljavljenih in lastnih razvitih metodah za določanje novih namernih in nenamernih snovi v živilih. Interdisciplinarnost omogočamo in razvijamo s problemskim pristopom relevantnih deležnikov glede na proučevani primer. Raziskovalni program bo proučeval izbrane tematike in izzive Sredozemlja (npr. tehnologije pridelave in predelave hrane, ohranjanje značilnih habitatov), ki jih bo umeščal v ohranjanje pestrosti in potenciala tega prostora, ter v zmanjševanje njegove ranljivosti. Izhodni modeli bodo temeljili na povezavah z ne-sredozemskimi okolji in družbami. Sočasno bo krepil infrastrukturni in človeški raziskovalni potencial ZRS Koper. Pričakovati je multiplikativni raziskovalni in razvojni učinek, ki bo imel vpliv na znanstveno profiliranje in družbeno prilagajanje. Raziskovalni naporji bodo pomagali oblikovati rešitve nacionalnega in lokalnega pomena, na primer z izvajanjem storitev nacionalnega referenčnega laboratorija in priporočili snovalcem politik, ter doprinašali k globalnemu pretoku znanja za trajnostni razvoj družbe.

P6-0434 KONSTRUKTIVNA TEOLOGIJA V DOBI DIGITALNE KULTURE IN ANTROPOCENA**Vodja: dr. Nadja Furlan Štante****Trajanje: 1.1.2022 – 31.12.2027**

Raziskovalni program z interdisciplinarnega stališča obravnava nekatera najpomembnejša vprašanja sedanosti. Glavni cilj raziskav je razumeti in postaviti v dialog vlogo krščanstva pri etiki varovanja okolja, dvigu ekološke zavesti na eni strani ter teološke in filozofske interpretacije tehnologije, zlasti digitalnih tehnologij, na drugi.

Izhodišče raziskovalnega programa je izziv vse večjega prepletanja naravnih in digitalnih okolij za sodobno in prihodnje življenje na našem planetu. Razvoj in vedno večja uporaba naprednih digitalnih tehnologij in umetne inteligence postavljata številne izzive in etična vprašanja. Razumevanje teh izzivov in oblikovanje teoloških, kritičnih odgovorov nanje sta pomembna vidika digitalne teologije. V tem okviru bi lahko digitalno kulturo razumeli kot kontekst, v katerem so-oblikujemo in živimo teologijo. To postavlja teologijo in digitalno kulturo v refleksiven odnos. S tega vidika digitalna teologija vpliva tako na teologijo kot disciplino kot na digitalno kulturo kot na sredino, v kateri živimo. Večina raziskovalnega programa se osredotoča na vprašanje kontekstualne interakcije med digitalnostjo in teologijo, na vpliv digitalne kulture na sodobno teologijo in njeno kritično preučevanje vprašanj o božji naravi ter božje interakcije s svetom, o povezavah z Drugim (spol, narava, nečloveška bitja...); in obratno - raziskovanje vpliva teologije na digitalnost - digitalno kulturo.

Digitalna tehnologija se razlikuje od prejšnjih tehnologij in s seboj prinaša tako nove nevarnosti kot tudi nove možnosti, priložnosti. Lahko je strup ali zdravilo ali vrsta možnosti, povezanih z obema. Tehnologija ima lahko pozitiven ali negativen vpliv na to, kako živimo, razmišljamo, in izziv je ugotoviti, kateri prevlada in pod kakšnimi pogoji. Digitalna tehnologija namreč deluje drugače kot prejšnje tehnologije zaradi načinov preko katerih vpliva na naše misli, spomine in navade ter pospešuje običajne procese in principe po katerih delujemo. Digitalna tehnologija, ki jo uporablja potrošniška kultura in komercialni interes, posledično pospešuje umanjkanje kritične presoje posameznika/ice.

Ključna vloga digitalne teologije je torej uokvirjena na preizpraševanje klasičnih religijskih doktrin in določanju njihove uporabe ali spremembe v sodobni digitalni kulturi, v okviru kritične kontekstualne teologije in njenih izrazov, saj mora teologija vedno govoriti v jeziku sodobne kulture.

V dobi digitalne kulture in antropocentrizma je potrebno poiskati in osmisliti nove načine etičnega sobivanja, zato bodo v tem 6-letnem raziskovalnem programu ARIS predlagani novi modeli teološkega odzivanja na ekološko krizo in na vprašanja, ki jih pred nas razgrinja digitalna kultura.

Raziskovalni program preizprašuje in združuje poglede in vidike na zastavljena vprašanja s področja teologije, filozofije, sociologije, antropologije, religiologije, računalništva in digitalne humanistike.

P6—0272 SREDOZEMLJE IN SLOVENIJA**Vodja: dr. Egon Pelikan****Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025**

Raziskovalni program črpa svoj znanstveni potencial iz specifično strukturiranega miljeja, ki se je oblikoval na presečišču med Jadranom in Srednjo Evropo, ter skozi historiografski pogled izpostavlja stičnost, obmejnost in interaktivnost slovenskega sredozemskega prostora. Z namenom zaobjeti kompleksnost, heterogenost in specifičnost politik, struktur, praks in odnosov v tem prostoru bo raziskava osredotočena na štiri analitične sklope, ki skozi prizmo transnacionalne in komparativne zgodovine odpirajo perspektivo tega prostora kot raziskovalnega laboratorija za preučevanje političnih in družbenih fenomenov v širšem, globalnem kontekstu 19. in 20. stoletja. Starostno in spolno mešana skupina interdisciplinarno profiliranih raziskovalcev bo tako naslovlila: 1) politične, ekonomske in

kulturne izmenjave; 2) religijske politike in prakse v večetničnem prostoru stika; 3) delovanje posameznika v procesih družbene modernizacije; in 4) ideološko govorico kulturne krajine.

Ambiciozne, a časovno skrbno načrtovane raziskave, bodo črpale iz širokega nabora, v znatnem obsegu šele pred kratkim dostopnih virov iz državnih, regionalnih in zasebnih arhivov v Sloveniji, Italiji, Vatikanu, Srbiji, na Hrvaškem in v Avstriji, vključno z dopolnjevanjem baz podatkov matičnih knjig ter zbiranjem ustnih virov. Prehodnost prostora in različni »režimi historičnosti« (*régimes d'historicité*) narekujejo kot osnovni metodološki instrumentarij izbiro transnacionalnega, primerjalnega in različnih relacijskih pristopov, zlasti prepletene, skupne in povezanih zgodovin. Prenos uveljavljenih konceptov, kot so denimo prostorski in kulturni obrat, kraji spomina ali mikrozmogovina, iz statičnih nacionalnih okvirov na mejno večnacionalno območje severnega Jadrana bo omogočil kvalificiran nivo analize z interpretacijsko vrednostjo tudi za druge, podobno strukturirane regije, kar bo dalo našim raziskavam visok mednarodni pomen.

Raziskovalni program predvideva podrobno diseminacijsko strategijo z inovativnimi rezultati, ki bodo nadaljevali prakso objavljanja pri uglednih mednarodnih revijah in založbah, hkrati pa bodo kot strokovna podlaga dostopni tudi širokemu krogu deležnikov pri načrtovanju politik razvoja (čez)mejnega prostora, npr. s pilotnimi projekti uporabe kulturne dediščine pri razvoju inovativnih produktov.

Temeljni cilj programa je podati izviren zgodovinski vpogled v primere čezmejnega regionalnega povezovanja na območju med Alpami in Jadranom kot paradigme premoščanja ideoloških, političnih, ekonomskih in kulturnih delitev. S te zgodovinske perspektive predstavljamo možnosti povezovanja v prostoru severnega Jadrana kot stičišču dominantnih in alternativnih globalizacij.

P6-0279 Mejna področja: območja kulturnega in družbenega sobivanja v dobi tveganja in ranljivosti

Vodja: dr. Lenart Škof

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Ta raziskovalni program bo poskusil raziskati kompleksnost navedenih problemov z uporabo kombiniranih in koordiniranih meddisciplinarnih in interdisciplinarnih pristopov s strani mednarodno priznanih skupin raziskovalcev s področja humanistike (filozofija) in družboslovja (sociologija). Na ta način se bo poglobilo in razširilo znanstveno delo, ki je bilo uspešno začeto in je v teku izvajanja do sedaj. Študije v tem programu bodo fokusirane zlasti na mejnih prostorih, ki vznikajo znotraj vsake kulturne in družbene sfere, z njihovim inherentnim tveganjem in ranljivostjo, ki je zanimiva za analizo s filozofskega, sociološkega ter zlasti širokega humanističnega (fenimistične študije in študije spolov) zornega kota. V okviru sodobnih aktualnih dogajanj - kot sta migracije in humanitarna kriza v Evropi in zlasti na Mediteranu, politični procesi, ki ogrožajo ali celo blokirajo nadaljnjo Evropsko integracijo z izničenjem multi- in inter-kulturnih vrednosti in vrednosti medreligijskega dialoga v korist bolj populističnim scenarijem - je potreba po odgovoru in poglobljeni študiji sodobnih fenomenov, ki so povezana s temi tveganji (družbeni in politični) in ranljivosti (do človeškega telesa in identitet), ki so prisotna in zaznana v naši družbi ter v skupnosti, katere del smo. osrednja tema in cilji projekta bodo: preiskava mejnih področij in meja, ki oblikujejo naša življenja v letih negotovosti; študije elementov družbe tveganja z migracijami, zlasti vezano na ranljivost teles in identitet otrok in manjšin, žensk, migrantov, razlaščenih oseb, verskih manjšin itd.; študije kulturnih in družbenih mejnih in kontaktnih področij v luči medkulturnega in medverskega dialoga; ter nenazadnje, vzpostavljanje miru in študije etike in politike gostoljubja ter družbene kohabitacije, povezane tudi s prihodnjo vlogo islama v Evropi. Znotraj tega programa bomo podali tudi izvirno aplikacijo koncepta demokracije skrbi na področja zaznane ranljivosti in tveganj, ter predlagali nov pogled na družbeno in politično sobivanje v Evropi in Mediteranu.

P5-0409 Razsežnosti slovenstva med lokalnim in globalnim v začetku tretjega tisočletja**Vodja: dr. Vesna Mikolič****Trajanje: 1.1.2019 -31.12.2024**

Glavni namen raziskovalnega programa bo raziskati, kako slovenstvo kot duhovni in družbeni fenomen deluje v času korenitih sprememb na globalni ravni. Sodobne raziskave narodnega vprašanja se soočajo s težavami, kako obravnavati pogosto prepletajoče se kontradiktorne trende globalizacije, večkulturnosti in lokalizmov. V te procese Slovenija vstopa kot mlada država, ki se je takoj po osamosvojitvi soočila na eni strani s problematiko iskanja svoje individualne identitete, na drugi pa z vprašanjem strategij, ki bi omogočile njeno udejanjanje na vseh družbenih področjih. To naj bi ji zagotavljalo še nadaljnji skladen razvoj nacionalne suverenosti, obenem pa tesno vključenost v evropski in svetovni civilizacijski okvir.

Ključni cilj naših raziskav je tako globlje razumevanje slovenstva, ki bo odstopalo od tradicionalnega koncepta narodne identitete, vezanega zgolj na trikotnik jezik – kultura – teritorij, obenem pa bo omogočalo njegov status in obstoj. Pri tem bomo izhajali iz perspektive mobilne in medkulturne družbe, kar bo možno zato, ker programsko skupino sestavljajo raziskovalci, katerih izhodiščni laboratorij raziskovanja so večkulturna in čezmejna okolja slovenskega kulturnega prostora in slovenskih diaspor ter prihajajo s treh za tovrstno tematiko ključnih raziskovalnih institucij: ZRS Koper, Inštitut za narodnostna vprašanja (Ljubljana), SLORI (Trst). Primerjalna prednost programske skupine bo tudi njena interdisciplinarnost, saj vključuje strokovnjake s področij narodnega vprašanja, etničnih študijev, sociologije, slovenistike, jezikoslovja, filozofije, religijskih študijev, zgodovine in prava.

Na tej osnovi bomo koncept sodobnega slovenstva opredelili kot:

- a) prostor duhovnega bivanja,
- b) avtonomne družbene strukture,
- c) element lokalnega, regionalnega, evropskega in svetovnega prostora.

S tem namenom bomo v okviru programa delovali v okviru petih tematskih sklopov:

1. Re-definiranje pojma: Kaj pomeni biti Slovenec/Slovenka in kaj slovenstvo?
2. Slovenska misel, kultura in identiteta v okviru evropske in globalne medkulturnosti
3. Slovenski jezik kot evropski jezik pred izzivi globalizacije
4. (Pre)oblikovanje slovenske nacionalne identitete v luči stikov med matično domovino, slovenskimi manjšinami v sosednjih državah in slovenskih diasporah
5. Odgovorne družbene politike s poudarkom na vključevanju ranljivih družbenih skupin

Tako izdelan koncept slovenstva bo lahko služil kot vzorčni primer za sorodne manj številčne narode in manjšinske skupnosti. Slovenska država in kultura z vsemi svojimi dimenzijami bosta tako predstavljali izhodišče za razmislek o razvoju nacionalne ideje v tretjem tisočletju nasploh.

Zaradi sodobnega pogleda na slovenstvo se bodo v okviru naših raziskav oblikovali tudi nekateri inovativni družbeni modeli in strategije (gospodarski, politični, izobraževalni, modeli sobivanja itd.), o katerih bomo javnost seznanjali preko vrhunskih znanstvenih in strokovnih objav.

Skladno z Javnim pozivom za oddajo prijav za povečanje financiranja raziskovalnih programov v zvezi s pandemijo COVID-19 smo v okviru programa P5-0409 predlagali dodatne vsebine, in sicer:

V okviru raziskovalnega programa nas bo na ravni slovenstva kot duhovnega bivanja zanimalo novo dožemanje meje in obmejnih območij, ki ga je povzročila pandemija in z njo povezani ukrepi, v okviru ciljev raziskovalnega programa, povezanih s strukturo slovenske družbe in njeno umestitvijo v regionalni, evropski in svetovni prostor, pa bomo proučili, s kakšnimi kriznimi strategijami, politikami in ukrepi predvsem na področju javnih sistemov se je na pandemijo COVID-19 odzvala Slovenija v

primerjavi z dvema sosednjima državama Italijo in Hrvaško. Pandemija COVID-19 namreč predstavlja krizno situacijo, s katero so se tudi te države različno spoprijele.

Izpeljali bomo primerjalno analizo nekaterih javnih sistemov v sosednjih državah in njihove čezmejne vplive. Zanimali nas bodo ukrepi v javnih sistemih zdravstva, šolstva in kulture ter javne komunikacije na teh področjih predvsem v Sloveniji in njenih sosednjih državah, v Italiji in na Hrvaškem, deloma pa tudi v nekaterih tradicionalnih evropskih sistemih (Nemčija, Avstrija, Francija) v času pandemije in primerjali uspehe in rezultate teh strategij, politik in ukrepov glede na to, kako in koliko so prispevali k uspešnejšemu zaustavljanju pandemije. V tem okviru se bomo posvečali predvsem analizi obmejnih območij in manjšinskih skupnosti, predvsem slovenske skupnosti v Italiji in na Hrvaškem, povezovanju posameznikov in institucij, ki so v vsakdanjem življenju sočasno občutili ukrepe vseh sosedskih držav na omenjenih družbenih področjih. Zanimalo nas bo tudi, koliko so bili ukrepi treh držav sploh usmerjeni na pripadnike manjšinskih skupnosti in celotno populacijo obmejnih območij kot specifično ciljno populacijo.

Ker je komuniciranje kot vzpostavljanje živega stika in obveščanje ključnega pomena za ustvarjanje odnosov na obravnavanih področjih, bomo analizirali, kakšna je bila javna komunikacija na področju zdravstva, šolstva in kulture v treh sosednjih državah in koliko je le-ta omogočala čezmejno sodelovanje in sodelovanje manjšine z matico.

P5—0381 KINEZIOLOGIJA ZA KAKOVOST ŽIVLJENJA

Vodja: dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.1.2022-31.12.2027

Kineziologija postaja pomemben dejavnik kakovosti življenja. Z evolucijo in tehnološkim razvojem smo začeli zanemarjati eno osnovnih bioloških potreb - gibanje in gibalno/športno aktivnost (GŠA), in njeno pomembno vlogo za zdravje. Pomanjkanje GŠA, staranje prebivalstva, zgodnejši začetek degenerativnih procesov, sedeči življenjski slog, neuravnotežena prehrana, okoljski in ergonomski vplivi ter ekstremne obremenitve so dejavniki, ki neposredno vplivajo na posameznikovo uspešnost, učinkovitost in kakovost življenja. Tako imenovani Spiralni model učinkov gibalno neaktivnosti (GN) predpostavlja 3 osnovne dejavnike: pomanjkanje GŠA, pomanjkanje gibalnih kompetenc in debelost. Ti dejavniki pogosto delujejo sočasno, kar vodi do neracionalne GŠA, prekomerne porabe energije, hitre utrujenosti, kar se kasneje kaže v negativni fizični in gibalni samozavesti, ki vpliva na kakovost življenja, in odtujenosti od družbenih dejavnosti, za še večje zdravstvene težave. Na podlagi teoretičnih premislekov in znanstvenih spoznanj smo zagotovili okvir za nadaljnje raziskave skozi prizmo 3 obdobj razvoja gibalnih kompetenc: (1) obdobje vzpostavljanja gibalnih kompetenc; (2) obdobje uporabe gibalnih kompetenc; in (3) obdobje ohranjanja gibalnih kompetenc. Proučevali bomo tudi mehanizme in dinamiko vpliva GN na naš organizem, saj je GN prepoznana kot eden vodilnih dejavnikov umrljivosti. In to velja tudi za sedanji način življenja, povezan z obdobjem pandemije. Nadaljevali bomo s preučevanjem plastičnosti skeletnih mišic na GŠA in vadbo v odvisnosti od starosti, spola in okolja. Da bi to dosegli, bomo še naprej izvajali zelo veljavne RCT s kompleksno metodologijo, razvijali nove tehnologije, prepoznavali nove biomarkerje in izboljševali metodologijo raziskovanja. Le tako bomo lahko svoje rezultate objavili v uglednih revijah. Osredotočili se bomo tudi na zasnovo intervencij, poudarjali adherenco, ustrezno obremenitev za preprečevanje izgube mišic pri različnih populacijah in vesoljske raziskave. Nenazadnje, s prejšnjem obdobju smo predstavili jasne dokaze, da se izgubljanje mišic pojavi takoj v obdobju GN in da so starejši bolj nagnjeni k izgubljanju mišic z manj ali celo nepopolnim okrevanjem kot mlajši. Te ugotovitve bodo tudi motiv za naše nadaljnje raziskave, tudi s preučevanjem interindividualne variabilnosti. Nadaljevali bomo z delom na inovativnih pristopih k športnim poškodbam s poudarkom na napovednih modelih, njenih posledicah in varni vrnitvi v šport, na veliki kohorti slovenskih športnikov. Metodološke študije bodo delovale na validaciji senzorjev za

kakovost mišic, s tem tehnikah diagnosticiranja sarkopenije in med različnimi modalitetami utrujenosti. Poleg tega nam bodo nove laboratorijske zmogljivosti omogočile preučevanje motoričnega nadzora (aktivnost možganov in mišic z visoko ločljivostjo) med vadbo, kar je pomemben in zelo potreben pristop za proučevanje obnavljanja gibanja, izboljšanja zmogljivosti, preprečevanja upada in v ergonomiji.

Kineziologija za kakovost življenja pridobiva na pomenu. Z evolucijo in tehnološkim razvojem smo si odtujili eno temeljnih bioloških potreb – gibanje in pozabili na pomen gibanja za zdravje in funkcionalnost. Splošno pomanjkanje gibalne aktivnosti, staranje populacije, zgodnejši nastop degenerativnih procesov, sedeči življenjski slog, neuravnotežena prehrana, klimatski in ergonomski vplivi ter ekstremne obremenitve so le nekateri dejavniki, ki neposredno vplivajo na razvoj, delovno uspešnost in učinkovitost ter kakovost življenja. Spiralni model dejavnikov gibalne neaktivnosti postavlja v izhodišče tri osnovne dejavnike: pomanjkanje gibanja in gibalnih kompetenc ter debelost. Ti največkrat delujejo hkrati in vodijo v neracionalno gibalno aktivnost, prekomerno porabo energije in hitro utrujenost, posledično pa se pojavljata negativna telesna in gibalna samopodoba, ki vplivata na slabo kakovost življenja in odtujevanje od družabnih aktivnosti. Na osnovi teoretičnih izhodišč in znanstvenih dokazov smo zastavili okvir nadaljnega raziskovanja skozi prizmo 3 obdobjev večdimenzionalnega kompetenčnega modela gibalnega razvoja, ki smo ga razvili na osnovi dosedanjega raziskovanja: (1) vzpostavljanja gibalnih kompetenc; (2) uporabe gibalnih kompetenc; (3) ohranjanja gibalnih kompetenc. Redki se zavedajo, da je potrebno gibalno neaktivnost obravnavati ločeno od gibalne aktivnosti. Strokovnjaki uvrščajo gibalno neaktivnost že na vodilno mesto dejavnikov umrljivosti. V najpomembnejši objavi smo poročali, da obstaja močan skupni učinek staranja in gibalne neaktivnosti na zdravje ter da slednja povzroča ireverzibilne spremembe skeletne mišice starejših. Zato bomo v nadaljevanju usmerjeni v preučevanje skeletne mišice, mehanizmov prilagajanja na vadbo in gibalno neaktivnost v odvisnosti od starosti, spola in okolja. Za doseg cilja bomo še naprej razvijali diagnostične metode s ciljem, da bi vzpostavili nove zlate standarde merjenja. Ker smo pred 15 leti že uporabljali inovativne rešitve merjenja lastnosti skeletnih mišic, bomo lahko te meritve ponovili na isti populaciji in analizirali vzročno-posledični odnos med mišičnimi lastnostmi od otroštva do odraslosti. Osredotočili se bomo tudi na intervencije, ki bodo temeljile na večji izkoriščenosti obstoječega šolskega kurikuluma in kasneje tudi na uvedbo ciljnih intervencij za dvig gibalne aktivnosti. Preučevali bomo mehanizme športnih poškodb (s tem napovedovanja), rehabilitacije in varne vrnitve v šport. Zanimajo nas tudi kineziološki-ergonomski dejavniki zdravja na delovnem mestu, saj je delovno okolje izvrsten primer obstoječih kohort, v sklopu katerih lahko iščemo primere dobre prakse varovanja zdravja. Staranje oz. zoperstavljanje procesom staranja in komorbidnosti bomo preučevali skozi kontrolirane eksperimente dimenzioniranja vadbe za različne ciljne skupine in s tem razvijali področje klinične kineziologije. S tem bomo mladim rodovom omogočili novo vejo izobraževanja, nov poklic in nove zaposlitvene možnosti.

PARTNERSKI PROGRAMI

P6-0400 DRUŽBENA POGODBA V 21. STOLETJU: HISTORIČNO-SOCIOLOŠKI, FILOZOFSKO-ETIČNI IN IZOBRAŽEVALNO-PEDAGOŠKI VIDIKI

Vodja: dr. Vidmar Horvat Ksenija/ dr. Rok Svetlič (ZRS Koper)

Trajanje: 1.1.2020 – 31.12.2025

Raziskovalni program proučuje družboslovno-humanistične okvire ideje družbene pogodbe v kontekstih družbe 21. stoletja. Temeljni izziv sodobne družbe, ki postaja transnacionalna, multikulturalna in pogojena s procesi individualizacije, atomizacije in transformacije vloge nacionalne (socialne) države in družbe blaginje, namreč zahteva nov premislek in reteoretizacijo razsvetljenske

dediščine družbene pogodbe, in sicer v vidikih družbenih vezi solidarnosti, etike in državljske vzgoje. Programska skupina k tem vprašanjem pristopa s historično-analitskega, filozofskega in edukativnega gledišča ter povezuje domače raziskovalce na interdisciplinarnem področju historične sociologije, filozofije in edukativnih ved ter oblikuje mednarodno evropsko raziskovalno mrežo, ki bo k raziskovanju prispevala evropske in transnacionalne vidike.

Znanstveni pomen PS:

- Razvoj nove raziskovalne agende postrazsvetljenskega tipa.
- Interdisciplinarno mreženje raziskovalnih vprašanj v historično-transformativnem okviru poznoderne in postnacionalne globalne sheme družbenega sobivanja.
- Nacionalno specifično proučevanje stanja sodobne družbene pogodbe in komparativni evropski vidiki.
- Reteoretizacija in filozofska pre-formulacija etike in pomena etičnega subjekta.
- razvoj novega konceptualnega modela državljanstva in etičnega subjekta postnacionalne družbe.
- Razvoj pedagoško-didaktičnega modela za poučevanje vsebin etike, državljske vzgoje in odgovornega družbenega odnosa nacionalnega in transnacionalnega sobivanja.
- Razvoj parametrov aktivnega, emancipatornega in solidarnostnega aspekta kognitivnih, komunikacijskih in etičnih parametrov za uveljavljanje in spodbujanje kohezivnosti postnacionalne družbe.

P6-0243 AZIJSKI JEZIKI IN KULTURE

Vodja: dr. Jana Rošker/ dr. Helena Motoh (ZRS Koper)

Trajanje: 1.1.2019 – 31.12.2024

Raziskovalni program predstavlja nadaljevanje in nadgradnjo preteklega dela programske skupine *Jeziki in kulture Azije in Afrike (P-60243)*. Zaradi pomanjkanja razvojnih sredstev, s katerim smo soočeni zlasti na področju humanistike, se segment afriških študij ni mogel dovolj razviti, da bi lahko zagotovili dovolj kompetentne strokovnjake s tega področja. Kljub navedeni situaciji pa smo v obdobju 2009–13 pričeli uvajati dve novi disciplini, namreč indologijo in korejske študije, saj predstavlja azijska regija vse bolj pomembno območje eksplozivnega ekonomskega razvoja in političnih ter socialnih tranzicij. Zato se bomo v nadaljevanju raziskovalnega dela osredotočili zgolj na ožje in bolj poglobljene raziskave azijskih regij, zaradi česar želimo ustrezno preimenovati naslov programa (*Azijski jeziki in kulture*).

Temeljna vsebinska zasnova načrtovanega projekta je usmerjena v raziskave zgodovinskega razvoja, politično-ekonomskih razmer, kulturne specifičnosti in jezikovnih posebnosti azijskih družb. Predlagani program je interdisciplinarno zasnovan in vključuje raziskave iz disciplin, ki sodijo v širše področje humanistike in družboslovja. Zastavljen je kot poskus sinteze rezultatov vrste parcialnih študij, ki obravnavajo različne vidike azijskih regij skozi prizmo razmerja med idejnimi in materialnimi pogoji, ki opredeljujejo njihove družbene stvarnosti. Specifična posebnost predlagane programske skupine je v tem, da vključuje vrsto strokovnjakov za posamične azijske regije. To pomeni, da bodo študije vključevale tudi analizo in evalvacijo materiala v matičnih jezikih obravnavanih regij in ne bodo odvisne samo od informacij, podatkov in teoretskih paradigem, ki so dostopni v zahodni literaturi. To izhodišče je temeljnega pomena, saj nam uporaba primarnih virov v matičnih jezikih omogoča objektivnejši vpogled v realnost obravnavanih družb. Člani in članice raziskovalnega projekta razpolagajo z aktivnim poznavanjem kitajskega, japonskega in korejskega jezika in pisave ter s poznavanjem hindija in sanskerta. Vendar sinologija, japonologija, koreanistika ter indologija v sklopu predlaganega programa v prvi vrsti niso filološke, temveč kulturološke vede.

Izhajajoč iz vidikov različnih disciplin bodo raziskave osredotočene tudi na analize temeljnih problemov, ki določajo modele dojemanja in posredovanja družbene in individualne stvarnosti kot osnove formiranja različnih kulturnih identitet, katerih razumevanje bo predstavljalo dragocen doprinos h kakovosti odnosov med Slovenijo in azijskimi državami. V tem okviru je pričakovana znanstvena utemeljitev neustreznosti raziskav, ki obravnavajo različne politično-ekonomske, kulturne, jezikovne in idejne dejavnike znotraj azijskih regij skozi optiko izoliranih in individualiziranih aksioloških ter epistemoloških kriterijev primerljivih zahodnih modelov.

MATIČNI TEMELJNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Novi projekti, ki smo jih pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023, ki je bil objavljen v mesecu februarju:

J5-50178 Vpliv zmanjšane gibalne/športne aktivnosti na zdravje človeka: primerjava mladih in starih preiskovancev

Vodja projekta: dr. Boštjan Šimunič

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

Gibalna neaktivnost (GN) je neodvisen dejavnik tveganja za zdravje. Ker je zelo razširjena (>10 ur dnevno), je 2. dejavnik tveganja za umrljivost in od leta 2019 smernice WHO omejujejo sedeče vedenje. GN lahko štejemo za pandemično, saj zmanjšuje toleranco za vadbo in dramatično povečuje tveganje za bolezni. Čeprav GN vpliva na splošno zdravje, se glavno poslabšanje zgodi na ravni izgube velikosti in funkcije mišic, oslabljenega centralnega in perifernega motorične kontrole ter oslabljenega oksidativnega metabolizma in inzulinske rezistence. Večina študij se je osredotočala le na mlajše in le malo njih na starejše preiskovance.

Vedno večje je zanimanje za eksperimentalne študije omejevanja gibalne aktivnosti, da bi raziskali patofiziološke mehanizme, s katerimi GN vpliva na zdravje ljudi. Večina prejšnjih študij, ki so preučevale te vidike, je bila izvedena v laboratorijskih okoljih z uporabo ekstremnih modelov razbremenitve (npr. ležanje v postelji). Pred kratkim je bil predlagan dodaten sistemski model zmanjšane GN, imenovan zmanjšanje dnevnih korakov (angl. step reduction, SR). SR vključuje nenadno zmanjšanje običajnih dnevnih korakov preiskovancev na manjše največje število korakov, ki znaša od ~750 do ~4500 korakov/dan. V primerjavi z ležanjem v postelji se SR šteje za "blažjo" obliko GN, saj so preiskovanci še naprej izpostavljeni gibalnim dražljajem. Vendar se zdi, da je ta model veliko bližje razmeram v realnem svetu, da je bolj ekološko utemeljen in da lahko posnema škodljive učinke sedečega načina življenja. Poleg tega je treba opozoriti, da je dolgotrajno ležanje v postelji manj pogosto kot obdobja manjše telesne aktivnosti in da je majhno število dnevnih korakov močno povezano s povečanim tveganjem za umrljivost.

Projekt se bo osredotočil na primerjavo poslabšanja živčno-mišičnih, srčnožilnih, presnovnih in kognitivnih funkcij po 21-dnevnem SR med mladimi in starimi preiskovanci obeh spolov. Izguba mišične mase pri SR je ugotovitev tako pri mladih kot pri starih, pri čemer zmanjšanje sinteze mišičnih beljakovin velja za glavni mehanizem izgube mišične mase. Učinki SR na delovanje mišic in telesno zmogljivost so bolj kontradiktorni. Pri starejših je bilo v nekaterih, vendar ne v vseh, študijah SR ugotovljeno zmanjšanje maksimalne izometrične silovitosti iztegovalk kolena, razlage za to pa še vedno ni. V naši študiji bomo raziskali, ali je te spremembe v živčno-mišični celovitosti in delovanju mogoče zaznati tudi z uporabo modela SR, da bi razkrili njihovo morebitno povezavo z zmanjšanjem mišične moči in telesne zmogljivosti.

Zato bomo izvedli dve 21-dnevni SR (z 21-dnevnim okrevanjem) pri 15 zdravih mlajših moških + 15 ženskah (18-30 let) in 15 zdravih starejših moških + 15 ženskah (65+ let), da bi pridobili vpogled v izgubo volumna, moči in funkcije mišic, v kar vodi SR. Preučili bomo morfologijo, celovitost in delovanje živčno-mišičnega sistema pred in po 21-dnevnem SR ter po 21-dnevnem nadzorovanem okrevanju. Preiskovanci bodo v prvi študiji med 21-dnevnim SR zmanjšali število korakov s ~8.000-15.000 na ~3.500 in v drugi študiji na ~1.500 korakov dnevno. Predvidevamo, da (i) se bodo starejši poslabšali bolj kot mlajši, (ii) si bodo starejši opomogli manj kot mlajši, (iii) analiza interindividualne variabilnosti (kovariate: spol, starost, dieta, dnevno število korakov v času SR in okrevanja, predhodna gibalna/športna aktivnost, prvotna telesna pripravljenost) bo opredelila skupine udeležencev z največjim/najmanjšim poslabšanjem/obnovo in najmanjšim dnevnim številom korakov, da bi se izognili poslabšanju. Poleg tega bomo preverili hipoteze, da se bo: (i) nestabilnost živčno-mišičnega spoja v obeh skupinah po 21-dnevnem SR pojavila bolj pri starejših kot pri mladih in bolj pri 1500 kot pri 3500 dnevnih korakih, (ii) oslavljen živčno-mišični prenos bi lahko bil povezan s spremembami v signalizaciji kalcija znotraj vlaken, (iii) in takšne spremembe bi lahko bile povezane s poslabšanjem aktivacijske sposobnosti.

J6-50187 Biti evropski in protikolonialen: utopični realizem jugoslovanskega neuvrščenege internacionalizma

Vodja projekta: dr. Jure Ramšak

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

Projekt naslavlja tematiko "globalne" Jugoslavije – edine večje evropske članice gibanja neuvrščenege – kot osupljivega stikališča političnih, ekonomskih in kulturnih idej in stvarnosti, značilnih za industrializiran svetovni Sever in postkolonialni svetovni Jug od konca petdesetih do konca osemdesetih let 20. stoletja. Skozi študije primerov, ki tematizirajo delovanje jugoslovanskih akterjev in posameznih projektov tako na političnem kot primarno nepolitičnem področju, ponujamo makro in mikro vpogled v večsmerni proces kroženja idej, strategij, znanj, kultur, praks in vrednot, ki se je razvijal znotraj gibanja neuvrščenege. Z multidisciplinarnim zgodovinsko-antropološko-politološkim preučevanjem izkušenj gospodarstvenikov, študentov, kulturnikov in političnih mislecev na eni strani očitujemo imaginarij neuvrščenege zaveznitva, ki so ga soustvarjali ti akterji, na drugi pa sledimo njihovi doživetji izkušnji na in v stiku s svetovnim Jugom, vključno z mnogimi protislovji.

Na podlagi arhivskih virov in ustne zgodovine prikazujemo izpogajano razmerje med posameznimi komponentami jugoslovanskega internacionalizma, na podlagi terenskih raziskav pa namenjamo pozornost tudi njegovi recepciji s strani partnerjev v neuvrščenege državah. Ker je bilo prav to kritičen preizkus deklariranega partnerstva v praksi, zlasti pri razvojnem sodelovanju, nam preučevanje konkretnih projektov v afriških državah in sledenje izkušnjam posameznih akterjev na obeh straneh omogočata enega izmed prvih epistemoloških vpogledov v ambiciozen program gibanja neuvrščenege, t. i. kolektivno naslonitev na lastne sile. Prav tako izvorni so naši vpogledi v spreminjajoče se interakcije med domačo politiko, družbo in kulturo na eni strani ter mednarodne zaveze neuvrščenege partnerjem na drugi, kar preučujemo prek primerov izobraževalnih in kulturnih izmenjav.

Na makro ravni prinaša projekt svežo perspektivo transnacionalnega in primerjalnega zgodovinenja fenomena neuvrščenege. Na podlagi raziskave v različnih domačih in tujih arhivih identificiramo iz različnih delov sveta in različnih ideoloških izvorov prihajajoče impulze, ki so se kodificirali v jugoslovanski teoretski in politični misli, v pomembnem delu pa tudi v normativnem okviru gibanja neuvrščenege, G-77 in UNCTAD.

Vse naštetje perspektive, pri katerih s sodobnim konceptualnim orodjem in metodološkimi pristopi od zgoraj in od spodaj osvetljujemo probleme jugoslovanskega internacionalizma, pomenijo upoštevanja

vreden doprinos k razpravam o geopolitičnem strukturiranju povojnega sveta na »center«, »polperiferijo« in »periferijo« ter o dialogu Sever-Jug in srečevanju socialistične modernosti s postkolonialnimi realnostmi, ki jih naslavlja najnovejša globalna zgodovina. Obenem projektna skupina s svojo izrazito vpetostjo v mednarodna akademska omrežja in razvijanjem lastnih multidisciplinarnih pristopov, ki se v historični perspektivi še vedno redko uporabljajo, vzpostavlja dinamično raziskovalno jedro in krepi stik slovenske humanistike z bolj oddaljenimi svetovnimi konteksti, vendar skupnimi problemi preteklosti in sodobnosti.

J6-50196 Zrno soli, kristaliziranje sobivanja: solinarstvo kot izkustvena okoljska modrost

Vodja projekta: dr. Maja Bjelica

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2026

Raziskovalni projekt obravnava tradicionalno solinarstvo – obrt pridelave morske soli, kot utelešeno praktično modrost. Solinarstvo v jugozahodni Sloveniji označujeta slikovita pokrajina in bogastvo kulturne dediščine. Solinarstvo redko dojemamo z vidika edinstvenega in neprestanega prepletanja med človeškimi in nečloveškimi dejavniki solin. Raziskava stremi k odstiranju razumevanja solinarstva kot odraza sobivanja človeka in okolja. Okolje ponuja in prenaša svojo modrost na človeka, ki jo z izkušnjem sčasoma tudi utelesi. Namen raziskave je razpreti novo razumevanje solinarstva na področju okoljske antropologije. Raziskava temelji na inovativnih transdisciplinarnih vpogledih z vidika filozofije, dediščine in kulturne tradicije, oblikovanja skupnosti ter transformativnega upravljanja v smeri trajnosti.

Osrednji cilj raziskave je vzpostavitev transdisciplinarnega prispevka o današnji dediščini solinarstva kot izkustveni modrosti, izhajajoči iz edinstvenega odnosa med ljudmi in okoljem. Sloni na naslednjih smernicah:

- 1) pridobivanje etnografskih uvidov o solinarstvu kot izkustvenem sodelovanju med solinarji, solinarkami in solinami;
- 2) osvetlitev odnosov med solinarkami, solinarji in solinami, z vidika njihovega medsebojnega vpliva na njihovo oblikovanje kot biosocialnih postajanj;
- 3) razkrivanje novih ekozofij, ki klijejo iz teh odnosov, ter jih dojemati kot potencialne plodne temelje za
- 4) prevrednotenje dediščine solinarstva in pomena solinarstva za okoljsko sobivanje.

Izvirni ekoetnografski pristop te raziskave vključuje: a) razmišljanje onkraj delitve med naravo in človekom, b) privzemanje poantropocentričnega mišljenja in c) upoštevanje konteksta odnosnosti bitij kot biosocialnih postajanj. Ekocentralno snovani transdisciplinarni temelji raziskave dopuščajo vzajemno sooplajanje uvidov in odpiranje prostora za potencialno nastajajoče ekozofije, ki so formativne za samo tradicijo solinarstva. Raziskava posebno pozornost namenja elementom – vodi, zraku, ognju, zemlji – ki se kristalizirajo in koncentrirajo v zrnu soli. Raziskava se razmišlja skozi filozofiji Mauricea Merleau-Pontyja in Gastona Bachelarda usmerja k oblikovanju nove elementalne ekofenomenologije.

Namen projekta je tudi lokalni skupnosti, zainteresirani javnosti in znanstvenikom predstaviti današnje solinarstvo z nove perspektive izkustvene okoljske modrosti. Ta ekoosrediščna predvideva dolgoročno terensko delo. Člani in članice raziskovalne skupine se bodo udeleževali v solinarskih procesih v Krajinskem parku Sečoveljske soline ter sodelovali s skupnostjo in okoljem solin.

Večina metod raziskave se izvajajo v okvirih terenskega dela, med katerimi je osrednja metoda opazovanje z udeležbo. Soline bodo osrednji vir zbiranja podatkov, opazovanja, sodelovanja, izkušanja in deljenja ekoetnografskih spoznanj. Druge pomembne specifične metode projekta so: utelešeno kritično mišljenje, mikrofenomenologija, hodinarji in elementalna ekofenomenologija.

Raziskavo bo izvajala interdisciplinarna raziskovalna skupina, ki bo zagotavljala trdno osnovo za oblikovanje ekoosrediščnega transdisciplinarnega in inovativnega uvida v dediščino solinarstva.

J6-4618 ŽIVLJENJE SKUŠKOVE ZBIRKE: OD DNEVNE SOBE DO VIRTUALNEGA MUZEJA

Vodja projekta: Dr. Helena Motoh

Trajanje: 1.5.2023-30.4.2026

Skuškova vzhodnoazijska zbirka je izjemna tako zaradi svojega obsega kot zaradi kvalitete predmetov v njej. Med več stotinami predmetov, od katerih jih danes večino hrani Slovenski etnografski muzej, so številni tako kvalitetni, da lahko sklepamo na cesarsko provenience, so mojstrsko izdelani in imajo visoko umetniško vrednost. Več posamičnih predmetov je podrobno preučila raziskava v okviru predhodnega raziskovalnega projekta Vzhodnoazijske zbirke v slovenskih muzejih. A ob pomenu, ki ga imajo posamezni predmeti, ima izjemno zgodovino tudi sama zbirka, ki je vse stoletje prehajala iz zasebnega v javno lastništvo, večkrat so jo selili z lokacije na lokacijo in jo na novo razporejali, večino svojega časa pa je bila razstavljena v zasebnih bivalnih prostorih. V domu svojih lastnikov, zakoncev Skušek, je delovala kot kulisa, kot oder za intelektualne, kulturne in umetniške izmenjave med številnimi posamezniki iz široke socialne mreže zakoncev Skušek (tako različnimi kot sta bila npr. arhitekt Jože Plečnik in general Rudolf Maister), poleg tega pa je bila ključni vir informacij o vzhodnoazijski umetnosti in kulturah za več zaporednih generacij Slovencev. Japonska žena Ivana Skuška ml., Tsuneko Kondo Kawase, je v tem živahnem družabnem življenju zbirke igrala glavno vlogo. Nedavno odkritje bogatega in še neraziskanega arhiva dokumentov, fotografij in drugega arhivskega materiala zakoncev Skušek v Slovenskem etnografskem muzeju, je bila ena od spodbud za predlagano projektno raziskavo, saj bo ta arhiv prvikrat omogočil detajlno rekonstrukcijo zgodovine Skuškove zbirke, njenega kompleksnega življenja in biografije. Načrtovana raziskava bo najdeno arhivsko gradivo analizirala s pomočjo novih metodoloških pristopov in predstavila biografijo Skuškove zbirke kot organske celote. Analiza ne bo omejena zgolj na predmete, ki so pristali v Slovenskem etnografskem muzeju, ampak se bo razširila tudi na tiste, ki jih imenujemo "potepuški predmeti", tj. Tiste, ki so zbirko zapustili kot darila, volila, si jih je kdo prisvojil ali pa so bili izgubljeni. Z identifikacijo celovitosti zbirke in s pomočjo pristopov ustne zgodovine in intervjujev, bomo poskušali rekonstruirati socialno mrežo, spleteno okrog Skuškove zbirke, da bi lahko sklepali o njenem pomenu za tedanji intelektualni in umetniški dialog z vzhodnoazijskimi kulturami. Poleg tega bomo analizirali tudi implikacije svojevrstne postavitve zbirke v bivalni prostor njenih lastnikov – ter tako raziskali preplet zasebnega in javnega prostora in razmerje med zbirko in njenimi lastniki v okolju bivalnega muzeja. Posebej se bomo osredotočili tudi na doslej povsem zapostavljeno vlogo Tsuneko Kondo Kawase kot kuratorke in razlagalke zbirke. Teoretsko vidika bo raziskava tako izhajala iz konceptualnega okvira biografskega pristopa, analiz skritih zgodovin žensk v zbirateljskih praks, oblikovala pa bo tudi povsem nov model za študij bivalnih zbirk. Izsledki raziskave bodo predstavljeni v sodelovanju z avstrijskimi partnerji, Inštitutom za arhitekturo in medije (IAM) Tehniške univerze v Gradcu. Avstrijska raziskovalna skupina bo uporabila pristope obogatene resničnosti (AR) in virtualne resničnosti (VR), da bo konstruirala posamične 3D modele predmetov iz zbirke in jih umestila v virtualni bivalni muzej na podlagi dejanskega bivalnega muzeja zakoncev Skušek. Virtualna predstavitev biografije Skuškove zbirke bo omogočila predstavitev onkraj omejitev javnega in zasebnega lastništva pa tudi onkraj omejitev za potovanje predmetov, poleg tega pa bo uporabniku omogočila inovativno interaktivno izkušnjo dejanskega obiska bivalnega muzeja Skuškovih.

J5-4582 "DRUŽBENA ODGOVORNOST PODJETIJ, KOT ODGOVORNOST DIREKTORJEV**Vodja projekta: dr. Rado Bohinc****Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025**

Strategija EU 2011 opredeli DOP kot odgovornost podjetij za njihov vpliv na družbo. Ta odgovornost podjetij ni pravno urejena niti v številnih mednarodnih ali EU pravnih aktih, niti v korporacijski zakonodaji o dolžnostih in odgovornostih direktorjev. Obstajajo pa številna priporočila in resolucije v podporo DOP in odgovornemu poslovnemu ravnanju. DOP je odgovornost podjetij, da v poslovanje vključujejo tudi spoštovanje človekovih pravic ter skrb za okolje, spoštovanje dobrih poslovnih praks, etično delo in prakse zaposlovanja, upoštevanje vprašanj za varstvo okolja, ter boj proti podkupovanju in korupciji. Tako poslovanje je v korist podjetjem in družbi, ter vodi v splošno blaginjo. K temu lahko odločilno pomaga zakonodajni okvir, ki pa se mora prilagoditi sodobnemu času. DOP dandanes ni pravni institut, temveč zgolj poslovna kultura, poslovno vedenje, ki presega izpolnjevanje zakonskih zahtev. Udejanja se prostovoljno in le tedaj, ko/če podjetja presodijo, da je to v njihovem dolgoročnem interesu in, da trajnostnega poslovnega uspeha in vrednosti za delničarje ni mogoče doseči le z maksimiranjem kratkoročnih dobičkov. Raziskava bo sledila naslednjim ciljem:

1. Cilj raziskave je s pravno analizo opredeliti vzroke za vrzeli med političnimi resolucijami in deklaracijami na globalni, evropski in nacionalni ravni in dejansko uveljavitvijo DOP in njenim prispevkom k premagovanju dohodkovne neenakosti v sodobni globalni družbi in s tem povezano učinkovitostjo in relevantnostjo pravnega okvira, ki se nanaša na DOP in korporacijsko upravljanje nasploh. Ožji cilj te raziskave je utemeljiti in podati nekatere predloge za dopolnitev pravnega okvira za boljše udejanjanje DOP.
2. V predlagani raziskavi bomo preverili hipotezo, da je pomemben razlog za slabo izvajanje DOP v tem, da ni pravno zavezujoča. Z raziskavo želimo utemeljiti, da je razlog za slabo implementacijo koncepta DOP v vsakodnevno in strateško poslovno vedenje podjetij dejstvo, da uveljavitev DOP in odgovornost direktorjev v tej zvezi zakonsko ni urejena in za podjetja obvezna.
3. Raziskava bo proučila razloge in smeri za možni razvoj EU in nacionalne korporacijske zakonodaje z novo opredelitvijo dolžnosti in odgovornosti direktorjev, vključno z dolžnostjo direktorjev, da v svoje poslovanje v tesnem sodelovanju z deležniki vključijo socialne, okoljske, etične in skrbi potrošnikov ter človekove pravice. Na ta način bi DOP postala pravno zavezujoča in pravno izvršljiva. Raziskovanje se bo osredotočala na DOP, povezano z dolžnostmi in odgovornostmi (obveznostmi) direktorjev, navzkrižje interesov direktorjev s korporativnimi in družbenimi interesi, raznolikost v sestavi uprav podjetij, vključno s pod zastopanostjo spolov, kot dejavnikov DOP.
4. Študije primerov korporacijskih strategij in aktov ter delovanja in rezultatov števila večnacionalnih družb, povezanih z družbeno odgovornostjo podjetij, izbranih po različnih industrijskih panogah in sektorjih (javnih in zasebnih), bodo izvedene in analizirane z namenom oceniti in ovrednotiti napredek in dosežene rezultate ter obseg in domet prostovoljnega koncepta DOP ter oblikovati predloge za postopno premagovanje vrzeli med pravnimi akti, političnimi deklaracijami, priporočili in realnostjo.
5. Izvedena bo študija primerov pravnih ureditev posameznih držav; na tej podlagi bo izvedena evalvacija pravnega okvira korporativnega upravljanja z vidika družbene odgovornosti, osredotočena na korporacijsko in delovno (socialno) pravo izbranih držav EU in zunaj EU.
6. Obe študiji bosta raziskovalna osnova za razvoj metodologije za opredelitev in vrednotenje pravne urejenosti sistema DOP v posamezni državi. To bo izvirna in inovativna metodologija ter niz kazalnikov za opredelitev, ocenjevanje in vrednotenje pravnega okvira držav, povezanega z družbeno odgovornostjo podjetij, s poudarkom na posebnih izbranih zakonodajnih področjih.

J5-4593 UPAD ŽIVČNO-MIŠIČNEGA SISTEMA PO GIBALNI NEAKTIVNOSTI: PRIMERJAVA MLAJŠIH IN STAREJŠIH ODRASLIH

Vodja projekta Dr. Boštjan Šimunič

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025

Gibalna neaktivnost (GN) je neodvisen in danes že 2. dejavnik tveganja umrljivosti, saj povzroča > 5 milijonov smrti na leto. Lahko se šteje za pandemijo, ker zmanjša toleranco za vadbo in dramatično poveča tveganje za bolezni. Glavne spremembe so na ravni mišic (izguba mase in moči), živčnega sistema (motnje centralne in periferne motorične kontrole) in presnove (motnje oksidativnega metabolizma in inzulinske rezistence). Večina študij se je osredotočala samo na mišice, na mlade preiskovance in nekaj študij tudi na starostnike. Nekaj študij je obravnavalo interakcije med mišicami in živčno kontrolo prek senzomotoričnih zank in živčno-mišičnih stičišč (ŽMS), ki vodijo do intolerance do vadbe in presnovnih motenj. GN prizadene vse starostne skupine in malo je znanega o učinkih GN na funkcijo odraslih srednjih let (55-65). Poleg tega je nedavni izbruh COVID-19 sprožil GN pri milijonih ljudi, vseh starosti, po vsem svetu, in poudaril njegove škodljive posledice.

Projektne dejavnosti se bodo osredotočile na živčno mišično in presnovno poslabšanje med GN in okrevanjem po tem. Učinke GN bomo preučevali z uporabo visoko nadzorovanega ležanja v postelji (BR), ki velja za zlati standard za preučevanje učinkov GN, pri 10 mlajših (18-30 let) in 10 starejših (55-65 let) odraslih moških po 21 in 10 dnevih ležanja, v tem vrstnem redu. Poleg tega bo 20 mlajših in 20 starejših odraslih preiskovancev (obeh spolov) opravilo dva kroga 15-dnevnega zmanjševanja korakov (SR), na 3500 oziroma 1500 dnevnih korakov, da bi določili minimalne dnevne korake, potrebne za vzdrževanje živčno-mišičnega zdravja. V študijah BR in SR bodo preiskovanci opravili tudi 21-dnevno rehabilitacijo. Ker je kratkotrajna (7-15 dni) GN pogosta, pri ležečih bolnikih po poškodbi ali operaciji in pri kritično bolnih bolnikih, je raziskovanje možnih determinant nesorazmerne zmanjšanja mišične funkcije v primerjavi z zmanjšanjem velikosti mišic in strukture zelo pomembna.

Čeprav je GN glavni namen projekta, bomo enako pomembno preučevali tudi rehabilitacijo. Obravnavali bomo 3 cilje z 10 medsebojno povezanih nalog pri odraslih mladih in srednjih let med in po modelih GN, ležanja v postelji (BR) in zmanjševanja korakov (SR).

Cilj 1: opredeliti okvaro živčno-mišičnega nadzora

Naloga 1: volumen mišic, arhitektura, krčljivost, moč in moč

Naloga 2: velikost mišičnih vlaken, sila, napetost, hitrost, zunajcelična matrika, citoskeleton in MHC sestava

Naloga 3: supraspinalna in hrbtenična ekscitabilnost

Naloga 4: vzorci živčno-mišične aktivacije in spinalni vzorci

Naloga 5: obnašanje motorične enote in funkcija ŽMS

Cilj 2: opredeliti spremembe ŽMS in njihovo funkcionalno vlogo

Naloga 6: ugotoviti pojav in obseg spremembe ŽMS

Naloga 7: definirati razmerje med spremembami ŽMS in celovitostjo mišične strukture in funkcije

Cilj 3: opredeliti presnovno okvaro: presnovo energije in glukoze

Naloga 8: definirati presnovno okvaro na ravni mišic in celotnega telesa

Naloga 9: preučiti odpornost proti insulinu in vlogo reaktivnih kisikovih vrst

Naloga 10: opredeliti minimalno raven aktivnosti, ki je potrebna za preprečevanje živčno-mišičnih in presnovnih sprememb

Prednosti projekta temeljijo na: (i) znanstveni skupini, ki pokriva širok spekter strokovnega znanja o

živčno-mišičnem sistemu, od molekularnih do integrativnih in kliničnih raziskav; (ii) analizo dveh starostnih skupin; (iii) osredotočenost na GN in rehabilitacijo; (iv) širok nabor hkratnih in vivo in molekularnih analiz na istih preiskovancih; (v) analizo zgodnjega začetka in časovnega poteka sprememb; (vi) uporaba človeških modelov velikega pomena za javno zdravje (npr. BR, SR).

Etična vprašanja so zelo pomembna in bodo obravnavana prioritarno: rehabilitacija po GN; invazivni postopki in zdravstveni nadzor v bolnišnici; preprečevanje večjega poslabšanja in bolj zanesljivo okrevanje pri starejših odraslih s krajšim BR in dvakrat daljšo rehabilitacijo v primerjavi s trajanjem BR.

J7-4601 PRILAGODITEV IN SENZOMOTORIČNO PROCESIRANJE MED POVEČANIMI GRAVITACIJSKIMI GRADIENTI

Vodja projekta dr. Uroš Marušič

Trajanje: 1.10.2022-30.9.2025

Gravitacija, stalen fizični dejavnik, ki je oblikoval evolucijo in ohranja zdravje fizičnih teles na Zemlji. Fiziološko dekonicioniranje človeškega telesa, izpostavljenega mikrogravitaciji in simuliranim mikrogravitacijskim okoljem (študije bed rest in suhe potopitve/dry immersion), je zdaj dobro znano, umetna gravitacija, ki nastane z vrtenjem na človeški centrifugi, pa je priznana kot dragocen protiukrep. Pokazalo se je, da centrifugiranje kot sredstvo za ublažitev pomanjkljivosti, ki jih povzročata neaktivnost (bed rest), izboljša čas ortostatske tolerance, zmanjša zmanjšanje volumna plazme in poveča zmogljivost vadbe, vendar procesi prilagajanja in spremenjeno senzomotorično procesiranje niso dobro razumljeni. O vlogi osrednjega živčnega sistema v spremenjenem gravitacijskem okolju se danes pogosto razpravlja kot o gonilnici teh adaptivnih procesov, saj njegovi plastični mehanizmi močno vplivajo na prostorsko orientacijo, senzomotorično kontrolo in srčno-žilno dinamiko ter posledično celo na srčno-žilni in mišično-skeletni sistem. S sistematičnim pregledom literature in dvema ločenima eksperimentoma želimo vzpostaviti potrebne temelje in dodatno prispevati k razumevanju tega področja. Načrtujemo rekrutacijo in testiranje zdravih žensk in moških (18-45 let), medtem ko bomo sledili strogemu protokolu centrifugiranja. Izkušene raziskovalne skupine bodo sodelovale pri tem interdisciplinarnem projektu, ki bo zahteval poznavanje biomedicinskega inženiringa, motorične kontrole in učenja, nevroznanosti in fiziologije, da bo zagotovil celovito sliko. Z uporabo najsodobnejše opreme bomo pozorno spremljali različne podsisteme človeškega telesa, vključno z nevrovaskularnimi in nevrofiziološkimi odzivi. V 3-letnem projektu bomo izvajali aktivnosti petih delovnih sklopov, ki so tesno povezani za doseganje naših končnih ciljev: Priprava in objava i) Sistematični pregled I - Procesil prilagajanja povišanim gravitacijskim gradientom; ii) Sistematični pregled II – fiziološke spremembe, ki vplivajo na senzomotorično obdelavo in zmogljivost med povišanimi gravitacijskimi gradienti; iii) znanstvena publikacija, ki zagotavlja najučinkovitejši postopek prilagajanja in priporočila za optimalno uporabo človeške centrifuge; iv) Znanstvena publikacija, ki zagotavlja rezultate o spremenjeni senzomotorični obdelavi in splošni zmanjšani učinkovitosti pri povišanih ravneh G. Poglobljeno razumevanje teh prilagoditvenih mehanizmov nam ne bi omogočilo le razvoja učinkovitega in uporabniku prijaznega protokola za predpisovanje centrifug, ampak bi imelo tudi neposredne posledice za letalce, ki pilotirajo in pristajajo letala in vesoljska plovila.

J5-4594 STROJNO UČENJE KOT OBETANO ORODJE PRI PREMOŠČANJU VRZELI V PREPREČEVANJU POŠKODB PRI ŽENSKIH EKIPNIH ŠPORTIH

Vodja projekta: dr. Zoran Milanović

Trajanje: 1.1.2023-31.12.2025

V zadnjih letih so se udeležba, profesionalnost in uspehi žensk v vrhunskem športu eksponentno povečali. Ob tem pa je zaznati nevarno vrzel v razvoju in popularizaciji ženskega športa zaradi

pomanjkanja znanstvenih raziskav na področju športne medicine o vrhunskih, profesionalnih in amaterskih športnicah. Poleg tega je aplikacija znanstvenih dognanj izvedenih na moških športnikih, lahko neustrezna, če se aplicira na športnice ter se ob tem ne upošteva fizioloških in bioloških razlik med spoloma, kar lahko vodi do neprimernih obremenitev pri treningu in večjo možnost za nastanek poškodb. Trenutno uporabljeni mono-dimenzionalni pristop za preprečevanje in napovedovanje poškodb, ki temelji na presejalnih testih in protencijskih programih, v praksi zaradi nizke natančnosti ni učinkovit. Zato ženski ekipni športi nujno potrebujejo alternativni pristop, ki temelji na strojnem učenju (Machine learning -ML), orodju, ki je enostavno za uporabo in lahko odkrije dejavnike tveganja v zgodnji fazi in s tem omogoči zmanjšanje splošne pojavnosti poškodb in nastale stroške. Splošni cilj tega projekta je razviti orodje strojnega učenja (ML) namenjen ženskim ekipnim športom, ki bo omogočil: 1) predvideti nastanek poškodbe na podlagi parametrov telesne pripravljenosti, živčno-mišičnih in stresnih parametrov merjenih pred sezono; 2) ugotoviti, kateri parameter(-i) prispeva(-jo) največ in predstavlja(-jo) dejavnik(-e) tveganja za poškodbe na posamezni ravni. Ta projekt bo temeljil na zasnovi presečne študije z množičnimi meritvami, da bi pridobili parametre telesne pripravljenosti, živčno-mišičnih in stresnih parametrov športnic ter perspektivno kohortno zasnovu, povezano z epidemiologijo športnih poškodb. Projekt bo osredotočen na ženske ekipne športe in bo vključeval športnice kadetskih (U15 -U17), mladinskih (U17-19) in članskih selekcije, ki tekmujejo na različnih ravneh (profesionalni, polprofesionalni, amaterski). Naš cilj je vključiti najmanj pet ekip za vsak ekipni šport (nogomet, košarka; rokomet in odbojka), tako bo vključenih 20 ekipnih športnih klubov s skupno okoli 200-250 udeleženkami. Za modeliranje bodo uporabljeni algoritmi ML, primerni za nadzorovane naloge (tj. drevesa odločitev, regresijski modeli, naključni gozd in XGBoost). Novo razvito orodje ML za preprečevanje in napovedovanje poškodb bo lahko s ponudbo novega in učinkovitega orodja omogočilo povezovanje in izmenjavo znanja z medicinskimi mrežami (zdravstveni centri FIFA, FIBA, FIVB itd.). Ta projekt bomo posvetili izključno športnicam v ekipnih športih, da bi zmanjšali vrzel v znanstveni literaturi in omogočili aplikacijo znanstvenih dokazov v praksi za optimalno zmogljivost proučevane ženske kohorte.

J6-3132 Krepitev (socialno-)konstruktivističnega pristopa na slovenskih obmejnih območjih k poučevanju in učenju sosedskih jezikov (SJ) v osnovni šoli s soustvarjeno razširitvijo in vrednotenjem modela CoBLaLT

Vodja projekta: Dr. Moira Cavaion

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Raziskava je študija s področja uporabnega jezikoslovja in edukacijskega jezikoslovja, katere cilj je okrepiti socialno-konstruktivistično poučevanje in učenje TJ/SJ v slovenskih osnovnih šolah na obmejnih območjih in morda v slovenskih osnovnošolskih zavodih, da bi poučevanje TJ postalo bolj avtentično, usmerjeno v kritično razmišljanje, kognitivno osnovano, afektivno usmerjeno in družbeno angažirano.

Raziskava temelji na dveh znanstvenih opažanjih. Prvo se nanaša na vlogo, ki jo ima socialni konstruktivizem pri trenutnem poučevanju in učenju TJ. Socialni konstruktivizem je počasi prodrl v akademske razprave o poučevanju tujih jezikov, čemur danes priča veliko literature. Kljub temu primanjkuje dokazov o obsegu, v katerem je socialni konstruktivizem doslej prešel v prakso tujega jezika v osnovnošolskih in prvostopenjskih srednješolskih učilnicah po Evropi, in zlasti v slovenskih osnovnih šolah ob državnih mejah.

Drugo opažanje izhaja iz rezultatov naše doktorske disertacije (Cavaion, 2015) in podoktorske raziskave (ARIS Z6-8257, 2017-2019) o modelu, ki smo ga razvili za poučevanje in učenje sosedskih jezikov na obmejnih območjih (model CoBLaLT), ki je socialno-konstruktivistično usmerjen in ki ga je navdihnil humanistični pristop, vendar njegova učinkovitost z vidika razvoja jezikovne ozaveščenosti, *integrativnosti* (Gardner, 1984), razvoja interakcijske zmožnosti, vključenosti otrok priseljencev in inovativnih orodij za vrednotenje njegovih dejavnosti še vedno ni bila znanstveno validirana.

Zato smo v tej študiji zgoraj omenjene vidike, ki so bili v predhodnih raziskavah premalo proučeni, postavili kot cilj raziskave, pri čemer smo za teoretični okvir uporabili socialno-konstruktivistični pristop k poučevanju TJ.

Raziskava bo trajala tri leta in bo kvalitativno-participativna in deloma kvalitativna analiza, v njej pa bodo vključeni osnovnošolski zavodi ob italijansko-slovenski in slovensko-hrvaški meji ter spodaj navedeni raziskovalni centri. V raziskavi bomo ponovno uporabili model CoBLaLT in si prizadevali za soustvarjanje orodij za vrednotenje, interdisciplinarnih učne poti in za znanstveno evalvacijo navedenega modela.

Sodelovale bodo tri raziskovalne ustanove - vodilni partner Znanstveno-raziskovalno središče v Kopru; Univerza v Novi Gorici; Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani –, ki so specializirane na treh različnih slovenskih obmejnih območjih - obalno italijansko-slovensko obmejno območje, ki zajema občine Koper, Izola, Piran, Trst in Milje; obmejno območje Nova Gorica ter obmejno območje ob mestu Reka. Sodelovalo bo sedem raziskovalcev, mlajših in starejših, ki so podkovani tudi na področju jezikovnega poučevanja in medkulturnih vprašanj in ne zgolj na področju književnosti, geopolitike in zgodovine.

Pomen raziskave bo vplival na naslednja znanstvena področja: uporabno jezikoslovje, pedagoško jezikoslovje, raznojezično izobraževanje in medkulturne študije ter jezikovnopolitične študije.

Zlasti na področju uporabnega jezikoslovja in edukacijskega jezikoslovja bo raziskava predstavljala pomembno znanstveno študijo o vključevanju socialno-konstruktivističnih načel in praks v poučevanje in učenje TJ in SJ.

Nazadnje bo raziskava pomembno prispevala na področju jezikovne politike, saj bo učiteljem in šolskim skupnostim priskrbela večjo politično ozaveščenost in bo pripomogla, da bo poučevanje jezikov postalo resnično vprašanje demokratične udeležbe in družbenega soustvarjanja, saj se bo lahko odzvala na resnične potrebe družbe v obmejnih območjih.

J6-3128 Svoboda mnenja in izražanja skozi naracije izrednega stanja: antropološka študija slovenske (anti)demokratične zavesti v času epidemije Covid-19

Vodja projekta: Dr. Barbara Gornik

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Projekt izhaja iz ugotovitve, da je bilo v Sloveniji v času izrednega stanja med epidemijo Covid-19 moč opaziti številne ključne kazalnike, ki opozarjajo na razvijajočo se avtoritarno oblast – na primer napade na neodvisno sodstvo ter medije, krčenje državljskih svoboščin in svobode medijev, uvajanje administrativnih bremen nevladnim organizacijam (NVO), neupoštevanje obeh drugih vej oblasti, delovanje proti civilni družbi, vsiljevanje podrejenosti osrednji avtoriteti na račun osebnih svoboščin in podobno.

Splošni cilj projekta je preko celovite in sistematične antropološko-pravne raziskave v triletnem obdobju preučiti konceptualizacije svobode mnenja in izražanja, kot se kažejo skozi naracije izrednega stanja. Splošni cilj projekta je trojno zasnovan, in sicer:

- Zbrati naracije izrednega stanja in preučiti vrednote, prepričanja, stališča in vedenja, ki se skozi te naracije kažejo v medijih, politiki, civilni družbi in na ravni prebivalstva.
- Preučiti pojmovanja in prakse svobode mnenja in izražanja, kot se kažejo skozi naracije izrednega stanja v medijih, politiki, civilni družbi in na ravni splošne javnosti
- Skozi procese, ki se odvijajo v dinamiki med mediji, politiko, civilno družbo in splošno javnostjo, preučiti kateri so glavni dejavniki in spodbujevalci (anti)demokratične zavesti

Natančneje, projekt bo preučil vsebino naracij izrednega stanja na različnih družbenih ravneh, da bi opisal, kaj se govori o izrednem stanju v okviru pandemije Covid-19 in zakaj. Analiza bo vključevala razmislek o vzrokih in procesih konstrukcije naracij ter njihovih političnih, ideoloških in etičnih razsežnostih. S tem bomo poskušali razumeti naracije na ravni njihovega obstoja, torej preučiti njihov način bivanja, s poudarkom na tem, kako pripovedi naracije nastajajo in zakaj se pojavljajo v določeni obliki, na čem so osnovane v širšem pomenu. Naš namen je v tem pogledu razložiti ne le, kaj naracije vključujejo, ampak tudi, kaj izključujejo in zakaj niso drugačne kot so.

Na podlagi naracij izrednega stanja bomo opisali konceptualizacije in pojmovanja svobode mnenja in izražanja, in sicer na podlagi vrednot, razmišljanj, praks in vedenj ljudi ter preučili, kako se oblikujejo. Zanimalo nas bo, kako se svoboda mnenja in izražanja uveljavlja, izpodbija in preoblikuje na različnih ravneh družbe. Preučili bomo tudi, kako avtoritarizem v svoji praksi uporablja idejo človekovih pravic za legitimacijo svojih avtoritarnih politik in kateri družbeni in kulturni dejavniki spodbujajo (anti) demokratično zavest. S tem znanjem bomo bolj opremljeni za iskanje odgovorov na aktualne izzive sodobnih demokracij in demokratičnega deficita.

J6-3121 DESETLETJE DEKADENCE. DRŽAVLJANSTVO, PRIPADNOST IN BREZBRIŽNOST DO DRŽAVE NA SEVERNO JADRANSKEM MEJNEM OBMOČJU, 1914-1924

Vodja projekta: Dr. Borut Klabjan

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Ta projekt prispeva k ponovnemu razmisleku o razmerju med nacionalno pripadnostjo, teritorialno pripadnostjo in suverenostjo države s preučevanjem vloge državljanstva med in po prvi svetovni vojni na območju severnega Jadrana. S ponovnim pregledom postopkov kategorizacije ljudstev in opredelitve držav in njihovih državljanov, ta projekt analizira več oblik vključevanja in izključevanja pri prehodu iz vojne v mir v ključnem obdobju sodobne evropske zgodovine. Vojna, propad imperijev in že obstoječih državnih struktur ter ustvarjanje novih držav naslednic ali priključitev novih provinc k starim, so sprožili procese redefiniranja ozemelj in njihovih narodov. Osredotočenost na nestanovitna, prekrivajoča se in včasih konkurenčna središča moči (različne države, pa tudi nacionalne, regionalne in lokalne strukture) bodo meni in moji raziskovalni skupini omogočila, da ponovno preučimo merila in koncepte državljanstva in pripadnosti, ki so oblikovali evropsko politiko vladanja. Raziskava se osredotoča na meddržavno severno jadransko obmejno območje od začetka 1. svetovne vojne julija 1914 do podpisa Rimske pogodbe januarja 1924, ki je mesto Reka priključilo Italiji in začasno rešila jadransko vprašanje. Kot je potrdilo več nedavnih študij, je to desetletje bistvenega pomena na svetovni ravni, saj severni Jadran predstavlja edinstveni laboratorij, kjer lahko preučujemo preobrazbe Evrope v dvajsetem stoletju. Ta ambiciozna in transdisciplinarna raziskava bo prispevala k vse večjemu dialogu v mednarodnih akademskih krogih in sodobnim družbenim razpravam o suverenosti in pripadnosti v času, ko so državljanstvo in z njim povezane pravice predmet intenzivnih razprav.

Ta projekt je izredno pomemben, ker se v dobi globalizacije na več načinov sprašujemo o vlogi države. Več akterjev pogosto predlaga nasprotujoče si rešitve, ki so največkrat odvisne od pravic njihovih »državljanov«. Dejansko se pogosto zgodi, da se dolžnosti in pravice državljanov prekrivajo z ozemeljsko suverenostjo in občutki pripadnosti. Toda vse več zgodovinskih dokazov izpodbija to predstavo in poudarja pomen bolj niansirane vizije lojalnosti in pripadnosti. Za čim večji učinek rezultatov raziskav, bo poseben poudarek namenjen večplastni strategiji razširjanja idej, ki vključuje akademsko in neakademsko publiko.

S pregledom primarnih virov in preiskavo teorij upravljanja, pravnega statusa, državljanstva, vojnih sprememb in preučitve njihovih posledic na odnos med državo in družbo, bo projekt voden v štirih medsebojno povezanih delovnih sklopih: Prvi delovni sklop: Upravljanje Drugi delovni sklop:

Državljanstvo(-a) Tretji delovni sklop: Pripadnost(-i) Četrty delovni sklop: Od nacionalne brezbržnosti do brezbržnosti do držav(-e)

Ta projekt je del daljše raziskovalne poti, ki smo jo začeli člani raziskovalne skupine. V našem prejšnjem delu o spominu in komemoracijah, o povojnem političnem nasilju, o blaginji in državnih strukturah so igrale ključno vlogo oblike vključevanja in izključevanja. V tem novem projektu se želimo osredotočiti na razumevanje različnih oblik državljanstva, splošne zahteve po stabilnosti in gospodarske blaginje v času slabih gospodarskih razmer in nestanovitnih državnih struktur. Če bodo projektne dejavnosti odobrene, se bomo lahko vključili v večji evropski projekt, ki se financira v okviru akcije COST Action (evropsko sodelovanje v znanosti in tehnologiji), ki ji predseduje profesor Giovanni Tarantino (Univerza v Firencah) *People in Motion: Entangled Histories of Displacement across the Mediterranean*, ali PIMO (COST action 18140). Čeprav bo projekt, ki ga financira ARIS, predstavljal osnovno raziskavo primera severnega Jadrana (in bo zagotovil potrebno finančno kritje), bo projekt COST edinstveno središče razprave o našem delu v nadnacionalni in primerjalni perspektivi ter postavil mejno območje severnega Jadrana na zemljevid mednarodne akademske izmenjave na najvišji ravni.

J6-2572 KULTURNO-ZGODOVINSKI VIDIKI STARANJA: IZKUŠNJE, REPREZENTACIJE, IDENTITETE

Vodja projekta: dr. Urška Bratož

Trajanje : 1.9.2020- 31.8.2023 – podaljšan do 31.8.2024

Eden od perečih problemov sodobne zahodne, tudi evropske družbe je demografsko staranje prebivalstva, na izzive katerega že sicer opozarjajo tudi ekonomske in druge institucije. Za razumevanje statusa, ki ga ima starost v sodobni kulturi in družbi, je ključno tudi poznavanje historičnih procesov, ki so mu botrovali, čeprav je v slovenskem akademskem prostoru to še vedno marginalizirana tema. Na zavedanje o njeni pomembnosti (saj se kot prioriteta tema pojavlja v številnih razpisih) namerava opozoriti tudi pričujoči projekt predlog.

Projektna raziskava se bo namreč osredotočila na kulturne in družbene vidike staranja na slovenskem ozemlju v okviru Habsburške monarhije v obdobju med letoma 1848 in 1914. Želi podati naracijo staranja in starosti, ki upošteva oba spola in spremembe v konceptih moškosti in ženskosti v starosti. Gre namreč za obdobje, v katerem je mogoče razločiti transformacije v reprezentacijah in osebnih izkušnjah starosti, torej razlike med tradicionalnim/modernim in predindustrijskim/industrijskim, ki bistveno zaznamujejo tudi temeljne teorije o zgodovini starosti.

Starost bo skozi reprezentacije in individualne izkušnje obravnavana kot kulturni konstrukt. V ta namen se bo uporabilo zlasti interdisciplinarno metodologijo nove kulturne zgodovine. Identitete in samopredstavitve ponujajo korektiv tradicionalnim fokusom, ki so se uveljavili v preučevanju starosti in so se osredotočali predvsem na strukture, institucije in procese na družbeni in globalni ravni. Oba elementa sta namreč prepoznana kot glavni pomanjkljivosti obstoječih študij.

Spremembe družbene in kulturne konstrukcije starosti bodo analizirane skozi:

- (1) transformacijo populacije in njenega vpliva na strukturo različnih oblik kohabitacij, medgeneracijskih odnosov, solidarnosti ter procesov vključenosti in izključenosti v starosti,
- (2) transformacijo kulturnih reprezentacij starosti ter družbenih, političnih, ekonomskih in pravnih pomenov, pripisanih starosti, ter
- (3) osebne izkušnje in samoprezentacije starostnikov / starostnic.

Projekt bo skušal pokazati pluralnost izkušenj staranja in z njim povezanih vrednot, s pomočjo analitičnih kategorij, kot so spol, religija, socialni položaj, prostor, nacionalnost / etničnost,... in jih primerjati z drugimi kulturnimi okolji. Z razvijanjem novih perspektiv se bo prispevalo k interpretacijam vpliva modernizacije na socialne strukture, procese, institucije na eni ter reprezentacije, samopercepcije in aktivnosti, povezane s starostjo na drugi strani. Nov pogled bo projekt (s pomenom,

ki bo pripisan neformalnim oblikam solidarnosti) odprl tudi na vprašanje vpliva razvoja socialne države ter pravnih norm na življenjske izkušnje starostnikov in podobo upokojitve kot neaktivne faze v življenju.

Analiza demografske strukture populacije izbranega historičnega konteksta bo služila uokvirjanju procesov, ki so vplivali na izkušnje starosti. Starostnik bo obravnavan tako v medicinskem okviru biološkega staranja, kot tudi v kontekstu različnih pripisanih mu družbeno-kulturnih identitet. V tem okviru se bo skušalo slediti novejšim epistemološkim poudarkom na spolno uravnoteženem pregledu zgodovine starosti. Na eni strani bodo opazovani družbeni, politični, ekonomski in pravni pomeni, pripisani starosti, na drugi pa osebne (samo)percepcije starostnikov, na podlagi česar bo mogoče analizirati tako kolektivne kot individualne identitete.

Preko študij primerov se bo pokazalo tudi na izreden pomen starosti kot analitične kategorije v politični, intelektualni, kulturni in socialni zgodovini ter nekaterih drugih zgodovinskih usmeritvah.

MATIČNI APLIKATIVNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

L7-3187 Prospektivna analiza športnih poškodb elitnih športnikov: epidemiologija, napovedovanje in varno vračanje v šport

Dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.10.2021-30.9.2024

Udeležba v športu je zelo razširjena in ima dobro znane fizične, psihološke, kognitivne in socialne posledice. Čeprav ima šport številne koristi za zdravje, ima tudi povečano tveganje za poškodbe, pri čemer so različni športi povezani z različnimi vzorci in vrstami poškodb. Naraščajočo priljubljenost organiziranega športa (pri otrocih in odraslih) spremlja povečanje števila športnih poškodb, kar povečuje tudi finančno breme za javno zdravje, športne klube in posameznike. Preventivni programi, ki temeljijo na rednem spremljanju pripravljenosti športnikov, oceni tveganja, modelih napovedovanja poškodb in varni vrnitvi v šport po koncu rehabilitacije, so najbolj zaželeni in spodbujani ukrepi za omejitev športnih poškodb in zmanjšanje velikega finančnega bremena, povezanega s športnimi poškodbami.

Partnerji konzorcija imamo akreditacijo FIFA Medical Center of Excellence, katero smo pridobili na osnovi svojih raziskav in inovacij na področju športnih poškodb. Razvijamo senzorce za zaznavanje kontraktilnih lastnosti mišic (tenziomiografija, MC senzor, elektromehanska mišična učinkovitost, merilniki pospeška, IMU senzor), ki na neinvaziven in selektiven način zagotavljajo dodatne informacije k standardnim kliničnim testom (ultrazvok, MRI). Od leta 2015 tesno sodelujemo s tremi nacionalnimi športnimi zvezami (glej projekt ARIS L5-8245). Doslej smo poročali o epidemiologiji športnih poškodb za tri športe in ustvarili predloge napovednih modelov za različne poškodbe stegen pri nogometaših in košarkarjih. Zato je cilj tega projekta razviti slovensko bazo podatkov športnih poškodb (SloSIDB) za ažurno beleženje športnih poškodb pri športnikih iz vseh slovenskih olimpijskih športov. Poleg tega bo imel SloSIDB vnaprej določene predloge modelov za napovedovanje športnih poškodb, ki bodo tekom projekta potrjeni v elitnih nogometaših in košarkarjih. Poleg tega se bomo osredotočili na lastnosti mišic ob vrnitvi k športu po poškodbah upogibalk kolena.

SloSIDB bo sestavljal centralni repozitorij podatkov in aplikacijski strežnik, ki bo gostil aplikacijo za končne uporabnike (Olimpijski referenčni športno medicinski in terapevtski centri-ORŠMC), analitike podatkov (ZRS) in skrbnike (upravljanje uporabnikov). Podatke o športnih poškodbah bo v SloSIDB vstavilo šest regionalno distribuiranih ORŠMC centrov. SloSIDB bo omogočil različne vrste analitike in pripravil podatke za samodejno poročanje. Poleg ORŠMC bomo ustanovili klicni center, ki bo zagotovil evidenco reprezentativnega števila športnih poškodb. V primeru obremenitve tetive bo športnik

povabljen na podrobno diagnostiko poškodb in kineziološko oceno v 48 urah po poškodbi, tedensko med rehabilitacijo in v času vrnitve v šport. Deset prvoligaških nogometnih in košarkarskih ekip bomo letno testirali glede mišičnih in drugih dejavnikov tveganja za potrditev modelov napovedovanja poškodb. Glede na primerno raziskovalno moč želimo v dveh letih registrirati >800 poškodb, >70 poškodb upogibalk kolena, >50 poškodb stegen. Ocena športnikove uspešnosti v študijah napovedovanja in varnega vračanja bo vključevala moderne metode (MRI, ultrazvok, DXA pregledi; TMG 7 mišic; 3D fleksibilnost; elektromehanska mišična učinkovitost z uporabo EMG in TMG; testi motorične kontrole, vzdržljivost v moči upogibalk kolena, eksplozivne moči in več standardiziranih vprašalnikov).

Športne poškodbe se nenehno razvijajo. Še več, obstajajo poročila o 36-64% povečanju športnih poškodb med pandemijami COVID-19. Zato je potrebno stalno in globalno zbiranje podatkov o njih. V zadnjih 20 letih so poškodbe upogibalk kolena najpogostejše in se vsako leto povečajo še za 4%. Prejšnja športna poškodba je že uveljavljen dejavnik novih športnih poškodb. A pri tem vzročna povezava ostaja neznana in ugotovljenih je bilo nestrinjanja pri tem. Predvsem zaradi uporabljenih retrospektivnih študij ali manj kompleksnih uporabljenih statističnih metod. Zato predlagamo dve prospektivni študiji z multivariatnimi tehnikami regresije in zadostnim obsegom vzorca.

PARTNERSKI RAZISKOVALNI TEMELJNI PROJEKTI

Nova projekta, ki smo ju pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023, ki je bil objavljen v mesecu februarju:

J6-50191 Med "deseto banovino" in "sedmo republiko": države in diaspore v prvi in drugi Jugoslaviji

Vodja projekta: dr. Miha Zobec/ dr. Gašper Mithans

Trajanje. 1.9.2023-30.9.2026

Projekt raziskuje odnose med monarhično in socialistično Jugoslavijo ter izseljenstvom. Izhaja iz podmene o temeljni podobnosti migracijskih in diaspornih politik v obeh državah, vzorce teh ureditev pa je mogoče zaslediti tudi v naslednicah nekdanje skupne države. Tako prva kot druga Jugoslavija sta poudarjali organsko vez prebivalstva, živečega v tujini, z »matico«. V kontekstu prve Jugoslavije so bili izseljenci znani kot »deseta banovina«, v drugi so postali »sedma republika«. Državi sta si torej kontinuirano prizadevali nadzorovati in usmerjati »svoje ljudi« v tujini. Obenem so izseljenci gojili stike s »starim krajem«. Četudi so stiki bili večinoma zasebni in so temeljili na vezeh med družinami, so vplivali tudi na institucionalno in politično stvarnost izvornih družb.

Zaradi vključevanja izseljencev v okolje priselitve in vplivov le-tega ter nezmožnosti »domovine«, da bi nadzorovala in usmerjala njihove zveze, pa so se med izseljenstvom in Jugoslavijama pojavljale napetosti. Zunajteritorialne politike države so se srečevale s transnacionalnimi in translokalnimi praksami migrantov, kar je vodilo k povečevanju razkoraka med državo in »njenimi« migranti in poglobljanju družbenih razlik, ki si jih je država s sprostivjo selitev prizadevala odpraviti. Sistem odnosov in medsebojnih vplivov je bil kompleksen, prav »jugoslovanski primer« pa ponuja izhodišče za širšo komparativno raziskavo. Obe Jugoslaviji sta zaradi svojih posebnosti v okolju držav, ki so nastale na pogorišču imperijev oz. v okviru t. i. vzhodnega bloka, izstopali.

Te posebnosti poudarja regulacija migracij: v kontekstu prve Jugoslavije je oblikovanje odnosa do izseljenstva izpostavilo težave pri urejanju kompleksne države, sestavljene iz delov z različnimi pravnimi in političnimi tradicijami. Izseljevanje in izseljenstvo zato ni krepilo enotnosti države, kot si

Jugoslavija z diasporno politiko želela, ampak je še poudarjalo siceršnje napetosti. Drugo Jugoslavijo pa so delovne migracije uvrščale ob bok mediteranskim državam in jo ločevale od držav t. i. vzhodnega bloka, ki niso poznale fenomena gostujočih delavcev. Z raziskovanjem jugoslovanskega terena in upoštevanjem mejne problematike je zato mogoče stopiti onkraj delitve na zahodno in vzhodno Evropo in problematizirati odnose med »domovinami« in diasporami v širšem evropskem kontekstu.

J6-50212 Moč čustev in status ženskih likov v različnih literarnih žanrih Stare zaveze

Vodja projekta: dr. Irena Avsenik Nabergoj/dr. Nadja Furlan Štante

Trajanje: 1.9.2023-30.9.2026

V raziskovanju Stare zaveze od devetdesetih let 20. stoletja sledimo naraščajočemu zanimanju za vprašanja o čustvih, vendar večina svetopisemskih besedil še ni bila osvetljena s tega vidika. Predlagani projekt bo v okviru programske skupine ARIS o judovsko-krščanskih virih P6- 0262 skušal vsaj delno zapolniti te vrzeli. Zaradi podrejene vloge ženskih starozaveznih likov v zgodovini interpretacije bomo v izboru besedil za natančnejšo analizo dali prednost le-tem.

V Stari zavezi so ženske večinoma prikazane kot resnične zgodovinske osebnosti, v zgodovini interpretacije pa so jih pogosto razlagali metaforično. Nekateri ženski liki so predstavljeni tudi kot alegorične figure, npr. Šulamit kot podoba idealne ljubezni v Visoki pesmi ali Oholah in Oholibah kot vlačugi v Ezk 23:1-45. To je razlog, da je celotna zgodovina interpretacije Svetega pisma v judovstvu in krščanstvu zaznamovana s polarizacijo med zagovorniki »dobesednega« in »alegoričnega« pomena besedil.

Skladno z naslovom projekt povezuje dva cilja, ki se v celoti prepletata: 1) raziskavo narave in vloge čustev v različnih literarnih vrstah in zvrsteh Stare zaveze, kot so pripovedi, zgodovinske knjige, preroški govori, modrostni literarni žanri in molitve v obliki psalmov; 2) raziskavo ženskih likov, ki doslej še niso bili deležni celostne poglobljene obravnave, z vidikov njihovega družbenega statusa in njihove intimne, kot se kaže v njihovem čustvovanju.

Raziskava čustev in statusa ženskih likov bo izhajala iz edinstvenih značilnosti starozaveznega mišljenja o človeku in njegovi naravi, ob upoštevanju odnosa do telesa in duhovnega sveta pri Hebrejcih in ob upoštevanju značilnosti njihovega življenja (antropološki vidiki).

Ker v hebrejščini ni besede za »čustvo«, bomo na ravni semantike in hermenevtike po načelu holistične interpretacije iskali skladnost med razvejanim besediščem za vsa temeljna čustva v sodobnih oblikah komunikacije in »semantičnim poljem« rabe besed ter simbolov, metafor in personifikacij za čustva v starem Izraelu. Semantična polja čustev bomo raziskovali z enako pozornostjo na stanje v izvorniku in na izbire ustreznic v tujih in slovenskih prevodih Svetega pisma, ki so ključnega pomena za razvoj nacionalnih jezikov, literature in kulture v celoti. Ob hebrejskem besedišču in unikatnih literarnih oblikah, ki razkrivajo jezikovne osnove za antropologijo Svetega pisma, bomo raziskovali, kako je z grškim jezikom grška filozofija izpodrinila semitske biblične poglede in jih preplavila s tujim vplivom.

Predlagano raziskavo lahko uspešno izvede le večja skupina raziskovalcev Svetega pisma in z njim povezanih področij. Projekt vključuje 14 raziskovalcev iz treh raziskovalnih ustanov, od tega dva doktorska študenta. Rezultate projekta bomo v slovenščini, angleščini in nekaterih drugih jezikih objavljali v obliki znanstvenih monografij in člankov v znanstvenih revijah doma in v tujini. Pripravili bomo mednarodni simpozij in razstavo zgodovine slovenskih prevodov Svetega pisma z vsebinami našega projekta; konferenčni zbornik z izsledki članov projektne skupine; posneli dokumentarno igrani film in postavili svojo spletno stran. S projektom, ki bo pomenil prvo načrtno in celostno raziskovanje čustev in statusa ženskih likov v judovsko-krščanskih virih in tradiciji v njihovem razvoju od antike do danes, bomo pomembno prispevali k bibličnim, literarnim in interdisciplinarnim raziskavam na področjih raziskovanja čustev, socialne zgodovine žensk in žanrske problematike.

J5-2562 PRENOS NORM V EU IN SLOVENIJI - OCENA NAPREDKA K OKOLJSKI IN TRAJNOSTNI PREOBRAZBI**Dr. Jerneja Penca / Dr. Jerneja Penca (ZRS Koper)****Trajanje: 1.09.2020-31.8.2023 – podaljšan do 31.8.2024**

Okoljska vprašanja so se prebila na vrh političnega programa v EU, v skladu s pričakovanji javnosti in znanstvenimi priporočili. Smiselno je pričakovati, da bo korpus okoljske zakonodaje v EU naraščal oz. se temeljito prenovil. Pripravi tega vala regulacije je pomembno posvetiti skrbno akademsko pozornost z namenom, da bi: a) omogočili razumevanje procesa; b) ponudili prepričljivo razlago vzrokov, na katere ta odgovarja, in tako okrepili zmogljivosti za predvidevanje, ter nazadnje, c) ponudili ozaveščeno in kritično oceno predlaganih ukrepov, s tem pa tudi prispevali k njihovemu izboljšanju. Cilj tega projekta je vključiti vlogo paradigem in razširjanja norm v razumevanje regulatornega ukrepanja EU na področju okolja, s tem pa prispevati k teoretično bogatemu in večplastnemu razumevanju evropskega in transnacionalnega okoljskega prava, vključno z njegovimi gonilnimi silami, predpostavkami in ambicijami v smer trajnosti, pa tudi tistimi razumevanji, ki ostajajo izključena. Projekt bo uporabljal niz metodologij, ki podpirajo transnacionalno okoljsko pravo (kjer se problemi zlahka ne umeščajo v eno samo pravno kategorijo), te pa bo združeval s pristopi iz mednarodnih odnosov (zlasti literature iz področja razširjanja norm in analize diskurza). Z raziskavo bomo izdelali analizo sprememb norme v dveh razsežnostih: horizontalni (ki bo časovno usmerjena in bo raziskovala politični diskurz o EU) in vertikalni (ki bo prostorsko usmerjena in bo vključevala EU in nacionalno raven upravljanja na dveh nastajajočih področjih politike: prehod na modro gospodarstvo in trajnostne prehranske sisteme). Namen tega projekta je prispevati k vrhunskim razpravam v Evropi na znanstveni ravni ter vplivati na praktično raven. Ustvarjeni bodo članki odlične kakovosti v recenziranih revijah v odprtem dostopu. Zagotovljena bo ustrezna promocija rezultatov med zainteresiranimi stranmi, znanstveno skupnostjo in širšo javnostjo. Posledica projekta bo bolj izrazita normativna razsežnost pristopa k EU in nadnacionalnem okoljskem pravu, ki se ga običajno loteva na strogo pozitivističen, tehnični način. Projekt bo izpostavil vlogo okoljskega prava, ki lahko presega instrumentalistično orodje. Raziskava bo nadalje prispevala k literaturi o difuziji norm s poudarkom na dvosmerni izmenjavi, s študijo primera na dveh kompleksnih področjih politike. Nenazadnje bo raziskava spodbujala bolj reflektiven odnos pri deležnikih in spodbujala njihovo sodelovanje pri načrtovanju in usklajevanju strateških politik. Te koristi so neposredno pomembne v kontekstu slovenskega predsedovanja EU leta 2021 ter kasneje, in so temelj močnega in koristnega povezovanja v EU.

J6-3123 GREH; SRAMOTA, SIMPTOM: SAMOMOR IN NJEGOVE PERCEPCIJE NA SLOVENSKEM (1850-2000)**Dr. Meta Remec / dr. Dragica Čeč (ZRS Koper)****Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024**

V dolgem 19. stoletju so bili pisci higienskih spisov, priročnikov in poljudnih člankov pod močnim vplivom makrobiotičnih idej, ki so poudarjale pomen preventive in prevzgoje najširših slojev prebivalstva. Makrobiotiki, ki so si prizadevali za celostno obravnave človeka in ne zgolj za zdravljenje posameznih simptomov, so med dejavnike, do katerih je bila odvisna dolžina človekovega življenja, redno uvrščali tudi duševno zdravje. Znotraj opisanih okvirov, se bo raziskava osredotočala zlasti na dejanje samomora in lik samomorilca v takratnem medijskem in znanstvenem diskurzu, saj je ta imel zagotovo poseben status znotraj marginalne skupine duševnih bolnikov, ki so že sicer imeli status »drugega«, bili diskriminirani, stigmatizirani, deviantni in grešni. Samomor je skozi stoletja v različnih kulturnih okoljih imel različne konotacije, iz historičnega vidika pa je zanimiv, saj odlikava vrednote, strahove in predsodke vsakokratne družbe. Raziskava se bo osredotočila na čas po dekriminalizaciji samomora po letu 1850, kar je omogočilo prenos fokusa iz kaznovanja na preventivo, samomorilec pa

se je spreminjal iz kriminalca in grešnika v bolnika. Samomor bo predstavljen iz vidika medicinske stroke ter zlasti psihiatrije, analiza pa bo zajela tudi ideje zagovornikov idej progresivne degeneracije in evgenikov, za katere je bil samomorilec rezultat dednih in okoljskih faktorjev, zlasti razuzdanosti in alkoholizma, ki jih je bilo v družbi nujno popisati, analizirati ter izkoreniniti. Samomor bo obravnavan tudi iz vidika katoliške in posledično maščanske morale, ki sta imeli enako neomajno stališče o samomoru. V skladu s katoliškim naukom je veljal za najhujšo obliko smrtnega greha. Kljub idejni dediščini romantike, ki je samomor predstavljala kot izraz človekove individualnosti in vrhovne svobode, ter vplivu filozofske in sociološke misli, je to dejanje v družbi vzbujalo nelagodje, v očeh meščanskih moralistov pa je bilo dokaz neodgovornosti, nezmernosti, odklanjanja družbenih norm ter propada. Raziskava bo obravnavala fenomen samomora glede na spol in starost, predstavila pa tudi odnos do samomora na Slovenskem po drugi svetovni vojni znotraj socialistične realnosti, ko je bil samomor vključen v kategorijo socialne psihopatologije, samomorilec pa je bil pogosto dojet kot strahopetnež in izdajalec, ki je izgubil vero v socialistično prihodnost. Na osnovi kvantitativnih in kvalitativnih podatkov bo prikazano gibanje samomorilnosti glede na različne državne, politične in ideološke okvire, osrednji del raziskave pa bo predstavljal analizo diskurza, ki bo pokazala, kako so v vsakem od obravnavanih obdobjev dojemali problematiko samomora, kako so se z njo ukvarjali ter kako je omenjeni diskurz vplival na oblikovanje družbenega reda, socialno hierarhijo ter marginalizacijo posameznikov, ki so odstopali od splošno uveljavljenih družbenih norm. Samomor bo torej služil kot študija primera za širšo socialnozgodovinsko analizo premikov na področju vrednot, mišljenja, obnašanja ter prevladujočega javnega diskurza na Slovenskem v obravnavanem obdobju. S pomočjo kritične diskurzivne analize bo raziskava osvetlila podlago, na kateri so se uveljavila sodobna dojetanja fenomena samomora ter ponudila primerjalno študijo slovenskega prostora s soslednjim, zlasti nemško in italijansko govorečim prostorom, pokazala njegovo specifičnost in analizirala vzroke zanjo, raziskala pa bo tudi izvor in posledice družbene stigme, ki dejanje samomora spremlja še danes.

J6-3122; EPIDEMIJE IN ZDRAVSTVO V INTERAKCIJI. EPIDEMIJE KOT JAVNOZDRAVSTVENI PROBLEM V SLOVENSKEM PROSTORU OD EPIDEMIJ KUGE DO 20. STOLETJA

Dr. Katarina Keber/ dr. Urška Bratož (ZRS Koper)

Trajanje: 1.10.2021 – 31.8.2023- podaljšan do 31.8.2024

Raziskava bo obravnavala upravno-politične in zdravstveno-medicinske načine omejevanja širjenja epidemij kuge, črnih koz, kolere in španske gripe v slovenskih habsburških deželah Kranjski, Štajerski in v Avstrijskem primorju. V fokusu raziskave bodo epidemije bolezni, ki so v kratkem časovnem intervalu v družbi povzročile visoko obolevnost in smrtnost in s tem izzvale različne protiepidemične ukrepe. Ti so v obravnavanem obdobju pojavljanja epidemij tvorili spreminjajoč se, a kompleksen protiepidemični sistem. Osnovna časovna orientacija je vezana na dolgo obdobje med epidemijami kuge v srednjem veku in pandemijo španske gripe ob koncu prve svetovne vojne. Glavna cilja raziskave sta zaznava in kontekstualizacija protiepidemičnih ukrepov v daljšem časovnem loku in ugotavljanje vpliva epidemij na oblikovanje zdravstvenih politik in oblasti ter organizacijo zdravstva v slovenskem prostoru. Oba cilja bosta dosežena s problemsko obravnavo posameznih protiepidemičnih ukrepov in na njih vezanih zdravstvenih tematik kot so: a) zapiranje deželnih meja, zdravstveni kordoni in prepoved trgovanja, b) karantena, c) cepljenje, d) vpliv epidemij na spremembe zdravstvenih politik in razvoj zdravstva, e) obravnava okuženih in bolnih. V okviru naštetih tematik bodo obravnavani še kreatorji in izvajalci protiepidemičnih ukrepov in njihove gospodarske in socialne posledice. Predlagana raziskava predstavlja v slovenski historiografiji prvi poskus obravnave zgodovine epidemij z vidika zgodovine dolgega trajanja (*longue durée*). Preučevanje preteklih ukrepov in njihovih posledic pri zamejevanju zgodovinskih epidemij v slovenskem prostoru bo pomembno prispevalo tudi k razumevanju širšega zgodovinskega konteksta ukrepov, ki jih doživljamo v sodobni pandemiji bolezni COVID-19.

J6-3140 SLOVENSKA INTELEKTUALNA ZGODOVINA V LUČI SODOBNIH TEORIJ RELIGIJE: OD LOČITVE DUHOV IN KULTURNEGA BOJA DO KOMUNISTIČNE REVOLUCIJE**Dr. Bojan Žalec / dr. Nadja Furlan Štante (ZRS Koper)****Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024**

Glede časovne zamejitve projekta bo težišče nekako od druge polovice 19. stoletja oz. »Mahničeve« ločitve duhov pa do začetka komunistične revolucije v času druge svetovne vojne. To ne pomeni, da s svojimi raziskavami ne bomo segli izven tega časovnega okvira, tako v smeri predhodnega časa kot obdobja po tem. To niti ni mogoče. Vendar pa je glavni fokus na tem obdobju. V projektu bomo aplicirali sodobne teorije religije, predvsem tiste, ki so uporabne z vidika sekularizacije, modernizacije, nasilja, razumevanje kulture, kulturnega boja in idejnega spopada. Tu velja omeniti med drugim Charlesa Taylorja, Renéja Girarda, Jana Assmanna, tudi ruske filozofske in teološke mislece. Pomemben segment naših raziskav se bo dotikal nasilja in kulturnega boja. Naslednja neizogibna tema sta vprašanje resnice ter avtoritete (razodetja in Cerkve), vključno z njunimi fenomenološkimi, hermenevtičnimi in ideološkimi oz. družbenimi vidiki (aplikacija prvih dveh na zadnja dva). Ta problem je tesno povezan s problemom nihilizma, ki ga je v slovenski prostor prineslo svobodomiselstvo, ki je vanj prodrlo iz tujine. Z vidika nihilizma bomo osvetlili tako krizo slovenskega svobodomiselstva, komunizem, kot tudi krizo tradicionalnega katolištva, od katerega je situacija vedno bolj zahtevala nove odgovore, ki bi bili v skladu z znamenji časov. Pomemben del našega projekta bo raziskovanje trka med svobodomiselstvom in tradicionalnim oz. radikalnim katolištvom. Naslednja raziskovalna linija bo osvetlitev dinamike oblikovanja naroda, ki jo shematično zajemamo s triado »ljudstvo-narod-nacija«. Osvetlili bomo trenja, ki jih je povzročalo nastajanje slovenskega naroda ter ideologijo ljudskosti, ki sta jo uporabljali tako katoliška kot komunistična stran. Na ta način bomo poskušali osvetliti idejni spopad, ki ga je v slovenski prostor vneslo svobodomiselstvo, modernizacija in sekularizacija. Posledica omenjenih dejavnikov je bila ločitev duhov. Idejni spopad je kulminiral v teku druge svetovne vojne s komunistično revolucijo in spopadom med katoličani in komunisti. Projekt bo tako imel dve ravni, kateri pa bomo poskusili čim bolj organsko povezati: splošnejšo teoretsko raven in specifično slovensko »zgodbo«, katere raziskovanje bo dala projektu empirično vsebino. Tako bomo dosegli dvoje: po eni strani bomo v projektu z aplikacijo preverili splošne uveljavljene teorije religije in kulture, po drugi strani pa bomo s temi teorijami osvetlili slovensko intelektualno zgodovino na način, na katerega to doslej še ni bilo sistematično storjeno v interdisciplinarno povezanem in usklajenem raziskovalnem projektu. Tematiko bomo raziskali tudi primerjalno, v širšem okvirju (Slovaška, Madžarska, Hrvaška, Avstrija ...). Zato bomo pritegnili kompetentne raziskovalce iz omenjenih držav. Projekt je novost v svetovnem merilu saj česa podobnega na sistematičen način ni storil še nihče. Projekt je pomemben z vidika nacionalnega in evropskega interesa, saj je razumevanje idejnih spopadov v preteklosti ključnega pomena tudi za razumevanje tovrstnih trenj in konfliktov v sedanjosti in ne nazadnje za njihovo razreševanje. Projekt ni pomembne samo za področje teologije, religijologije, zgodovine in kulturologije, ampak tudi za ostala področja humanistike in družboslovja. V razpisu je poudarjena kulturna dediščina in evropski pomen: projekt ima nedvomno obe dimenziji.

J6-3133 OSIROTELI PREDMETI: OBRAVNAVA VZHODNOAZIJSKIH PREDMETOV IZVEN ZBIRK V SLOVENSKEM PROSTORU**dr. Nataša Vampelj Suhadolnik/ dr. Helena Motoh (ZRS Koper)****Trajanje: 1.10.2021 - 30.9.2024**

V okviru projekta se ukvarjamo s t.i. osirotelimi predmeti vzhodnoazijskega izvora, ki so zaradi družbeno-političnih in zgodovinskih okoliščin ostali brez konteksta. V okviru raziskave bomo izvedli tri študije primerov: 1) vzhodnoazijski predmeti v t.i. Zbirki predmetov iz Azije in Južne Amerike, ki jo hrani Pokrajinski muzej Celje; 2) vzhodnoazijski predmeti v slovenskih gradovih in dvorcih; in 3) vzhodnoazijski predmeti pomorščakov. V primeru prve študije gre za predmete, ki so v Pokrajinski

muzej Celje prihajali preko Celjske podružnice Federalnega zbirnega centra, ki je bil ustanovljen leta 1945 v Ljubljani za zbiranje in ohranjanje kulturnozgodovinskih in dragocenih umetniških predmetov po vsej Sloveniji, ki so prešli v državno last. S skupimi opisi ob konfiskaciji premoženja so bili predmeti osiromašeni večine informacij, tudi o njihovih lastnikih in lokaciji, ter shranjeni v muzejske depoje. Druga študija bo z obravnavo posamičnih predmetov vzhodnoazijskega izvora v slovenskih gradovih in dvorcih dopolnjevala prvo študijo in poskušala rekonstruirati, do kakšne mere so bili ti vključeni v plemiško dediščino v obdobju do razpada Avstro-Ogrske in po njej, predvsem tudi v času med obema vojnoma in povojnem obdobju. To bo med drugim omogočilo lažjo kontekstualizacijo predmetov iz Pokrajinskega muzeja Celje, ki so se najverjetneje nahajali v posameznih gradovih in dvorcih. Tretja študija je bolj specifična, saj se bo ukvarjala s posameznimi predmeti pomorščakov, katerih lastništvo je po pridobitvi v Vzhodni Aziji sicer znano, a so večinoma oropanih vseh drugih informacij (npr. lokacija, celo država izvora, način pridobitve), ki bi omogočali globlji uvid v razumevanje vzhodnoazijske dediščine pri pomorščakih in njihovih potomcih. To jih umešča v širšo kategorijo »osirotelih« predmetov oziroma zbirk, saj so zaradi pomanjkanja informacij izgubili zanimanje kustosov ali lastnikov, s tem pa bili podvrženi spečemu življenju v depojih in na podstrešjih, oropani metaforičnega glasu. Poleg organiziranih oblik zbirateljstva, ki smo jih že preučili v okviru projekta Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji, bomo sedaj z vpogledom v posamezne predmete, ki niso del večjih zbirk, uspeli rekonstruirati celotno sliko kulturno-materialnih povezav med slovenskim in vzhodnoazijskim prostorom. S tem bomo dodatno opozorili na pomen raziskav zbirateljstva tudi na periferijah nekdanjih večjih kolonialnih centrov moči. Dosedanje raziskave v okviru projekta VAZ, npr. pohoštva iz Skuškovske zbirke, so namreč pokazale, da je ravno izvzetost iz prevladujočih dominantnih praks zbirateljstva omogočila prepoznavanje posameznih predmetov izven reprezentativnega in družbeno priznanega kanona zbirateljskih predmetov, s čimer so posamezniki iz obrobnega območja vizionarsko prepoznali vrednost v posameznih predmetih in jih definirali kot vredne zbirateljstva. Zapostavljanje raziskovanja zbirateljske zgodovine na perifernih območjih tako vodi do poenostavljene slike zbiranja, v kateri se odražajo zgolj dominante oblike kulturne produkcije, kompleksna mreža političnih, družbenih in kulturnih odnosov pa ostaja večinoma neopažena.

J6-2575 AMBICIJE, KARIERIZEM, POHLEP, PREVARE: SOCIALNO-MATERIALNE STRATEGIJE, PRAKSE IN KOMUNIKACIJA DRUŽBENIH ELIT NA SLOVENSLEM V ZGODNJEM NOSEM VEKU

Vodja: dr. Dušan Kos / dr. Dragica Čeč (ZRS Koper)

Trajanje 1.9.2020 - 31.08.2023 – podaljšán do 31.8.2024

Empirično zasnovan projekt bo analiziral značilnosti delovanja individualnih in kolektivnih komunikacij v vsakdanjem življenju elit pri načrtovanju in izvajanju socialnih strategij in praks v ekonomski, pravni in kulturnozgodovinski perspektivi partikularistične absolutistične habsburške države v obdobju med 16. in koncem 18. stoletja. Ker je transformacija socialne komunikacije elit od poznosrednjeveškega viteštva do uglajenega kozmopolitizma in zgodnjega meščanstva 18. stoletja ohranila mnoge srednjeveške vzorce in oblike, druge pa le preoblikovala, so se mnogi vzorci ohranili do 20. stoletja, nekateri tudi do danes. Njihovo ugotavljanje in znanstvena presoja je pot do razumevanja sodobnih družbenih pojavov, procesov in fenomenov.

Za ugotavljanje razvoja in oblik prikritih preživitvenih strategij in praks elit je treba raziskati komunikacijske vzorce in vsakdanje prakse elit oz. plemstva na ozemlju današnje Slovenije ter ugotovitve primerjati s sosednjimi regijami, ki so imele isto politično in kulturno zgodovino. V tem smislu bo projekt zajel obdobje od začetkov razkrajanja fevdalne družbe do začetka oblikovanja meščanske družbe na prelomu 18. v 19. stoletje.

Pri tem bodo v ospredju nekateri specifični fenomeni in vzorci: 1. Posebne oblike komunikacij in družinskih/skupinskih strategij in praks pri iskanju socialnega in materialnega preživetja, uspešnosti ali neuspešnosti posameznikov in njihovih družin: posluževanje poslovnih prevar, klientelizma, korupcije, izsiljevanja, nasilja itd., vloga, oblike in delovanje osebnih in družinskih omrežij. 2. Javne in zasebne

mehanizme ter oblike družbene odgovornosti in solidarnosti znotraj elit in navzven: zagotavljanje preskrbe nezmožnim članom družin. 3. Vpliv modernizacije države ter posledično spreminjanje strategij in oblik komuniciranja za preživetje: oblikovanje birokratske države ter vloga centralnih (državnih) oblasti pri političnem/socialnem discipliniranju elit in regulaciji medsebojnih konfliktov. 4. Kulturni in civilizacijski dejavniki, ki so vplivali na spreminjanje strategij: razvoj znanosti in umetnosti, materialne pridobitve, stanovanjska kultura, odnos elit do izobraževanja, spremembe v mentalitetah, osebne in skupinske refleksije vsakodnevnega življenja v procesu civiliziranja. 5. Oblikovanje novih socialnih paradigem konec 18. stoletja, ki so vodili v nastanek meščanske družbe v 19. stoletju.

Projektno delo bo razdeljeno v tri sklope: (1) Tipične in posebne oblike socialno-materialnih strategije in praks družbenih elit med 16. in 18. stoletjem); (2) Socialno-materialne strategije in prakse izbranih plemiških rodbin v zgodnjem novem veku in (3) Socialno-materialne strategije in prakse slovenskih.

PRILAGOJENI RAZISKOVALNI PROJEKT

N6-0173 RELIGIJSKE SPREMEMBE NA SLOVENSKEM IN V JUGOSLAVIJI: VERSKI PRESTOPI IN PROCESI ATEIZACIJE

Vodja: dr. Gašper Mithans

Trajanje: 1.12.2021 - 30.11.2024

Cilj projekta je raziskati religijsko transformacijo Slovenije in Jugoslavije v 20. stoletju, ki jo zaznamujejo različne oblike verskih dejavnosti, ki prečijo ustaljene norme, pravne okvirje in kulturna pričakovanja. To bo ena prvih raziskav v regiji, ki bo z analizo fenomena verskih prestopov raziskala širše religijske spremembe na Slovenskem oziroma v Jugoslaviji ter procese oblikovanja in preoblikovanja verskih manjšin. Interdisciplinarni projekt povezuje zgodovinske, antropološke in druge relacijske pristope, ter s transnacionalnimi raziskavami ponuja bolj niansirano razumevanje mehanizmov, ki vplivajo na religijske spremembe ter odnose med državo in religijskimi skupnostmi v slovenskem oziroma jugoslovanskem kontekstu. Položaj nekdanje Jugoslavije in ožje Slovenije je unikaten v Evropi za izvedbo takšne študije, saj jo zaznamujejo pogoste spremembe političnih režimov, nedavne izkušnje vojn in družbene napetosti, ki temeljijo na etničnih in religioznih osnovah, ki so jih notranje in zunanje migracije le še poglobile.

Projekt sestavljajo študije primera, ki obravnavajo različne oblike verskih prestopov: prestopi iz koristi, ateizacijo, masovne konverzije, rekonverzije in prestopi iz primarno verskega prepričanja. Arhivske raziskave bodo opravljene v Sloveniji in v tujini, vključno z novo odprtimi arhivskimi fondi, ter dopolnjene s poglobljenimi intervjuji s predstavniki religijskih skupnosti in neverujočimi.

N5-0246 Vloga možganov pri fizični in mentalni utrujenosti

Vodja: dr. Uroš Marušič

Trajanje: 1.1.2022-.31.12.2025

Utrujenost, izčrpanost - opisuje fizično in / ali mentalno stanje utrujenosti in pomanjkanja energije. Obstajajo številni vzroki za utrujenost, kot so zdravstvene razmere, življenjski slog ali vprašanja v zvezi z delovnim prostorom, pa tudi čustveni pomisleki in stres. Utrujenost, ki se pojavi med vadbo, je sestavljena iz kompleksne interakcije med perifernimi (mišičnimi) in osrednjimi (centralni živčni sistem) vidiki. Možgani imajo pomembno vlogo (nevrotransmisija) pri utrujenosti, ki jo povzroča vadba, hkrati pa manjka dokazov o tem, kakšna je ta vloga in kako bi to lahko mehanistično razložili. Tudi mentalna utrujenost sloni na možganskih procesih, a o njenih mehanizmih je malo znanega.

V tem projektu želimo ugotoviti kako (mehanistično) in kje (lokacija v možganih) najdemo izvor utrujenosti. V ta namen bomo manipulirali z možgansko nevrotransmisijo (serotonin, dopamin in

noradrenalin) in z merjenjem možganske aktivnosti z elektroencefalografijo (EEG) ugotovili katere možganske regije igrajo pomembno vlogo pri nastopu fizične (WP1) in mentalne (WP2) utrujenosti. V zadnji fazi (WP3) bomo združili obe obliki utrujenosti, da bomo ugotovili katera kortikalna področja in nevrottransmiterji so potencialno vpleteni v negativne učinke mentalne utrujenosti na zaznavanje napora in vzdržljivosti. Pričujoči projekt nadaljuje s trenutnim znanjem, da bi še bolj razkril kompleksne osrednje sprožilce utrujenosti med mentalnimi in / ali fizičnimi napori.

N6-0304 Vzpostavljanje drugačne globalizacije

Vodja: dr. Jure Ramšak

Trajanje: 1.4.2023-.31.3.2026

Projekt se ukvarja s političnimi, ekonomskimi in antropološkimi vidiki svojevrstnega koncepta globalizacije, kot se je od začetka šestdesetih do konca osemdesetih let izoblikoval znotraj skupine 77 in gibanja neuvršenih. To večrazsežno problematiko naslavlja skozi prizmo Jugoslavije, ki je bila kot evropska in socialistična država v precej očitnem asimetričnem odnosu do večine članic te koalicije držav v razvoju s svetovnega Juga. V kombinaciji z dejstvom, da je Beograd igral vlogo enega glavnih koordinatorjev znotraj gibanja in njegovega glasnika navzven, zaradi česar imamo danes na voljo obilico raziskovalnih virov najrazličnejših provenienc, prepoznavamo člani projektne skupine prav v tej dvomni vlogi Jugoslavije izjemen raziskovalni potencial, ki nam omogoča niansirano razpravo o problemih globalnega značaja druge polovice 20. stoletja.

Za razliko od obstoječe historiografije, ki se osredotoča predvsem na vlogo političnih in diplomatskih elit pri določanju smeri gibanja neuvršenih na najvišji ravni, je naš namen na podlagi pristopa komparativne in transnacionalne zgodovine umestiti jugoslovansko teorijo in praktične poskuse udejanjanja drugačne globalizacije v kontekst z različnih koncev sveta prihajajočih silnic, ki so skušale izzvati obstoječi red mednarodnih odnosov in s katerimi je bilo jugoslovansko videnje globalnega razvoja bodisi v konvergentnem bodisi v divergentnem odnosu. Na ta način bomo naslovili topike, kot so transkontinentalizem, protihegemonija, rasne in kulturne hierarhije, ekonomske pravice in miroljubna koeksistenca, ki so zaznamovale jugoslovanski multilateralni angažma, hkrati pa so bile podvržene kritični preverbi skozi bilateralne odnose z vrsto afriških, azijskih in latinskoameriških držav.

Projekt identificira tri ključne raziskovalne tematike, s katerimi se bomo ukvarjali skozi izbrane študije primerov. Prvi raziskovalni sklop zajema vzpostavljanje ekonomskega zavezništva, kjer se najprej spremlja transnacionalna produkcija znanja in prispevek h konceptu Novega svetovnega ekonomskega reda, nato pa analizira aplikacijo teh načel v praksi v okviru t. i. sodelovanja Jug-Jug, v katerega so bila vključena tudi mnoga slovenska podjetja. Drugi raziskovalni sklop se prek antropološko-historiografske analize izkušnje tujih študentov ukvarja z vzorci prenosa znanj med kulturno, tehnološko in ideološko različno profiliranimi članicami gibanja neuvršenih, pri čemer nas zanima zlasti kritični spoj med socialistično modernostjo in konstrukti postkolonialnih držav. Tretji raziskovalni sklop se na presečišču intelektualne in diplomatske zgodovine ukvarja z na vse konce sveta razpotegnjeno debato o imperializmu, dekolonizaciji, miru in sodelovanju različnih družbeno-političnih sistemov, v katero so bili vpleteni vodilni slovenski in jugoslovanski komunisti. V praktičnem smislu je tovrstna jugoslovanska ambicija tematizirana skozi analizo njene večplastne vpletenosti v bližnjevzhodno krizo kot eno izmed ključnih žarišč hladne vojne.

Projekt prinaša vrsto vidnih znanstvenih rezultatov, ki bodo pomembno prispevali zlasti k nastajajočemu polju preučevanja odnosov med socialističnimi državami in svetovnim Jugom. Projektne aktivnosti so zasnovane tudi kot platforma za izmenjavo teoretskih znanj in raziskovalnih izkušenj, v katero bodo vključeni tudi zunanji sodelavci. Z namenom krepitev multiperspektivnega pristopa k raziskovanju in razumevanju problemov, s katerimi se ukvarja projekt, bodo v njej sodelovali tudi perspektivni raziskovalci iz neevropskih držav, ki jih vidimo kot še posebej pomemben del prihodnjih raziskovalnih načrtov.

PODOKTORSKI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Nov projekt, ki smo ga pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2023, ki je bil objavljen v mesecu februarju:

Z6-50201 Kognitivno-inkluzivni pristopi k medjezikovnemu zavedanju pri jezikovni integraciji otrok s priseljskim ozadjem**Vodja projekta: dr. Tina Čok****Trajanje projekta: 1.10.2023-30.9.2025**

Raziskovalni projekt je zasnovan kot odgovor na spreminjajoče se svetovne družbene razmere, povezane z vse bolj multietnično družbo, ki je posledica tudi stalnih migracijskih tokov, in s spremembami v delovanju svetovnega reda v smislu prehoda iz multilateralnega v večpolarni svet. Te posledično vplivajo na nacionalne politike družbenih sistemov in strategije njihovega delovanja.

Vključevanje otrok priseljencev v izobraževalni sistem se v Sloveniji izvaja skladno s Smernicami za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole. Slovenija pri uvajanju novopripravljenih učencev, ki nimajo zadostnega znanja ali ne znajo učnega jezika, stremi k izvajanju kratkotrajnih uvajalnih tečajev in si prizadeva za čimprejšnjo vključitev (novo)priseljenih otrok v redne oddelke pri vseh predmetih. Kljub dobrim praksam poročila OECD o uspešnosti in dobrem počutju otrok in mladostnikov, ki imajo priseljsko ozadje kažejo, da je Slovenija med državami, v katerih so slabi učni dosežki med učenci priseljenci zlasti izraziti.

Namen pričujočega raziskovalnega projekta je izpopolniti oziroma nadgraditi sedanje metode jezikovne integracije otrok s priseljskim ozadjem z vidika inkluzivnih in kognitivnih pristopov pri učenju in poučevanju jezika in s tem izboljšati učno uspešnost priseljskih učencev ter zmanjšati njihovo socialno izključenost. Cilje, ki smo si jih zastavili v raziskavi, bomo dosegli z namensko pripravljenimi intenzivnimi urjenji medjezikovnega zavedanja vseh učencev v šolski skupnosti. Temeljni namen inkluzije je, da so v to urjenje vključeni vsi, torej domači in učenci priseljenci.

V projektu bomo s tem namenom razvili in preizkusili specifičen didaktičen pristop in učne tehnike za urjenje medjezikovnega zavedanja, ki upoštevajo kognitivne vidike konceptualizacije prvega jezika za učence v drugi in tretji triadi osnovne šole.

Metodološko bomo projekt izvedli z intervencijami raziskovalca v šolski skupnosti (pri učiteljih, podpornem osebju in učencih), kjer bomo najprej izvedli test za oceno stopnje zavedanja konceptualnih kategorij, tj. arhetipov, ki jih je mogoče opredeliti znotraj jezikovno-kognitivne paralele. Da bi urili in dvignili raven medjezikovnega zavedanja, bomo razvili poseben instrumentarij, temelječ na 5 tematskih sklopih, ki ustrezajo komponentam jezika in komunikacije: oblikoslovje in skladnja, pomenoslovje, fonologija, pragmatika in neverbalna komunikacija. Po opravljenem vrednotenju stanja stopnje medjezikovnega zavedanja na šolah bomo izvedli usposabljanje za krepitev medjezikovnega zavedanja v skladu s pristopi sodelovalnega (aktivnega) učenja.

Vsebine, ki bodo nastajale med učnim procesom, delavnicami medjezikovnega zavedanja, bo vsak učenec zbiral v svojem digitalnem/fizičnem listovniku medjezikovnega zavedanja, ki bo služil kot osnova za pripravo digitalnega rastočega priročnika za učitelje za urjenje in razvijanje medjezikovnega zavedanja. Poleg digitalnega priročnika bomo skozi projekt vzpostavljali tudi digitalno platformo, s katero želimo ustvariti spletišče za širšo razpravo o kognitivnih razhajanjih med jeziki. Platforma bo

zasnovana tako, da bo skladno s principi participativne znanosti vabila k aktivnemu vključevanju laične družbe v znanstvena prizadevanja predlaganega projekta.

Z vključevanjem študentov, tj. bodočih pedagoških delavcev, v raziskovalne dejavnosti bomo prispevali tudi k usposabljanju bodočih učiteljev za konkretne pedagoške situacije s poudarkom na poučevanju otrok s priseljenkim ozadjem. V Sloveniji za razliko od tujine zaenkrat ni specifičnih študijskih programov, ki bi poudarjali pomen teh znanj in spretnosti, zato ima projekt tudi potencial, da opozori na to vrzel v izobraževalnem sistemu in zaorje ledino za prihodnje vsebinske izboljšave.

Z5-3219 Otrokosrediščni pristop pri integraciji priseljenih otrok: vloga šole pri integraciji glede na aspekt staršev

Dr. Maja Zadel

1.10.2021 - 30.9.2023- podaljšan do 31.5.2024

Tako Evropa kot posamezne evropske nacionalne države se še vedno soočajo z različnimi razhajanjem upravljanja kulturne raznolikosti. V različnih evropskih državah so prikazani primeri neuspešne integracije migrantov in otrok migrantskega porekla; družbena neenakost, ekonomska prikrajšanost in prostorska segregacija, kar je v skrajnih primerih povzročilo tudi družbeno nestabilnost in izgrede. Čeprav evropske družbe na deklarativni ravni gradijo svoje identitete na sprejemanju različnosti kultur, je videti, da se to v praksi še kdaj zalomi; evropske države imajo še vedno težave sprejemati kulturno, versko, jezikovno in »rasno« raznolikost kot del svoje identitete in tradicije. In to ne glede na to, da so asimilacijske in multikulturne politike večinoma nadomestile z integracijski modeli, ki integracijo dojemajo kot dvosmerni proces, ki zahteva tako prilagajanje kot enakost pravic pripadnikov vseh vpletenih skupnosti – torej večinske, manjšinske in priseljenke skupnosti.

Glavni cilj predlaganega projekta »Otrokosrediščni pristop pri integraciji priseljenih otrok: vloga šole pri integraciji glede na aspekt staršev« – ki temelji na ugotovitvah iztekajočega se projekta Horizont 2020 »Otroci priseljenci in priseljenke skupnosti v spreminjajoči se Evropi« (MiCREATE) – je raziskati različne ukrepe vključevanja priseljenih otrok v različnih nacionalnih okoljih (slovenski (Istra, Ljubljana, Maribor), avstrijski (Dunaj), španski / katalonski (Barcelona) in danski (Odense)) ter v različnih šolskih kontekstih izobraževalnega procesa (osnovne in srednje šole) le-te preučiti tudi v povezavi z vključevanjem staršev. V analizo bodo vključena tudi vprašanja, povezana s spolom, identiteto, dosežki, blaginjo, odnosi med domom in šolo, diskriminacijo itd. Dobre prakse, ki podpirajo enake življenjske možnosti, bodo identificirane s pomočjo različnih deležnikov. Vključevanje staršev in njihova podpora otrokom se zdijo ključnega pomena za otrokovo dobro počutje ter vključitev v šolo, vendar pa pogosto ni vzeto v obzir (MiCREATE). Migracije odločilno vplivajo na družinske odnose, lahko npr. družinske odnose destabilizirajo, kar lahko povzroči izgubo prepoznavnosti in pripadnosti ter pomembno vpliva na družinske odnose.

MATIČNI CILJNI RAZISKOVALNI PROJEKT

Nov projekt, ki smo ga pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2023« v letu 2023:

V4-2381 Stičišče znanj za zeleno, trajnostno in inovativno sredozemsko kmetijstvo - MED-STI-K

Dr. Maja Podgornik

1.10.2023 - 31.3.2025

V zadnjih 25 letih je bilo veliko naporov usmerjeno k vzpostavitvi centra znanja, ki bi odgovoril na potrebe kmetijstva na območju Sredozemskega prostora, ki je v Sloveniji prepoznano po tipični mozaični kulturni krajini. Identiteto slednjega je moč prepoznati tudi v kulinariki, ki temelji na

tradicionalnih jedeh in lokalnih proizvodih in je motor trajnostnega turizma, ki se vse bolj uveljavlja kot ključni pristop turizma. Ne glede na dejstvo, da je turizem pomembnejša gospodarska panoga slovenskega sredozemskega prostora in ima kmetijstvo osrednjo vlogo tako pri razvoju trajnostnega turizma, kot pri ohranjanju ekosistemov in biotske pestrosti, se ideja o vzpostavitvi centra znanja za potrebe sredozemskega kmetijstva, še ni udejanjila. Razloge za to je moč prepoznati v razdrobljenosti znanja in raziskovalne infrastrukture med posameznimi raziskovalnimi in izobraževalnimi institucijami, ki segmentno pokrivajo izbrana področja, ki med seboj slabo sodelujejo, kar vodi v slab izkoristek potenciala razpoložljivih kapacitet in omejuje razvoj novih idej in inovacij. Zaradi pomanjkanja usklajenega pristopa trpi celotni sektor, ki znanje išče v tujih dobrih praksah. Le-te pa zaradi kulturnih in okoljskih dejavnikov ter finančnih in zakonskih omejitvah v Sloveniji niso vedno učinkovite ter ekonomsko in okoljsko vzdržne.

Z vzpostavitvijo kompleksne mreže ljudi, instituciji, dejavnosti in infrastrukture, ki bodo potencialno združeni pod »Center sredozemskega kmetijstva«, bodo zagotovljeni osnovni pogoji za uspešnost delovanja gospodarske panoge kot je sredozemsko kmetijstvo, hkrati pa primerno izkoriščene tudi vse kapacitete znanja in infrastrukture, ki jih ponujajo različne razvojno raziskovalne inštitucije. Organiziranje takšne strukture je zaradi različnih interesov in ravni sodelovanja zahtevno in kompleksno. Zato je cilj predlaganega projekta preučiti možnosti vzpostavitve trajnostno kmetijsko-razvojnega okolja in ustrezne platforme za dialog med vsemi deležniki, ki spodbujajo inovacije, dvig konkurenčnosti ter omogočajo trajnostno rast in blaginjo tako v kmetijskem sektorju kot v povezanih gospodarskih dejavnostih.

V luči zasledovanja glavnega cilja bomo v okviru projekta naprej preučili trenutne potenciale in izzive v slovenskem sredozemskem kmetijstvu (SSK) ter evidentirali razpoložljive človeške in finančne vire ter kapacitete raziskovalne infrastrukture. Na podlagi zbranih podatkov in študije prihodnjega preobrazbenega scenarija za trajnostni razvoj sredozemskega kmetijstva bomo identificirali ključna nišna-interesna področja nadaljnega razvoja, opredelili razvojno strategijo sredozemskega kmetijstva usklajeno z lokalnimi strategijami ter opredelili potrebno infrastrukturo za krepitev znanja omenjenega področja.

Nova znanja imajo sicer velik potencial za inovacije v kmetijstvu, vendar je za njihov uspešen prenos na kmetije ključno tudi ustrezno okolje. Poleg vzpostavljenih učinkovite komunikacije je nujno potrebna tudi usposobljenost končnih uporabnikov. Pravilno izobraženi uporabniki znanj imajo sposobnost interpretirati kompleksna znanstvena dognanja ter jih prilagoditi svojim specifičnim pogojem. Kritično razmišljanje pa jim omogoča prepoznavanje novih priložnosti in sprejemanje učinkovitih odločitev. Zato bo v okviru projekta izveden popis potreb in zmožnosti ključnih uporabnikov znanj o implementaciji inovacij v njihove kmetijske sisteme. Za vzpostavitev ustrezne in učinkovite komunikacije bomo v okviru projekta preučili uspešne primere »centrov znanja za kmetijstvo« v drugih regijah in državah ter preučili njihove modele delovanja, strukture, aktivnosti in dosežke. Na podlagi zbranih podatkov izvedenih analiz in izmenjav mnenj z različnimi deležniki bo pripravljena idejna zasnova delovanja Centra za sredozemsko kmetijstvo, ki bo predstavljal kompleksno mrežo ljudi, institucij, dejavnosti in raziskovalne infrastrukture.

V4-2216 Ohranjanje in izboljšanje proizvodnega potenciala tal za trajnostno pridelavo oljk (GO-TO S-OIL)

Dr. Maja Podgornik

1.10.2022 - 30.9.2025

V zadnjih 30 letih so se z oljčniki zasajene površine povečale s 400 ha na 2400 ha, s tem pa tudi količine oljčnih tropin. V letu 2015 je bila v Sloveniji sprejeta Uredba o odpadkih (UL L št. 184/15), s katero so bili stranski produkti oljkarstva uvrščeni med odpadke in s tem tudi prepovedan raztros tropin na zemljišča. Vlada je v mesecu januarju 2022 sprejela Uredbo o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode

za gnojenje (UL L štev. 10/22). Zaradi manjkajočih podatkov spremljanja razgradnje tropin predelanih v slovenskih oljarnah je zakonodajalec omejil uporabo tropin in rastlinske vode kot gnojilo na največ 7 dni od njihovega nastanka. Po pretečenem roku se le te ponovno uvrstijo med odpadke. Oljarne v omejitvenem roku s težavo raztrosijo vse količine tropin, zato je nujno potrebno proučiti spremljanje razgradnje tropin v daljšem obdobju, da bi lahko sledili cilju »čistejša in konkurenčnejša Evropa do leta 2030« (zmanjšanje količin odpadkov preko ponovne uporabe snovi iz organskih odpadkov) in bi lahko celotno količino tropin uporabili sonaravno. V okviru delovnega sklopa 4 »Proučevanje vplivov skladiščenja oljčnih tropin in rastlinske vode na okolje« bomo spremljali vsebnost biofenolov v oljčnih tropinah v odvisnosti od časa skladiščenja in na ta način nadgradili bazo podatkov o slovenskih oljčnih tropinah, ki bo osnova za nadgrajeno Uredbo o uporabi oljčnih tropin (UL L štev. 10/22).

Hkrati je potrebno ovrednotiti tudi neposredni učinek, ki ga imata čas in način aplikacije oljčnih tropin pridelanih v slovenskih oljarnah na stanje tal, talno vodo, prehrano rastlin, rast in rodnost oljk ter biološko aktivnosti tal. Zato bomo v okviru delovnega sklopa 3 zasnovali »Poljski poskus za ovrednotenje vpliva uporabe oljčnih tropin na okolje (stanje talne vode in kakovost tal)«. Kakovost tal določa kombinacija fizikalnih, kemijskih in biotskih lastnosti. Med glavne skupine biotskih indikatorjev sodijo biomasa (mikrobna biomasa, talne živali, vegetacija), pestrost rastlin, živali in mikrobov ter biološki procesi, ki se odvijajo v tleh (dihanje, mineralizacija, itd.). Biotski indikatorji so zaradi večje občutljivosti in hitrejše odzivnosti na spremembe (posebno mikroorganizmov) težje določljivi, predstavljajo pa priložnost za razvoj indikatorjev, s katerimi bi morebitno poslabšanje kakovosti tal zaradi sprememb v rabi in agrotehničnih ukrepov zaznali pred poslabšanjem fizikalno-kemijskih indikatorjev. Z namenom, da bi preučili pomen poznavanja mikrobne združbe na primeru oljčnikov in uporabe mikrobioma kot biotskega indikatorja kakovosti tal, bo v okviru delovnega sklopa 5 »Vzorčenje in priprava vzorcev za mikrobiomske analize« pozornost namenjena karakterizaciji mikrobne združbe v tleh oljčnih nasadov. Pri tem je potrebno poudariti, da raziskave vpliva različnih načinov kmetovanja na mikrobiom tal ne potrjujejo, da je raznolikost pri ekološkem kmetovanju v vseh primerih večja v primerjavi s konvencionalnim kmetijstvom; Evropska unija namreč med ključne mehanizme za doseganje ciljev zelenega dogovora že uvršča tudi ekološko kmetijstvo, za kar si je zadala zelo ambiciozen cilj, da do leta 2030 poveča delež ekoloških kmetijskih zemljišč na 25 %. Zaradi izključne uporabe organskih gnojil in prepovedi uporabe mineralnih dušikovih gnojil v ekološki pridelavi prihaja v praksi pridelave oljk do slabe prehranjenosti rastlin z dušikom, kar je najverjetneje tudi eden izmed glavnih vzrokov za majhen donos oljk na hektar. Prikazana dejstva potrjujejo, da je potrebno natančno preučiti izkoristek dodanih različnih vrst gnojil na prehranjenost rastline. V ta namen bomo v okviru delovnega sklopa 2 »Poljski poskus - vpliv talnega gnojenja z organskimi in mineralnimi gnojili na prehranjenost, rast in razvoj oljk ter lastnosti tal« nadgradili poljski poskus, ki je bil zasnovan v leta 2018 z namenom preučevanja vpliva različnih organskih in mineralnih gnojil na rast in oplodnjo oljk.

PARTNERSKI CILJNI RAZISKOVALNI PROJEKTI

Nov projekt, ki smo ga pridobili na Javnem razpisu za (so)financiranje raziskovalnih projektov Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2023« v letu 2023

V5-2031 Z ZNANOSTJO DO MEDALJE: PREGLED MEDICINSKE, PREHRANSKE IN PSIHOLOŠKE PODPORE OLIMPIJSKE EKIPE

dr. Vedran Hadžić/dr. Rado Pišot

Trajanje: 1.10.2023-30.9.2025

Za uspeh vrhunskih športnikov so potrebne izjemne trenažne obremenitve. Na vrhunski ravni lahko največji obseg treninga pri vzdržljivostnih športih, kot so plavanje, kolesarjenje, triatlon in veslanje, tako presega 30 ur na teden, zaradi česar je poraba energije pri treningu precejšnja. Poleg tega so omejitve uspešnosti v številnih športih tudi v prid idealnemu razmerju med močjo (ali silo) in telesno maso, kar spodbuja spreminjanje telesne mase in/ali telesne sestave s prilagajanjem energijskega vnosa. Dolgotrajna kombinacija teh prizadevanj ustvarja pogoje za potencialno škodljive posledice preobremenitve pri treningu z ali brez diagnoze sindroma pretreniranosti in/ali premajhne količine energije za vadbo z morebitno diagnozo sindroma relativnega energijskega primanjkljaja v športu. Cilji projekta so:

- medicinska podpora: ugotoviti ali z razširjenim/dopolnjenim pregledom lahko razkrijemo določene pomanjkljivosti, ki lahko vplivajo na zdravstveno stanje, jih pa lahko odpravljamo oz. zdravimo; ugotoviti delež športnikov z boleznimi in/ali poškodbami;
- prehranska podpora: ugotoviti delež športnikov z znižano energijsko razpoložljivostjo kot tudi povezave med njo in zdravstvenim stanjem športnika;
- psihološka podpora: ugotoviti splošno počutje ter pogostost razpoloženjskih motenj (anksioznosti in depresije) pri slovenskih športnikih ter analizirati morebitne povezave z zdravstvenim stanjem;
- fiziološka podpora: dobiti podatke o trenažnem bremenu in povezavo teh podatkov z zdravstvenim stanjem športnika;
- podpora spanca: ugotoviti delež vrhunskih slovenskih športnikov z motnjami spanca in analizirati morebitne povezave z zdravstvenim stanjem.

Izdelali bomo algoritme obravnave športnika glede na ugotovljene pomanjkljivosti. Izdelali bomo splošna regeneracijska priporočila za posamezne sklope podpore kot izhodišče za individualno obravnavo.

10. FINANČNI NAČRT 2024

10.1 Splošni del finančnega načrta

Splošni del finančnega načrta ZRS Koper za leto 2024 je sestavljen iz naslednjih izkazov:

- načrta prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- načrta računa finančnih terjatev in naložb,
- načrta računa financiranja,
- načrta prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka,
- načrta prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti.

Izkazi so sestavljeni v skladu z računovodskimi pravili. V izkazih je prikazana realizacija za leto 2022, ocena realizacije za leto 2023 in finančni načrt za leto 2024. Zaradi primerjave med leti je v izkazih dodana primerjava med finančnim načrtom 2024 in realizacijo 2022 ter primerjava med finančnim načrtom 2024 in oceno realizacije za leto 2023.

10.1.1. Izhodišča in kazalci, na katerih temeljijo izračuni in ocene potrebnih sredstev za leto 2024

Finančni načrt ZRS Koper za leto 2024 vsebuje vse predvidene prihodke in odhodke. Pri pripravi smo upoštevali enaka izhodišča, kot so veljala za državni proračun, in veljavne predpise, pogodbe, sklepe, navodila in pojasnila, iz katerih so razvidna izhodišča za pripravo finančnega načrta za leto 2024, in sicer:

- ZIPRS2425,
- Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21; v nadaljnjem besedilu: ZZrID),
- Resolucijo o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 (Uradni list RS, št. 49/22),
- Načrt razvoja raziskovalne infrastrukture 2030 (NRRI 2030),
- Akcijski načrt za odprto znanost za izvedbo Ukrepa 6.2: Odprta znanost za izboljšanje kakovosti, učinkovitosti in odzivnosti raziskav v okviru Resolucije o znanstvenoraziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2030 št. 63100-1/2023/5 z dne 31. 5. 2023,
- Spremembe proračuna Republike Slovenije za leto 2024 (Uradni list RS, št. 123/23),
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – Javni raziskovalni zavodi po seznamu 2 ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21 in 139/22),
- Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18, 79/18 in 78/23 – ZORR),
- Kolektivno pogodbo za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/08, 23/09, 91/09, 89/10, 89/10, 40/12, 46/13, 95/14, 91/15, 21/17, 46/17, 69/17, 80/18 in 136/22),
- Kolektivno pogodbo za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 18/91-I, 53/92, 13/93 – ZNOIP, 34/93, 12/94, 18/94 – ZRPJZ, 27/94, 59/94, 80/94, 64/95, 19/97, 37/97, 87/97 – ZPSDP, 3/98, 3/98, 39/99 – ZMPUPR, 39/99, 40/99 – popr., 99/01, 73/03, 77/04, 115/05, 43/06 – ZKoIP, 71/06, 138/06, 65/07, 67/07, 120/07, 57/08 – KPJS, 67/08, 1/09, 2/10, 52/10, 2/11, 3/12, 40/12, 1/13, 46/13, 95/14, 91/15, 88/16, 80/17, 80/18, 31/19, 80/19, 97/20, 160/20, 88/21 in 136/22),

- Kolektivno pogodbo za raziskovalno dejavnost (Uradni list RS, št. 45/92, 50/92 – popr., 5/93, 18/94 – ZRPJZ, 50/94, 45/96, 51/98, 73/98 – popr., 39/99 – ZMPUPR, 106/99, 107/00, 64/01, 84/01, 85/01 – popr., 43/06 – ZKoliP, 61/08, 67/08, 40/12, 46/13, 106/15, 46/17, 80/18, 160/20, 88/21, 136/22 in 11/23),
- Uredbo o financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti iz Proračuna Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/22, 144/22 in 79/23),
- Uredbo o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti (Uradni list RS, št. 59/23),
- Uredbo o dokumentih razvojnega načrtovanja in postopkih za pripravo predloga državnega proračuna (Uradni list RS, št. 54/10 in 35/18),
- Splošni akt o postopkih (so)financiranja in ocenjevanja ter spremljanju izvajanja znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 166/22),
- Splošni akt o stabilnem financiranju znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 87/22 in 103/22 – popr.),
- Pravilnik o sofinanciranju aktivnosti znanstvenoraziskovalne dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/23),
- uredbo, ki določa način priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologijo spremljanja njihovega izvajanja za leti 2024 in 2025,
- Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Uradni list RS, št. 16/09, 107/10, 66/12, 51/13 in 6/15), v povezavi s sklepom Vlade RS št. 00712-35/205/23 z dne 15. 2. 2007,
- Uredbo o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino (Uradni list RS, št. 76/19, 180/20 in 116/21),
- pravilnik, ki ureja sestavljanje letnih poročil za proračunske uporabnike (opomba: sedaj je veljaven Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 60/10 – popr., 104/10, 104/11, 86/16, 80/19 in 153/21)),
- Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00),
- Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00),
- Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/17),
- Akt o ustanovitvi ZRS Koper,
- Petletni program dela Znanstveno-raziskovalnega središča Koper in Nova Strategija ZRS Koper (v pripravi),
- izhodišča MIZŠ za pripravo finančnega načrta za leto 2024 (št. 0140-37/2023-3360-4 z dne 11. 12. 2023) in
- izhodišča za pripravo letnega programa dela in finančnega načrta za leto 2024: javna služba v oljkarstvu pri Inštitutu za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper (št. 014-122/2023/1 z dne 15. 12. 2023).

10.1.2 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka

V izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka, so ločeno prikazani prihodki in odhodki za izvajanje javne službe ter prihodki in odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu.

TABELA 01: POVZETEK NAČRTA PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU DENARNEGA TOKA

	NAZIV	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava FN 2024/	FN 2024/
					realizacija 2022	Ocena realizacije 2023
A.	SKUPAJ PRIHODKI	6.895.895	7.071.900	7.319.861	106	104
1.	Prihodki za izvajanje javne službe (skupaj)	6.761.989	6.960.642	7.205.680	107	104
a.	Prihodki iz sredstev javnih financ	4.677.345	5.678.599	5.188.424	111	91
b.	Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe	2.084.644	1.282.043	2.017.256	97	157
2.	Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu (skupaj)	133.906	111.258	114.181	85	103
B.	SKUPAJ ODHODKI	5.606.626	6.372.549	6.459.720	115	101
1.	Odhodki za izvajanje javne službe (skupaj)	5.472.720	6.261.291	6.345.539	116	101
a.	Plače, prispevki in drugi izdatki zaposlenim	3.226.584	4.020.856	4.526.600	140	113
b.	Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe	1.445.024	1.237.000	1.492.000	103	121
c.	Investicijski odhodki	793.988	1.001.935	325.439	41	32
d.	Drugi odhodki za izvajanje dejavnosti javne službe	7.124	1.500	1.500	21	100
2.	Odhodki od prodaje blaga in storitev na trgu (skupaj)	133.906	111.258	114.181	85	103
C.	PRESEŽEK / PRIMANJKLJAJ	1.289.269	699.351	860.141	67	123

Pri pripravi finančnega načrta smo upoštevali izhodišča za pripravo finančnega načrta za leto 2024 (dopis št. 0140-37/2023-3360-4 z dne 11. 12. 2023), ki smo jih prejeli za sredstva MIZŠ in Izhodišča MKGP za pripravo letnega programa dela in finančnega načrta za leto 2024: javna služba v oljkarstvu pri Inštitutu za oljkarstvo, Znanstveno-raziskovalno središče Koper (št. 014-122/2023/1 z dne 15. 12. 2023).

Tabela: Projekcija ARIS o razdelitvi sredstev: ocena 2024

PP	Opis postavke	Denarni tok	Obračunski tok
		2024	2024
0	Vsota ISF in PSF	2.880.377	2.880.377
5	Razvojni steber financiranja	185.637	185.637
13	Inf. programi, stroški in amortizacija	65.000	65.000
21	Projekti temeljnega raziskovanja	882.663	882.663
26	Projekti - ERC in VA	190.567	190.567
28	Projekti-CRP	29.194	29.194
32	Podoktorski projekti	74.146	74.146
38	Mednarodni projekti, dvostransko sodelovanje	12.176	12.176
41	Raziskovalna oprema	74.653	74.653
44	Znanstvena periodika	18.880	18.880
46	Znanstvene monografije	11.060	11.060
54	Odprti dostop	16.804	16.804
	Skupaj	4.441.155	4.441.155
221166	ARIS - projekti NOO	111.450	111.450
	Skupaj	4.552.605	4.552.605

Vir: Izhodišča za pripravo finančnega načrta za leto 2024

Ker so izhodišča MIZŠ za letni načrt 2024 vključevala le oceno višine ARIS prihodkov po denarnem toku smo le-te upoštevali tudi pri načrtovanju vrednosti za obračunski tok. ZRS Koper tako v letu 2024 načrtuje ARIS sredstva po načelu denarnega toka in po obračunskem toku v skupni višini 4.552.605 EUR.

Po prejemu izhodiščnih vrednosti ARIS za sofinanciranje izvajanja raziskovalne dejavnosti za leto 2024, bo ZRS Koper le-te upošteval pri pripravi rebalans FN 2024.

Tabela: Načrt prihodkov po denarnem toku za mednarodne projekte v letu 2024

AKRONIM PROJEKTA	Načrtovani prihodki po denarnem toku v letu 2024 (v EUR)
XBRAINnet	573.167
EXPECT_Art	365.600
MerlinCV	180.854
N.E.A.R. to Guardians	138.097
TESI	80.709
HUMAN	68.015
CHANCE	60.000

POSEIDON	60.000
SCORE	60.000
TwinBrain	52.406
Community Linkage	42.000
PITCH	28.000
RECAPMCV	27.200
REBOOT NOW	21.000
SKIEASY	19.000
FATIMA	15.078
TBrainBoost	9.400
ActivAge	6.656
PARIPRE	6.500
Innocent	5.000
GUIDEPREP	2.571
LITMAG	2.000
SKUPAJ	1.823.253

Obrazložitev:

I. PRIHODKI

Celotni načrtovani prihodki za izvajanje javne službe po denarnem toku se bodo v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije za leto 2023 povečali za 4 % in v primerjavi z realizacijo 2022 povečali za 7 %. Načrtovani prihodki za leto 2024 v primerjavi z oceno realizacije za leto 2023 se bodo na posameznih virih spremenili, in sicer:

- 1) Načrtovani prihodki iz sredstev javnih financ se bodo po denarnem toku v primerjavi z oceno realizacije 2023 znižali za 8 %, saj so izhodišča ARIS sredstev za pripravo FN 2024 enaka izhodiščem za rebalans II FN 2023 ter rezultati razpisa ARIS za sofinanciranje nakupov raziskovalne opreme ob pripravi FN še niso znani.
- 2) Letni program dela vsebuje tabelo s podatki o načrtovanih investicijah. V finančnem načrtu smo predvideli le izdatke za opremo in ostale investicije, za katere imamo načrtovana sredstva v letu 2024. Načrtovana sredstva za investicije v FN 2024 se bodo, v primerjavi z oceno realizacije 2023, znižala za 67 %. Na to znižanje vpliva predvsem dejstvo, da ob pripravi FN24 še niso zagotovljeni viri za vse potrebne investicije. V letu 2024 bomo poravnali račun za investicijo za palačo Baseggio, ki smo ga prejeli v letu 2023.
- 3) V letu 2024 načrtujemo prihodke po denarnem toku iz lokalne skupnosti v višini 18.000 EUR.
- 4) Drugi prihodki za izvajanje dejavnosti javne službe so v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 nižji za 3 % in v primerjavi z realizacijo 2022 višji za 57 %. Na to dinamiko vplivajo predvsem prilivi iz naslova izvajanja mednarodnih projektov.
- 5) Načrtovani prihodki iz tržne dejavnosti so v FN 2024 z oceno realizacije 2023 višji za 3 % in v primerjavi z realizacijo 2022 nižji za 14 %.

II. ODHODKI

Celotni odhodki za izvajanje javne službe po denarnem toku se bodo v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 povečali za 15 % oziroma v primerjavi z realizacijo 2022 za 1 %. Načrtovani odhodki FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 se bodo povečali na posameznih postavkah, in sicer:

- 1) stroški plač in drugi izdatki zaposlenim se bodo v primerjavi z oceno realizacije v letu 2023 povečali zaradi novih zaposlitev in ukinitve stropa pri 57 plačnem razredu. Na povišanje stroška plač vplivajo tudi vsa redna napredovanja in uskladitve plačnih razredov v nazive v skladu s kadrovskim načrtom ZRS Koper za leto 2024. Pri načrtovanju regresa za letni dopust smo upoštevali znesek v višini zneska minimalne plače, ki v letu 2024 znaša 1.253,90 EUR. Pri načrtovanju zneska povračil in nadomestil smo upoštevali regres za prehrano v višini 6,90 EUR.

STROŠKI PLAČ PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava Finančni načrt 2024/realizacija 2022	Finančni načrt 2024/Ocena realizacije 2023	Višina stroška na zaposlenega
Plače z dodatki	2.389.775	2.915.838	3.244.320	136	111	30.636
<i>* od tega po splošni uskladitvi na podlagi soc. sporazuma</i>		0	0			0
<i>* od tega povečanje na podlagi napredovanj na delovnem mestu</i>		0	0			0
Dodatek za delovno dobo	111.038	133.179	156.342	141	117	1.476
Dodatek za IT. Jezik	13.031	16.886	19.272	148	114	182
Položajni dodatek	17.667	23.015	27.015	153	117	255
Dodatek za MR	7.163	9.301	10.865	152	117	103
Dodatek za višjo izobrazbo	887	1.163	1.668	188	143	16
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve		0				0
Sredstva za delovno uspešnost - povečan obseg dela	35.587	65.514	75.794	213	116	716
Redna delovna uspešnost	48.320	59.328	52.850	109	89	499
Sredstva za nadurno delo	16.429	10.382	5.852	36	56	55
SKUPAJ I. BRUTO	2.639.897	3.234.606	3.593.978	136	111	33.937
Prispevki delodajalca na plačo	419.800	519.075	570.215	136	110	5.384
Premije KDPZ	33.839	39.283	46.812	138	119	442
Regres za letni dopust	102.749	109.439	125.630	122	115	1.186
Nadomestilo za prehrano	80.261	118.628	147.760	184	125	1.395
Nadomestilo za prevoz na delo	47.106	55.817	68.761	146	123	649

Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	208	214	0	0	0	0
Nastanitev - napotitev v tujino		12.715	30.876		243	292
Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	5.641	25.936	39.622	702	153	374
*od tega jubilejne nagrade	1.212	2.279	892	74	39	8
*od tega odpravnine	1.493	23.657	38.730	2.594	164	366
*drugi izdatki za zaposlene - zamudne obresti	2.936			0		0
SKUPAJ	3.329.501	4.115.713	4.623.654	139	112	43.661

PLAČE FINANCIRANE IZ TRŽNE DEJAVNOSTI FN 2024 - DENARNI TOK	
Plače in nadomestila plač	83.595
Prispevki na bruto plačo - delodajalec	13.459
Ostali stroški dela	
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	97.054

- 2) Pri viru za plače je v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 predvideno povišanje na trgu (AOP 482) za 2 %, kar je posledica že zgoraj navedenih povišanj in napredovanj.
- 3) Izdatki za blago in storitve za izvajanje javne službe se bodo v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 zvišali za 21 %. Na načrtovano zvišanja vpliva dejstvo, da so napovedane nove aktivnosti.
- 4) V primerjavi z oceno realizacije 2023 v FN 2024 ni predvideno povečanje stroškov za posebni material in storitve.
- 5) Investicijski odhodki se bodo v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 znižali za 67 % glede na vrednosti ocenjene realizacije v letu 2023 in za 59 % v primerjavi z realizacijo 2022. V FN 2024 smo pri pripravi načrta investicij vključili rekonstrukcije in adaptacije ter opremo, za katere ima ZRS Koper zagotovljena sredstva ter bo v skladu s časovnico izvedena v letu 2024.
- 6) Odhodki iz naslova prodaje blaga in storitev na trgu se bodo v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 povečali za 3 %, in sicer zaradi višjih stroškov dela in višjih izdatkov za blago in storitve.
- 7) Drugi operativni odhodki se bodo povišali za 25 % v primerjavi z oceno realizacije 2023 in v primerjavi z realizacijo 2022 se bodo znižali za 21 %. Na povišanje vplivajo načrtovani višji stroški avtorskih in podjemnih pogodb ter študentskega dela.

III. PRESEŽKI

Načrt prihodkov in odhodkov v FN 2024 po načelu denarnega toka izkazuje presežek prihodkov nad odhodki v višini 860.141 EUR. Presežek prihodki nad odhodki je posledica načrtovanih predfinanciranj za mednarodne projekte ter prilivov iz poročanih odhodkov v preteklih letih.

Hkrati želimo opozoriti, da smo časovnico prilivov po mednarodnih projektih načrtovali za potrjene projekte, in sicer v skladu s pogodbeno določeno dinamiko izvajanja posameznega projekta, predvidenimi poročevalskimi obdobji ter predvsem na podlagi pogodbenih rokov za potrjevanje poročil in rokov za izvedbo nakazil. Na dejansko realizacijo presežka prihodkov nad odhodki lahko vpliva

pridobitev novega mednarodnega projekta, ki predvideva bodisi predfinanciranje bodisi nakazila na podlagi realiziranih, poročenih in potrjenih stroškov. Poleg tega velja opozoriti, da smo za pripravo FN 2024 prejeli izhodišča za ARIS sredstva, ki so enaka izhodiščem za pripravo rebalansa II FN 2023.

Zaradi prejetih predfinanciranj za mednarodne projekte v letu 2023 in načrtovanih prilivov v letu 2024 ZRS Koper predvidoma ne bo nadaljeval s politiko zadolževanja pri Zakladnici.

10.1.3 Načrt prihodkov in odhodkov po načelu obračunskega toka

TABELA 02: NAČRT PRIHODKOV IN ODHODKOV PO NAČELU OBRAČUNSKEGA TOKA

NAZIV	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava Finančni načrt 2024/realizacija 2022	Finančni načrt 2024/Ocena realizacije 2023
A) Prihodki od poslovanja	5.214.455	6.392.374	6.639.959	127	104
*ARIS in druga ministrstva	3.978.510	4.968.498	5.123.725	129	103
* Trg - doma	108.504	82.600	205.273	189	249
* Trg - tujina		38.870	61.315		
* Ostalo	1.127.441	1.302.406	1.249.646	111	96
B) Finančni prihodki	1.860	21.454	30.465	1.638	
C) Drugi prihodki	467			0	
Č) Prevrednotovalni poslovni prihodki	5.400			0	
D) CELOTNI PRIHODKI	5.222.182	6.413.828	6.670.424	128	104
E) Stroški dela	3.377.248	4.196.368	4.629.638	137	110
F) Stroški materiala	193.901	260.000	250.000	129	96
G) Stroški storitev	1.253.859	1.741.618	1.665.286	133	96
H) Amortizacija	28.128	60.000	100.000	356	167
I) Ostali drugi stroški	12.999	13.000	5.000	38	38
J) Finančni odhodki	5.743	2.842	500	9	18
K) Izredni odhodki					
L) Odhodki od prodaje osnovnih sredstev					
M) Ostali in Prevrednotovalni poslovni odhodki	107.749	140.000	20.000	19	14
N) CELOTNI ODHODKI	4.979.627	6.413.828	6.670.424	134	104
O) PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	242.555	0	0	0	

Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju	82	92			
Število mesecev poslovanja	12	12		0	0

Kriteriji oziroma ključni ZRS Koper za opredelitev posameznih prihodkov in odhodkov kot tržno dejavnost so:

ZRS Koper spremlja prihodke za vsako dejavnost posebej. V skupnih prihodkih je v FN 2024 načrtovan delež prihodkov za izvajanje javne službe 98-odstoten (98-odstoten v oceni realizacije 2023) in tržne dejavnosti 2-odstoten (2-odstoten v oceni realizacije 2023).

ZRS Koper za izvajanje javne službe pridobiva prihodke:

- proračuna RS za izvajanje nacionalnega raziskovalnega razvojnega programa,
- evropskih strukturnih skladov in drugih evropskih institucij za izvajanje del ter nalog na raziskovalnih projektih,
- javnih agencij in lokalne skupnosti za opravljanje raziskovalne dejavnosti ter
- drugih storitev, ki se neposredno nanašajo na izvajanje raziskovalnega in razvojnega programa.

Na ZRS Koper tržno dejavnost predstavlja:

- založba,
- prihodki, pridobljeni za izvajanje storitev, ki niso del raziskovalnega programa (npr. analize in druge raziskave, katerih naročniki so gospodarski subjekti in fizične osebe) in
- uporabnine za občasno oddajanje poslovnih prostorov.

Skladno z zahtevami računovodskih standardov ter skladno z zahtevami administrativnega vodenja projektov je potrebno fiksne in splošne stroške zavoda – stroške, ki niso neposredni stroški posameznih projektov, tako mednarodnih, kot nacionalnih, kot tržnih razdeliti na podlagi metodologije oz. sodil na posamezne stroškovne nosilce.

Stroške iz dejavnost javne službe in tržne dejavnosti ZRS Koper razporeja pretežno neposredno, preostale stroške pa na osnovi sodil za razporejanje splošnih stroškov, ki jih je zavod sprejel 24. 4. 2023.

Obrazložitev:

I. PRIHODKI

Po obračunskem toku ZRS Koper v FN 2024 načrtuje prihodke v višini 6.670.424 EUR (256.596 EUR več v primerjavi z oceno realizacije 2023), v katerih so vsebovani vsi prihodki za izvajanje programa dela za leto 2024. K zvišanju načrtovanih prihodkov v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije za leto 2023 vpliva predvsem zvišanje načrtovanih prihodkov za izvajanje mednarodnih projektov in načrtovanih sredstev od lokalne skupnosti.

II. ODHODKI

Po FN 2024 v letu 2024 načrtujemo odhodke v višini 6.670.424 EUR (256.596 EUR več v primerjavi z oceno realizacije 2023). V FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 načrtujemo zvišanje celotnih odhodkov za 4 %, predvsem na račun načrtovanih višjih stroškov dela (za 10 %) in višjih načrtovanih stroškov za amortizacijo (prenos palače Baseggio v uporabo in s tem začetek amortiziranja stavbe). Na

tržni dejavnosti v FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 načrtujemo zvišanje celotnih odhodkov za 8 %.

TABELA: Struktura načrtovanih odhodkov (primerjava realizacije 2022, ocena realizacije 2023 in načrt 2024)

NAZIV	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava Finančni načrt 2024/realizacija 2022	Finančni načrt 2024/Ocena realizacije 2023
STROŠKI DELA	3.377.248	4.196.368	4.629.638	137	110
STROŠKI MATERIALA	193.901	260.000	250.000	129	96
STROŠKI STORITEV	1.253.859	1.741.618	1.665.286	133	96
AMORTIZACIJA	28.128	60.000	100.000	356	167
OSTALI DRUGI STROŠKI	12.999	13.000	5.000	38	38
FINANČNI ODHODKI	5.743	2.842	500	9	18
IZREDNI ODHODKI	0				
ODHODKI OD PRODAJE OSNOVNIH SREDSTEV					
OSTALI IN PREVREDNOTOVALANI ODHODKI	107.749,00	140.000,00	20.000,00	19	14
SKUPAJ	4.979.627	6.413.828	6.670.424	134	104

Načrt odhodkov ZRS je omejen z načrtovanimi prihodki. Najbolj občutljivi na spremembe so stroški dela, ki v FN 2024 predstavljajo kar 69 % vseh odhodkov ZRS Koper (v oceni realizacije 2023 je ta delež predstavljal 65 %). Pri načrtovanju plač in drugih izdatkov so upoštevana navodila podana v Izhodiščih za pripravo finančnega načrta za leto 2024. Stroški dela se bodo v FN za leto 2024 – v primerjavi z oceno realizacije za leto 2023 – povečali za 10 % (več v naslednji tabeli). Porast stroškov plač, prispevkov in drugih izdatkov zaposlenim je posledica:

- dogovora o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leti 2022 in 2023 (zvišanje plač z aprilom 2023),
- odprava plačnega stropa pri 57 plačnem razredu,
- višjih izhodišč za izplačilo regresa za letni dopust,
- rednih napredovanj zaposlenih v mesecu aprilu 2023 (realizacija december 2023),
- rednih napredovanj zaposlenih v mesecu aprilu 2024 (realizacija december 2024),
- izvolitev v nazive in posledičnih uskladitev delovnih mest z nazivi,
- izplačilo redne delovne uspešnosti, nadur in povečanega obsega dela,
- izplačilo odpravnine zaradi odhoda zaposlenega v pokoj.

STROŠKI PLAČ PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	Finančni načrt 2024
Plače z dodatki	3.241.419
Dodatek za delovno dobo	159.289
Dodatek za IT. Jezik	19.535
Položajni dodatek	27.543
Dodatek za MR	10.865
Dodatek za višjo izobrazbo	1.745
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve	0
Sredstva za delovno uspešnost - povečan obsega dela	69.829
Redna delovna uspešnost	57.710
Sredstva za nadurno delo	5.707
SKUPAJ I. BRUTO	3.593.642
Prispevki delodajalca na plačo	570.050
Premije KDPZ	47.052
Regres za letni dopust	125.630
Nadomestilo za prehrano	153.014
Nadomestilo za prevoz na delo	69.774
Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	
Nastanitev - napotitev v tujino	30.876
Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	39.600
*od tega jubilejne nagrade	870
*od tega odpravnine	38.730
* drugi izdatki - zamudne obresti	
SKUPAJ	4.629.638

PLAČE FINANCIRANE IZ TRŽNE DEJAVNOSTI FN 2024 - OBRAČUNSKI TOK	
Plače in nadomestila plač	81.162
Prispevki na bruto plačo - delodajalec	13.067
Ostali stroški dela	
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	94.229

TABELA: Struktura načrtovanih odhodkov za plače (primerjava ocena realizacije 2023 in FN 2024)

STROŠKI PLAČ PRISPEVKOV IN DRUGIH IZDATKOV ZAPOSLENIM	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava FN 2024/ realizacija 2022	FN 2024/ Ocena realizacije 2023	Višina stroška na zaposlene ga
Plače z dodatki	2.425.969	2.968.282	3.241.419	134	109	30.608
Dodatek za delovno dobo	112.880	135.824	159.289	141	117	1.504
Dodatek za IT. Jezik	13.199	17.376	19.535	148	112	184
Položajni dodatek	17.940	23.811	27.543	154	116	260
Dodatek za MR	7.245	9.795	10.865	150	111	103
Dodatek za višjo izobrazbo	874	1.237	1.745	200	141	16
Dodatek za nevarnost in posebne obremenitve						
Sredstva za delovno uspešnost - povečan obseg dela	34.804	69.088	69.829	201	101	659
Redna delovna uspešnost	50.180	64.746	57.710	115	89	545
Sredstva za nadurno delo	14.414	10.549	5.707	40	54	54
SKUPAJ I. BRUTO	2.677.505	3.300.708	3.593.642	134	109	33.934
Prispevki delodajalca na plačo	424.534	530.718	570.050	134	107	5.383
Premije KDPZ	34.322	39.900	47.052	137	118	444
Regres za letni dopust	102.749	109.439	125.630	122	115	1.186
Nadomestilo za prehrano	83.166	116.931	153.014	184	131	1.445
Nadomestilo za prevoz na delo	48.993	57.394	69.774	142	122	659
Nadomestilo za uporabo lastnih sredstev	227	195		0	0	0
Nastanitev - napotitev v tujino		15.258	30.876			
Drugi izdatki zaposlenim (odpravnine, jubilejne nagrade...)	5.752	25.825	39.600	688	153	374
*od tega jubilejne nagrade	1.212	2.279	870	72	38	8
*od tega odpravnine	1.604	23.546	38.730	2.415	164	366
* drugi izdatki - zamudne obresti	2.936					0
SKUPAJ	3.377.248	4.196.368	4.629.638	137	110	43.717

PLAČE FINANCIRANE IZ TRŽNE DEJAVNOSTI FN 2024 - OBRAČUNSKI TOK	
Plače in nadomestila plač	81.162
Prispevki na bruto plačo - delodajalec	13.067
Ostali stroški dela	
SKUPAJ STROŠEK PLAČ	94.229

V letu 2024 načrtujemo naslednje povprečne vrednosti na zaposlenega in skupaj:

- sredstva za regres za letni dopust na zaposlenega: 1.253,90 EUR (skupaj 125.630 EUR),
- dodatek za delovno dobo skupaj znaša 159.289 EUR,
- načrtovana sredstva za jubilejne nagrade znašajo 870 EUR,
- načrtovana sredstva za odpravnine znašajo 38.730 EUR,
- povprečni letni znesek za regresirano prehrano na zaposlenega: 1.443,53 EUR (skupaj 153.014 EUR) ob upoštevanju višine regresa za prehrano med delom v znesku 6,90 EUR,
- povprečni letni znesek za prevoz na in z delovnega mesta na zaposlenega: 658,24 EUR (skupaj 69.774 EUR),
- sredstva načrtovanih premij kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja na zaposlenega: 443,89 EUR (skupaj 47.052 EUR) izračunane za redne zaposlene glede na delež zaposlitve in ob upoštevanju vrednosti v Sklepu o uskladitvi minimalne premije kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja za javne uslužbenke (Ul. RS, št. 133/2023),
- drugi izdatki zaposlenim za nastanitve pri napotitvah v tujino so načrtovani v višini 30.876 EUR.

V letu 2024 je ocenjena vrednost vpliva napredovanj na delovnem mestu v višini 71.002 EUR in vpliv zvišanja plač z aprilom 2023 na leto 2024 znaša 159.329 EUR.

Avtorske in podjeme pogodbe so dovoljene za izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela v skladu z veljavnimi predpisi.

Za potrebe izvajanja dejavnosti ZRS Koper načrtujemo naslednje vrednosti po vrsti stroškov materiala:

ODHODKI (V EUR) 460 Stroški materiala	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava Finančni načrt 2024/realizacija 2022	Finančni načrt 2024/Ocena realizacije 2023
Stroški elektrike	10.356	20.000	20.000	193	100
Stroški vode	1.431	3.000	3.000	210	100
Stroški energije za ogrevanje	6.904	15.000	15.000	217	100
Goriva in maziva za službena vozila	13.284	24.000	24.000	181	100
Stroški pisarniškega materiala	11.054	25.000	20.000	181	80
Stroški čistil, razkužil in ostalih toal. potrebščin	5.868	7.000	7.000	119	100
Stroški laboratorijskega materiala	32.197	40.000	40.000	124	100
Stroški materiala za vzdrževanje opreme	25.565	35.000	35.000	137	100
Stroški strokovne literature	5.329	19.000	7.000	131	37
Stroški strokovne literature - elektronski viri	23.078	7.000	25.000	108	357
Stroški ostalega materiala za opravljanje dejavnosti	58.148	65.000	54.000	93	83
Stroški izdelavnega materiala	687				
460 SKUPAJ	193.901	260.000	250.000	129	96

V FN 2024 se v primerjavi z oceno realizacije za leto 2023 bodo znižali naslednji stroški materiala: stroški strokovne literature (za 63 %), stroški pisarniškega materiala (za 20%) in stroški ostalega materiala za opravljanje dejavnosti (za 17 %). Povišali pa se bodo stroški strokovne literature - elektronski viri (za 257%).

Za potrebe izvajanja dejavnosti ZRS Koper načrtujemo naslednje vrednosti po vrsti stroškov storitev:

ODHODKI (V EUR) 460 Stroški materiala	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava FN 2024/ realizacija 2022	FN 2024/ Ocena realizacije 2023
Stroški službenih potovanj	175.781	220.000	220.000	125	100
Tekoče vzdrževanje in čiščenje	139.718	180.000	163.668	117	91
Najemnine	94.145	171.388	171.388	182	100
Založniške, oblik., tisk., produkc., fotogr. storitve	65.763	83.342	83.342	127	100
Lektoriranje in prevajalske storitve	55.273	50.922	50.922	92	100
Stroški revizorskih in računovodskih storitev	125.608	150.000	150.000	119	100
Stroški drugih intelektualnih storitev	243.455	350.000	350.000	144	100
Stroški odvetniških in notarskih storitev	7.786	5.000	5.000	64	100
Bančni in garantni stroški	1.125	1.500	1.500	133	100
Transportne storitve	6.467	14.050	14.050	217	100
Zdravstvene storitve	1.877	4.808	4.808	256	100
Splošne storitve	11.749	25.786	25.786	219	100
Objave v časopisu, reklame in reprezentanca	114.820	130.000	130.000	113	100
Stroški zavarovanj	11.286	15.000	15.000	133	100
Stroški lastnih vozil	6.297	17.029	17.029	270	100
Stroški kotizacij in šolnin	11.238	22.872	22.872	204	100
Komunalne storitve	2.537	4.000	4.000	158	100
PTT storitve - pošta	3.825	5.500	5.500	144	100
Stroški mobilne telefonije in telefona	10.334	17.000	17.000	165	100
Stroški izobraževanja zaposlenih	24.350	35.000	35.000	144	100
Stroški študentskega servisa	26.699	30.044	30.044	113	100
Stroški varovanja	2.992	5.000	5.000	167	100
Pogodbeno delo	35.269	100.000	40.000	113	40
Avtorski honorarji	52.307	72.803	72.803	139	100
Sejnine		5.573	5.573		100
Stroški dela na podlagi vabil - tujci	23.158	25.000	25.000	108	100
461 SKUPAJ	1.253.859	1.741.618	1.665.286	133	96

V FN 2024 v primerjavi z oceno realizacije 2023 načrtujemo znižanje stroškov storitev, in sicer za 4 %.

V letu 2024 so predvideni stroški za sejnine in povračila stroškov članom organa upravljanja JRZ v skladu z Uredbo o sejinah in povračilih stroškov v javnih skladih, javnih agencijah, javnih zavodih in javnih gospodarskih zavodih (Ul. RS, št. 16/09 in nadaljnje). Načrtovana višina sredstev za sejnine in povračila stroškov članom UO ZRS Koper v letu 2024 znaša 5.573 EUR.

AMORTIZACIJA

V letu 2024 načrtujemo stroške amortizacije v višini 100.000 EUR, ki se v primerjavi z oceno realizacije 2023 zviša za 40.000 EUR oziroma 67 % (zaradi prenosa palače Baseggio v uporabo in s tem začetek amortiziranja stavbe).

Amortizacija opredmetenih in osnovnih sredstev je v letu 2024 načrtovana v višini 410.000 EUR. Od tega znaša višina amortizacije za neopredmetena osnovna sredstva 30.500 EUR, 379.500 EUR pa za opredmetena osnovna sredstva. Amortizacija, ki bremeni sklad premoženja ZRS Koper je predvidena v višini 310.000 EUR in 100.000 EUR predstavlja strošek amortizacije v breme javne službe (raziskovalna dejavnost) in raziskovalne dejavnosti na trgu.

Za obračun amortizacije opredmetenih in neopredmetenih dolgoročnih sredstev zavod uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja.

Zavod uporablja amortizacijske skupine:

- Neopredmetena osnovna sredstva – programska oprema 20%
- Laboratorijska oprema in druga oprema za raziskave in razvoj 20%
- Računalniška oprema 50%
- Osebni avtomobili 12,5%
- Pisarniško pohištvo 12%
- Druga oprema 20%
- Zgradbe – poslovni prostori 3%.

III. NAČRTOVANI POSLOVNI IZID ZRS KOPER

Glede na planirane prihodke in odhodke v prejšnjih točkah je v spodnji tabeli podan povzetek načrtovanih vrednosti za prihodke in odhodke v FN 2024 ter prikazana primerjava z oceno realizacije za leto 2023 in realizacijo za leto 2022. Po FN 2024 celotni načrtovani prihodki ZRS Koper znašajo 6.670.424 EUR, prav toliko odhodki. V 2024 ZRS Koper ne načrtuje presežka prihodkov nad odhodki, in niti obratno, presežka odhodkov nad prihodki.

NAZIV	Realizacija 2022	Ocena realizacije 2023	Finančni načrt 2024	Primerjava	Finančni
				Finančni načrt 2024/realizacija 2022	načrt 2024/2024/Ocena realizacije 2023
A) Prihodki od poslovanja	5.214.455	6.392.374	6.639.959	127	104
*ARIS in druga ministrstva	3.978.510	4.968.498	5.123.725	129	103
* Trg - doma	108.504	82.600	205.273	189	249
* Trg - tujina		38.870	61.315		
* Ostalo	1.127.441	1.302.406	1.249.646	111	96
B) Finančni prihodki	1.860	21.454	30.465	1.638	
C) Drugi prihodki	467			0	
Č) Prevrednotovalni poslovni prihodki	5.400			0	
D) CELOTNI PRIHODKI	5.222.182	6.413.828	6.670.424	128	104
E) Stroški dela	3.377.248	4.196.368	4.629.638	137	110
F) Stroški materiala	193.901	260.000	250.000	129	96
G) Stroški storitev	1.253.859	1.741.618	1.665.286	133	96
H) Amortizacija	28.128	60.000	100.000	356	167
I) Ostali drugi stroški	12.999	13.000	5.000	38	38
J) Finančni odhodki	5.743	2.842	500	9	18
K) Izredni odhodki					
L) Odhodki od prodaje osnovnih sredstev					
M) Ostali in Prevrednotovalni poslovni odhodki	107.749	140.000	20.000	19	14
N) CELOTNI ODHODKI	4.979.627	6.413.828	6.670.424	134	104
O) PRESEŽEK PRIHODKOV NAD ODHODKI	242.555	0	0	0	
Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju	82	92			
Število mesecev poslovanja	12	12		0	0

10.1.4 Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti

Obrazložitev:

V FN 2024 ZRS Koper načrtuje prihodke iz tržne dejavnosti za storitve, ki jih opravlja za zavode in ustanove, gospodarstvo in lokalne skupnosti v višini 154.474 EUR, kar je za 11.550 EUR več v primerjavi z oceno realizacije 2023. Na višja sredstva v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 bo vplivala izvedba konference MoBI in prihodki iz naslova kotizacij ter izvajanje storitve v okviru dejavnosti Laboratorija IKARUS. Načrtovani odhodki iz tržne dejavnosti v višini 154.474 EUR se izkazujejo za pokrivanje stroškov dela v višini 94.229 EUR in finančne odhodke v višini 500 EUR.

10.1.5 Načrt računa finančnih terjatev in naložb

ZRS Koper ne načrtuje finančnih terjatev in naložb.

10.1.6 Načrt računa financiranja

V preteklih letih se je ZRS Koper zadolževal za premostitev likvidnostne problematike, ki je bila posledica načina financiranja dejavnosti ZRS Koper in zalaganja za kritje stroškov predvsem iz naslova mednarodnih projektov, pri katerih nastajajo zamiki pri plačilu zahtevkov.

10.2 SEZNAM PRILOG

Splošni del finančnega načrta:

- Priloga 1: Načrt prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka,
- Priloga 2: Načrt prihodkov in odhodkov po obračunskem toku,
- Priloga 3: Načrt prihodkov in odhodkov po vrstah dejavnosti,
- Priloga 4: Načrt računa finančnih terjatev in naložb,
- Priloga 5: Načrt računa financiranja.

11. KADROVSKI NAČRT

11.1. Sistemizacija delovnih mest

UO ZRS Koper je dne 27. 11. 2017 sprejel *Pravilnik o notranji organiziranosti in sistematizaciji delovnih mest Znanstveno-raziskovalnega središča Koper* (v nadaljevanju: *Pravilnik*) s katerim se določa notranja organizacija in sistemizacija delovnih mest, potrebnih za izvajanje javne službe, tj. raziskovalne programe. Pravilnik ureja dejavnost in notranjo organizacijo, s katero so določena delovna področja, naloge, pooblastila in odgovornosti, sistemizacijo delovnih mest, s katero so določeni opisi nalog na posameznih delovnih mestih s pogoji za zasedbo delovnih mest, plače in druge pravice ter obveznosti javnih uslužbencev ZRS Koper. Zadnje spremembe sistemizacije, ki se nanašajo na ureditev delovnih mest, so bile sprejete s strani UO ZRS Koper na 3. izredni redni seji ZRS Koper dne 20. 07. 2023.

Sistemizacija delovnih mest ureja interno organizacijo ZRS Koper, in sicer tako, da se naloge organizacijskih enot razčlenjujejo na delovna mesta. Delovna mesta so v sistemizaciji razdeljena na več zahtevnostnih ravneh in so ovrednotena v razponih, ki jih določa *Zakon o sistemu plač v javnem sektorju*. Izbor in zaposlitev javnih uslužbencev na delovna mesta izvede direktor ZRS Koper skladno z veljavno zakonodajo. Delovna mesta na ZRS so razdeljena na plačne skupine B, H, I in J.

11.2. Notranja organizacijska struktura

Notranja organizacija delovanja ZRS Koper je določena s pravilnikom in izhaja iz poslanstva, strategije, vrednot in nalog ZRS Koper ter poslovnih procesov, ki v njem potekajo. Notranja organizacija ZRS Koper zagotavlja:

- smotrno organiziranost in vodenje delovnega procesa ter učinkovit notranji nadzor nad opravljanjem nalog,
- strokovno, učinkovito, racionalno in usklajeno izvajanje nalog na vseh področjih dejavnosti,
- polno zaposlenost zaposlenih glede na potrebe dela,
- usmerjenost ZRS Koper k uporabnikom njegovih storitev,
- zakonitost in javnost dela.

ZRS Koper je skladno z 11. členom *Statuta* organizacijsko razdeljen na naslednje organizacijske enote:

1. KABINET DIREKTORJA
2. UPRAVA, znotraj katere so organizirane:
  - 2.1. Služba za pravne in kadrovske zadeve
  - 2.2. Služba za finance in kontroling
  - 2.3. Služba za skupne zadeve
  - 2.4. Služba za stike z javnostjo
  - 2.5. Služba za nacionalne projekte
  - 2.6. Nabavna služba
  - 2.7. Služba za informatiko
3. RAZISKOVALNE SKUPINE – INŠTITUTI, in sicer:
  - 3.1. Inštitut za družboslovne študije
  - 3.2. Inštitut za oljkarstvo, znotraj katerega deluje infrastrukturna enota:
    - 3.2.1. Laboratorij inštituta za oljkarstvo

- 3.2.2. Oddelek za javne službe s področja oljkarstva
- 3.3. Inštitut za jezikoslovne študije
- 3.4. Inštitut za kineziološke raziskave, znotraj katerega deluje infrastrukturna enota:
  - 3.4.1. Laboratorij IKARUS
- 3.5. Inštitut za zgodovinske študije
- 3.6. Pravni inštitut
- 3.7. Inštitut za filozofske in religijske študije
- 3.8. Mediteranski inštitut za okoljske študije
- 3.9. Inštitut za vedenjsko ekonomijo
- 3.10. Inštitut za vinogradništvo in vinarstvo
- 4. INFRASTRUKTURNE ENOTE – CENTRI IN LABORATORIJI, in sicer:
  - 4.1. Center za raziskovanje javnega mnenja
  - 4.2. Mediteranski center zdravja
  - 4.3. Center za beneško zgodovino in kulturno dediščino
  - 4.4. Center mediteranskih kultur
  - 4.5. Center za azijske študije
  - 4.6. Center za upravljanje projektov
- 5. KNJIŽNICA
- 6. ZALOŽBA

11.3. Kadrovske preglednice

Plačna skupina	Delovna mesta	1.01.2024	01.01.2024 FTE	31.12.2024 plan	31.12.2024 FTE plan
skupaj B	DELOVNA MESTA PO UREDBI O PLAČAH DIREKTORJEV V JAVNEM SEKTORJU "B"	2	1,9	2	1,9
B	za nedoločen čas	2	1,9	2	1,9
B	za določen čas	0	0	0	0
skupaj H	RAZISKOVALCI "H"	70	47,83	67	47,3
H	za nedoločen čas	40	36,15	34	31,9
H	za določen čas	30	11,68	33	15,4
skupaj H 146. čl.	RAZISKOVALCI "H" - dopolnilno delo 146. člen ZDR	10	3,95	13	4,9
H 146. čl.	za nedoločen čas	0	0	0	0
H 146. čl.	za določen čas	10	3,95	13	4,9
skupaj H	MLADI RAZISKOVALCI "H"	12	12	13	12,4
H	za nedoločen čas	0	0	0	0
H	za določen čas	12	12	13	12,4
skupaj H	MLADI RAZISKOVALCI "H" - dopolnilno delo 146. člen	0	0,1	0	0
H	za nedoločen čas	0	0	0	0
H	za določen čas	0	0,1	0	0
Skupaj H vse kategorije	RAZISKOVALCI "H" + DOP + MLADI RAZISKOVALCI	92	63,88	93	64,6
skupaj I	STROKOVNI SODELAVCI (SKUPINA I)	27	24,95	23	21,65
I	za nedoločen čas	22	20,8	17	17
I	za določen čas	5	4,15	6	4,65
skupaj J	DELOVNA MESTA SKUPINE J	17	15,5	18	17
J	za nedoločen čas	12	11	11	11
J	za določen čas	5	4,5	7	6
skupaj J 146. čl.	DELOVNA MESTA SKUPINE I in J - dopolnilno delo 146. člen	1	0,2	1	0,2
J 146. čl.	za nedoločen čas	0	0	0	0
J 146. čl.	za določen čas	1	0,2	1	0,2
skupaj vsi	SKUPAJ ZA REDNI DELOVNI ČAS	128	102,18	123	100,25
skupaj vsi 146. čl.	SKUPAJ dopolnilno delo 146. člen ZDR	11	4,25	14	5,1
skupaj vsi	SKUPAJ	139	106,43	137	105,35
skupaj vsi	za nedoločen čas	76	69,85	64	61,8
skupaj vsi	za določen čas	63	36,58	73	43,55

Obrazložitev:

Na ZRS Koper je bilo na dan 1. 1. 2024 zaposlenih skupaj sto devetintrideset (139) javnih uslužbencev oziroma 106,43 FTE. Na dan 31. 12. 2024 se planira zmanjšanje števila zaposlenih na sto sedemintrideset (137) javnih uslužbencev oziroma 105,35 FTE. ZRS Koper bo na Javni razpis za (so)financiranje raziskovalnih projektov za leto 2024 oddal večje število prijav projektov, glede na uspešnost na omenjenem razpisu bo prišlo tudi do spremembe načrtovanih zaposlitev in kadrovskega načrta.

Razlika v številu zaposlenih med 1. 1. 2024 in 31. 12. 2024 je v dveh (2) osebah, razlika v številu zaposlenih na podlagi FTE pa 1,08 FTE. Zmanjšanje zaposlitev je posledica zaključka projektov in s tem prekinitve pogodb, ki so bile sklenjene za čas trajanja projekta.

V letu 2024 se planira 24 zaposlenih, ki bodo vključeni v pedagoški proces.

Preglednica: Načrtovano število zaposlenih na dan 1. 1. 2024 po virih financiranja, realizacija na dan 1.1.2024 in ocenjeni podatki na dan 1. 1. 2025

Viri	Načrt 1. 1. 2024	Število zaposlenih 1. januarja posameznega leta (Realizacija 1. 1. 2024)	Dovoljeno ali ocenjeno število zaposlenih 1. januarja naslednje leto (Načrt 1. 1. 2025)
1. državni proračun	7,5	7,5	6,5
2. proračun občin	0	1	1
3. ZZS in ZPIZ	0	0	0
4. druga javna sredstva za opravljanje javne službe (na primer takse, pristojbine, koncesnine, RTV-prispevek)	0	0	0
5. sredstva od prodaje blaga in storitev na trgu	1,2	1,2	1,5
7. sredstva prejetih donacij	0	0	0
8. sredstva EU ali drugih mednarodnih virov, vključno s sredstvi sofinanciranja iz državnega proračuna	23,22	25,45	27,87
9. sredstva proračuna za zaposlene iz prvega, drugega in tretjega odstavka 25. člena Zakona o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 15/08 – ZPacP, 58/08, 107/10 – ZPPKZ, 40/12 – ZUJF, 88/16 – ZdZPZD, 40/17, 64/17 – ZZDej-K, 49/18, 66/19 in 199/21) in iz tretjega odstavka 34. člena ZZDej	0	0	0
10. sredstva iz sistema javnih del	0	0	0
11. sredstva stabilnega financiranja, raziskovalnih projektov ter sredstva za projekte in programe, namenjene za internacionalizacijo, odprtost in kakovost v izobraževanju in znanosti	71,74	71,28	68,48
SKUPNO ŠTEVILO VSEH ZAPOSLENIH OD 1. DO 11. TOČKE	103,66	106,43	105,35
ŠTEVILO ZAPOSLENIH, KI SE FINANCIRAJO IZ 1., 2., 3. in 4 TOČKE	7,5	8,5	7,5
ŠTEVILO ZAPOSLENIH, KI SE FINAANCIRAJO IZ 5., 6., 7., 8., 9., 10. in 11. TOČKE	96,16	97,93	97,57

Obrazložitev:

Število zaposlenih po virih financiranja je načrtovano glede na razpoložljive prihodke. V FN 2024 na dan 1. 1. 2025, v primerjavi z načrtom 2024, načrtujemo povečanje števila zaposlenih za 1,69 FTE. Na dan 1.1.2025 načrtujemo zmanjšanje skupnega števila zaposlenih, v primerjavi z realizacijo na dan 1. 1. 2024 in sicer na viru sredstev iz državnega proračuna. Na sredstvih EU ali drugih mednarodnih projektih bo na dan 1.1.2025 v primerjavi z realizacijo na dan 1.1.2024 prišlo do povišanja števila zaposlenih zaradi novo pridobljenih projektov, ter projektov (NOO – Krpan in Spoznaj!). Na sredstvih stabilnega financiranja, raziskovalnih projektov ter sredstev za projekte in programe, ki so namenjeni za internacionalizacijo, odprtost in kakovost v izobraževanju in znanosti prihaja do razhajanj zaradi še ne znanih rezultatov pri stabilnem financiranju s strani ARIS.

Načrtovane upokojitve in odpuščanja iz poslovnih razlogov (presežni delavci)

V letu 2024 se ne planira odpuščanj iz poslovnih razlogov. ZRS Koper bo le v izjemnem primeru, v kolikor ne bo mogoče ukrepati drugače, posegel po ukrepih odpuščanja iz poslovnih razlogov, v kolikor bodo za ta ukrep podani vsi zakonski razlogi.

V letu 2024, se bo upokojil en javni uslužbenec.

Tabela: Zaposleni raziskovalci po plačnih (pod)skupinah in spolu na dan 31. 12. 2024 v osebah

	Moški	Ženske	Skupaj
RAZISKOVALCI (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)	36	31	67
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1) (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	11	2	13
MLADI RAZISKOVALCI (DM H017002, H017003 IN H018001)	5	8	13
SKUPAJ	52	41	93

Tabela: Zaposleni raziskovalci po plačnih (pod) skupinah in spolu na dan 31.12.2024 v FTE

	Moški	Ženske	Skupaj
RAZISKOVALCI (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001 in brez zaposlenih po 147. členu ZDR-1)	22,08	25,2	47,28
RAZISKOVALCI – dopolnilni delovni čas (147. člen ZDR-1) (DM plačne podskupine H1, brez DM H017002, H017003, H018001)	3,25	1,6	4,85
MLADI RAZISKOVALCI (DM H017002, H017003 IN H018001)	5,00	7,40	12,4
SKUPAJ	30,33	34,2	64,53

12. ENAKOST SPOLOV:

Znanstveni svet ZRS Koper je na svoji 23. redni seji dne 30.3.2021 sprejel Akcijski načrt za uveljavljanje enakosti spolov. Gre za temeljni dokument pripravljen v sodelovanju z raziskovalkami/-ci in Upravo ZRS Koper. Cilj dokumenta sledi ciljem projekta R&I PEERS: prekiniti z ustaljenimi spolno pristranskimi praksami ter z nezavednimi (nenapisanimi, neformalnimi, nevidnimi) pravili, ki omejujejo udeležbo in uspešno kariero žensk in mladih na začetku kariere na področju znanosti in s tem prispevati k uveljavljanju enakosti spolov v raziskovanju. Vsebina dokumenta je bila definirana na podlagi raziskovanja širših, strukturnih dejavnikov, ki vplivajo na možnosti raziskovalk/-cev v slovenski družbi, in preučevanja posebnosti organizacijske strukture, kulture in prevladujočih praks na ZRS Koper. Usmerjen je na pet področij, na katerih želimo uveljaviti oziroma okrepiti enake možnosti raziskovalk/-cev tako glede na spol kot glede na druge značilnosti, ki opredeljujejo njihov položaj (spolna, etnična, verska pripadnost idr.) Ta področja so:

- enake možnosti spolov pri zaposlovanju in kariernem napredovanju – (v tej fazi se bomo osredotočili na mentorstvo);
- uravnotežena zastopanost spolov na vodilnih in odločevalskih položajih, nagrajevanju in znanstveni odličnosti;
- usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja;
- upoštevanje dimenzije spola v vsebini raziskav in poučevanja (spolno vključujoč jezik v raziskavah, promocijskem materialu in uradnih dokumentih);
- ukrepi za preprečevanje nasilja na podlagi spola, vključno s spolnim nadlegovanjem (ozaveščanje glede enakosti spolov). imenoval Komisijo za enake možnosti.

S strani Centra za raziskovanje javnega mnenja ZRS Koper je bila opravljena Evalvacija delavnice predlogov in izboljšav za delovanje ZRS Koper, ki je bila predstavljena na Zboru zaposlenih ZRS Koper 14.11.2023.

V pripravi je Pravilnik o postopku notranje prijave skladno z Zakonom o zaščiti prijaviteljev (opredeljena vloga in okvir zaupnika za anonimno poročanje o nespoštljivem obnašanju, zlorabi položaja in nadlegovanju na delovnem mestu). V letu 2023 se je izvajala implementacija zapisa pravilne spolne oblike v notranjih aktih in pravilnikih ZRS Koper.

V okviru dela Komisije za enake možnosti je bila v letu 2022 izvedena anketa zadovoljstva med zaposlenimi – izsledki Ankete so bili predstavljeni na Zboru zaposlenih ZRS Koper 14.11.2023.

Komisija je Kolegiju direktorja ZRS Koper podala predlog o možnosti pridobitve certifikata »Družini prijazno podjetje«, ki tudi v veliki meri zasleduje cilje Akcijskega načrta – pristopili smo k postopku morebitne pristopitve k pridobitvi Certifikata (v letu 2024 sledi predstavitev Certifikata).